SPRÁVA Z VÝSKUMU KOMISÁRA PRE DETI

SLOVENSKO OČAMI MLADÝCH

2026

Bratislava, 16. november 2026

SPRÁVA Z VÝSKUMU KOMISÁRA PRE DETI....0
Úvod....3
Metodológia výskumu....5
Charakteristika výskumného nástroja....5
Zber dát....6
Etické aspekty výskumu....7
Základný a výberový súbor....7
Spracovanie zozbieraných dát....9
Základné charakteristiky vzorky....10
Psychologické škály....15
Škála spokojnosti so životom (SWLS)....15
Vyhodnotenie SWLS....15
Všeobecná škála vlastnej účinnosti (GSE)....15
Vyhodnotenie GSE....16
Škála vnútorného a vonkajšieho centra vplyvu (IE-4)....16
Vyhodnotenie IE-4....17
Zhrnutie....17
Výsledky jadra výskumu....18
Otázka 1: Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?....18
Otázka 1: Porovnanie podľa pohlavia....20
Otázka 1: Porovnanie podľa krajov....21
Otázka 2 - Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?....23
Otázka 2: Porovnanie podľa pohlavia....25
Otázka 2: Porovnanie podľa krajov....26
Otázka 3: Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?....28
Otázka 3: Porovnanie podľa pohlavia....30
Otázka 3: Porovnanie podľa krajov....32
Index spokojnosti s oblasťami života....33
Spokojnosť so životom (SWLS)....34
Vnímaná vlastná účinnosť (GSE)....34
Centrum vplyvu (IE-4)....34
Otázka 4: Do akej miery dôveruješ týmto osobám/inštitúciám?....35
Otázka 4A: Do akej miery dôveruješ týmto osobám?....35
4A: Porovnanie podľa pohlavia....36
4A: Porovnanie podľa krajov....37
Otázka 4B: Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?....39
4B: Porovnanie podľa pohlavia....41
4B: Porovnanie podľa krajov....42
Otázka 5: Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?....44
Otázka 5: Porovnanie podľa pohlavia....46
Otázka 5 - Porovnanie podľa krajov....48

Index vnímania problémov ... 50
Spokojnosť so životom (SWLS) ... 51
Vnímaná vlastná účinnosť (GSE) ... 51
Centrum vplyvu (IE-4) ... 51
Otázka 6: Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku? ... 52
Otázka 6: Porovnanie podľa pohlavia ... 53
Otázka 6: Porovnanie podľa krajov ... 54
Otázka 7: Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť? ... 56
Otázka 7: Porovnanie podľa pohlavia ... 57
Otázka 7: Porovnanie podľa krajov ... 58
Výsledky otázok ohľadom úvah o odchode do zahraničia ... 60
Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti? ... 60
Porovnanie podľa pohlavia ... 61
Porovnanie podľa krajov ... 61
Súhrnné indexy ... 62
Spokojnosť so životom (SWLS) ... 62
Vnímaná vlastná účinnosť (GSE) ... 62
Centrum vplyvu (IE-4) ... 63
Zhrnutie ... 63
Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia? ... 64
Porovnanie podľa pohlavia ... 65
Porovnanie podľa krajov ... 66
Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia? ... 68
Porovnanie podľa pohlavia ... 70
Porovnanie podľa krajov ... 71
Záver ... 73
Zoznam grafov ... 79
Právne predpisy a medzinárodné dokumenty ... 82
Dátové zdroje ... 82
Odborné zdroje ... 82
Príloha - DOTAZNÍK ... 84

Úvod

Ochrana práv dieťaťa sa nezaobíde bez aktívneho zisťovania toho, ako deti samy vnímajú svet, v ktorom vyrastajú. Zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím preto zveruje komisárovi pre deti popri posudzovaní jednotlivých podnetov aj úlohu systematicky monitorovať dodržiavanie práv dieťaťa, a to okrem iného „uskutočňovaním výskumov a prieskumov na sledovanie stavu a vývoja v oblasti práv detí“. Zákon zároveň komisárovi ukladá, aby s deťmi spolupracoval priamo, konzultoval s nimi veci, ktoré sa ich týkajú a skúmal ich názory. Výskum, ktorého výsledky predkladáme, inicioval komisár pre deti prof. MUDr. Jozef Mikloško, PhD. Realizáciu zabezpečil Úrad komisára pre deti v spolupráci s odbornými garantmi z Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity: Mgr. Martinom Ferom, PhD., a prof. PhDr. Máriou Dědovou, PhD.

Dohovor o právach dieťaťa priznáva v článku 12 každému dieťaťu, ktoré je schopné formulovať vlastné názory, právo slobodne ich vyjadrovať vo všetkých veciach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa týmto názorom musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca veku a úrovni dieťaťa. Výskum názorov mladých ľudí je jedným z mála nástrojov, ktorý dokáže toto kolektívne právo naplniť v celoštátnom meradle.

Z tohto dôvodu sme výskum koncipovali participatívne. Výskumné témy nedefinovali len výskumníci a Úrad komisára pre deti, ale aj samotní mladí ľudia – členovia Parlamentu detí a mládeže – počas online pracovných stretnutí v decembri 2025. Mladí zástupcovia následne pripomienkovali aj pripravené znenie dotazníka. Predmet výskumu preto neodráža len to, čo dospelí považujú za dôležité, ale najmä to, čo mladí ľudia sami označili za podstatné pre svoj život na Slovensku.

Témy, ktoré z tohto procesu vzišli, sa priamo dotýkajú viacerých práv zaručených Dohovorom. Otázky na spokojnosť so vzdelávaním a na záujem o ďalšie vzdelávanie sa viažu na právo na vzdelanie a na jeho ciele. Otázky na psychické problémy mladých ľudí a na dostupnosť psychologickej pomoci sa vzťahujú na právo dieťaťa na dosiahnutie najvyššie dosiahnuteľnej úrovne zdravia, vrátane duševného. Otázky na ekonomickú situáciu domácnosti, dostupnosť bývania a výšku platov súvisia s právom na životnú úroveň nevyhnutnú pre telesný, duševný,

duchovný, mravný a sociálny rozvoj dieťaťa, a otázky na šikanovanie, kyberšikanovanie a nenávistné prejavy v online priestore s právom na ochranu pred všetkými formami násilia.

Za cieľovú skupinu sme zvolili žiakov druhého ročníka štvorročných stredných škôl, druhého ročníka päťročných študijných programov a sexty (šiesteho ročníka) osemročných gymnázií − teda vo veku najmä šestnásť až sedemnásť rokov. Ide o vekovú kategóriu, ktorá je stále dieťaťom, no zároveň stojí bezprostredne pred rozhodnutiami s dlhodobými dôsledkami, ako napríklad o pokračovaní vo vzdelávaní, o profesijnom smerovaní a v narastajúcej miere aj o tom, či svoju budúcnosť spája so Slovenskom. Ich hodnotenie pomerov v krajine preto môže byť jedným z východísk ich ďalších životných rozhodnutí, ktoré sa začnú prejavovať už v najbližších rokoch.

Cieľom výskumu bolo zistiť, ako mladí ľudia v tomto veku hodnotia život na Slovensku. Sledovali sme, čo považujú za prínosy svojho života v krajine a ktoré hodnoty sú pre nich dôležité; nakoľko sú spokojní s jednotlivými oblasťami verejného života; komu a ktorým inštitúciám dôverujú; ktoré javy vnímajú ako problémy svojej generácie; ako hľadia na vlastnú budúcnosť na Slovensku a na ďalšie vzdelávanie; a napokon, do akej miery uvažujú o odchode do zahraničia a čo ich k tomu vedie.

Metodológia výskumu

Výskum bol koncipovaný kvantitatívne so zámerom zovšeobecniť získané výsledky na sledovanú populáciu detí v Slovenskej republike pri dodržaní štandardných parametrov štatistickej pravdepodobnosti. Finálnu podobu otázok formuloval Úrad komisára pre deti v spolupráci s odborníkmi z Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Ako najvhodnejšia technika zberu odpovedí bol vzhľadom na rozsah výskumného súboru, časovú efektivitu a potrebu zabezpečiť anonymitu respondentov zvolený elektronický dotazník.

Charakteristika výskumného nástroja

Výskumný nástroj pozostával prevažne z uzavretých otázok a batérií výrokov, pri ktorých respondenti vyjadrovali mieru súhlasu, spokojnosti, dôvery alebo dôležitosti jednotlivých položiek. Najčastejšie sa používala štvorbodová Likertova škála bez neutrálnej stredovej možnosti, napríklad v podobe odpovedí „určite nie“, „skôr nie“, „skôr áno“ a „určite áno“. V niektorých častiach bola využitá päťbodová škála doplnená o možnosť „neviem posúdiť“, ktorá bola určená pre situácie, kedy respondent nemal dostatok skúseností alebo informácií na vecné posúdenie danej položky.

Osobitnú časť dotazníka tvorili otázky týkajúce sa zámeru respondentov odísť v budúcnosti do zahraničia. Na nadväzujúce otázky odpovedali iba tí respondenti, ktorí pri úvodnej otázke označili možnosť „určite áno“, „skôr áno“ alebo „skôr nie“. Respondenti, ktorí uviedli odpoveď „určite nie“, už otázky o konkrétnych dôvodoch a podobách možného odchodu nedostali. Takéto nastavenie filtra umožnilo zamerať podrobnejšie otázky len na mladých ľudí, u ktorých bola prítomná aspoň určitá miera otvorenosti voči odchodu do zahraničia, a zároveň nezaťažovať respondentov otázkami, ktoré pre nich neboli relevantné. Podmienené otázky následne zisťovali záujem o štúdium alebo prácu v zahraničí, predpokladanú dĺžku pobytu, zámer vrátiť sa na Slovensko a dôležitosť jednotlivých dôvodov odchodu, ako napríklad vyššie platy, kvalitnejšie vzdelávanie, lepšie pracovné podmienky, možnosti osobného rozvoja či rodinné a partnerské väzby v zahraničí.

V závere dotazníka bol zaradený blok sociálno-demografických otázok. Zisťoval vek a pohlavie respondentov, ich národnosť, typ a zriaďovateľa navštevovanej strednej školy, priemerný školský prospech, kraj a veľkosť obce bydliska. Taktiež sme sa pýtali na zloženie domácnosti, počet súrodencov, subjektívne hodnotenie ekonomickej situácie rodiny, najvyššie dosiahnuté vzdelanie rodičov a najčastejšie používanú sociálnu sieť. Otázka o zložení domácnosti bola formulovaná ako otázka s viacnásobným výberom, vďaka čomu mohli respondenti označiť všetky osoby, s ktorými v čase realizácie výskumu žili. Takéto znenie umožnilo presnejšie zachytiť všetky rôznorodé usporiadania domácností.

Elektronický dotazník obsahoval 26 hlavných otázok. Po započítaní všetkých samostatne hodnotených výrokov, položiek v otázkových batériách a sociálno-demografických ukazovateľov zahŕňal približne 149 analytických premenných.

Zber dát

Zber dát prebiehal od 23. januára do 27. februára 2026 prostredníctvom elektronického dotazníka. Žiakom bol dotazník spravidla sprístupnený počas vyučovacích hodín zameraných na spoločenskovedné predmety, napríklad občiansku náuku, dejepis, umenie a kultúru alebo spoločenskovedný seminár. V niektorých prípadoch sa zber uskutočnil počas triednickej hodiny, etickej výchovy alebo informatiky v počítačových učebniach. Ak takýto spôsob realizácie nebol na konkrétnej škole možný, dotazník bol žiakom distribuovaný prostredníctvom platformy EduPage.

Distribúcia dotazníka bola zabezpečená v spolupráci so zriaďovateľmi stredných škôl a ďalšími relevantnými inštitúciami. Konkrétne išlo o Bratislavský samosprávny kraj, Regionálny úrad školskej správy v Bratislave, Trnavský samosprávny kraj, Nitriansky samosprávny kraj, Žilinský samosprávny kraj, Banskobystrický samosprávny kraj, Prešovský samosprávny kraj, Košický samosprávny kraj, Združenie katolíckych škôl Slovenska a Asociáciu súkromných škôl a školských zariadení Slovenska. Všetkým pracovníkom uvedených inštitúcií patrí úprimné poďakovanie za ich ochotu a aktívnu pomoc pri zabezpečení dôslednej distribúcie dotazníka do zapojených stredných škôl. Ich spolupráca významne prispela k plynulému priebehu zberu dát a k osloveniu potrebného počtu respondentov.

Počas celého obdobia zberu bolo možné priebežne vyhodnocovať veľkosť a zloženie výskumnej vzorky a identifikovať skupiny respondentov, ktoré v nej boli zastúpené v menšej miere. Ich cielený dozber následne zabezpečili pracovníci regionálnych štruktúr Úradu komisára pre deti, ktorí v pokročilejšej fáze zberu sprostredkovali zapojenie stredných škôl so špecifickým zriaďovateľom alebo odborným zameraním. Týmto pracovníkom patrí osobitné poďakovanie za ich ochotu, súčinnosť a významný príspevok k naplneniu stanovených požiadaviek podľa jednotlivých typov škôl.

Etické aspekty výskumu

Znenie dotazníka aj postup zberu dát boli pred spustením posúdené a schválené interne Úradom komisára pre deti spoločne s akademickými garantmi. Zber dát bol plne anonymný - dotazník nezisťoval meno, kontaktné údaje ani žiadny iný identifikátor, na základe ktorého by bolo možné konkrétneho respondenta priamo alebo nepriamo identifikovať. Výsledky výskumu sa prezentujú výhradne v agregovanej podobe, takže žiadne zistenie nie je viazané na konkrétneho respondenta, triedu ani jednotlivú školu a z dát nemožno spätne odvodiť odpovede konkrétnej osoby.

Distribúciu dotazníka žiakom zabezpečovali priamo stredné školy. Posúdenie podmienok účasti žiakov, vrátane informovania zákonných zástupcov, bolo v kompetencii jednotlivých škôl, ktoré v tejto veci postupovali podľa vnútorných pravidiel upravujúcich zapájanie žiakov do dotazníkových zisťovaní. Účasť na výskume bola dobrovoľná a žiaci mohli vyplnenie dotazníka odmietnuť alebo ho kedykoľvek v priebehu ukončiť bez akýchkoľvek dôsledkov.

Základný a výberový súbor

Základný súbor výskumu tvorili žiaci druhého ročníka štvorročných stredných škôl, druhého ročníka päťročných študijných programov a sexty (šiesteho ročníka) osemročných gymnázií v Slovenskej republike.

Do výskumu sa zapojilo 10 212 mladých ľudí. Takýto vysoký počet je veľmi dobrou správou. Pri online zbere dát však nikdy neodpovedajú všetky skupiny rovnako ochotne. Z niektorých krajov, typov škôl alebo skupín žiakov prišlo výrazne viac odpovedí, než zodpovedá ich skutočnému

podielu medzi mladými ľuďmi na Slovensku, z iných naopak menej. Ak by sme vyhodnotili všetky odpovede tak, ako prišli, výsledky by nehovorili o všetkých šestnásť a sedemnásťročných, ale najmä o tých skupinách, ktoré boli pri vypĺňaní najaktívnejšie.

Cieľom výskumu bolo, aby výsledky verne zobrazovali celú generáciu. Z odpovedí sme preto zostavili súbor, ktorého zloženie zodpovedá skutočnej štruktúre žiakov na Slovensku, napríklad podľa kraja, pohlavia, typu školy či veľkosti obce. Ako vzor boli použité aktuálne údaje Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR a Štatistického úradu SR. V skupinách, ktoré boli zastúpené nadmerne, sme do analýzy náhodne vybrali len toľko respondentov, koľko zodpovedá ich podielu v populácii. Ide o rovnaký princíp, aký je používaný pri celoslovenských prieskumoch verejnej mienky, kde sa vzorka zostavuje tak, aby zodpovedala reálnemu zloženiu obyvateľstva.

O tom, ktoré dotazníky vstúpia do analýzy, rozhodoval výlučne náhodný výber, a to iba na základe sociodemografických znakov respondenta (napríklad z akého kraja je alebo akú školu navštevuje). Obsah odpovedí, teda to, čo si mladí ľudia myslia, ako hodnotia život na Slovensku alebo či uvažujú o odchode, pri výbere vôbec nezohral úlohu. Žiadna odpoveď preto nemohla byť vyradená alebo ponechaná podľa toho, čo obsahovala.

Výsledkom je analyzovaný súbor 4 081 respondentov. Je to stále veľmi rozsiahla vzorka, viac ako štvornásobok bežných celoslovenských prieskumov, ktoré pracujú približne s tisíckou respondentov. Zhodu jeho zloženia so skutočnou populáciou žiakov sme overili štatistickými testami. Pri žiadnom zo sledovaných znakov sa nepreukázal významný rozdiel a odchýlky od skutočných podielov sa vo väčšine skupín pohybujú v desatinách percentuálneho bodu. Výberový súbor tak verne reprezentuje celú skúmanú generáciu.

Metodická poznámka: Postup sa v odbornej terminológii označuje ako kontrolovaná redukcia hrubého dátového súboru. Pri každom sledovanom sociodemografickom znaku sme porovnali dosiahnutý podiel v zozbieraných dátach s podielom očakávaným podľa štatistík. Z kategórií, ktoré očakávaný podiel prevyšovali, boli náhodne vyraďovaní jednotliví respondenti, kým sa štruktúra súboru vo všetkých sledovaných znakoch súčasne nepriblížila štruktúre základného súboru.

Spracovanie zozbieraných dát

Spracovanie dát a všetky ďalšie analýzy sme realizovali v štatistickom programe IBM SPSS Statistics. V rámci prvostupňového triedenia sme pri jednotlivých premenných sledovali charakteristiky polohy a variability, pričom výsledky sme pre lepšiu zrozumiteľnosť prezentovali formou grafov. Z položiek jednotlivých batérií otázok sme pre komplexnejšie vyhodnotenie dát vytvorili aj dva súhrnné sumačné indexy, ktoré vznikli ako aritmetický priemer príslušných položiek na pôvodnej škále, s vylúčením odpovede „neviem posúdiť“ ako chýbajúcej hodnoty. Index sme počítali len respondentom, ktorí zaujali stanovisko ku všetkým položkám danej batérie. Zostavili sme index spokojnosti s oblasťami života (z položiek tretej otázky) a index vnímania problémov mladých ľudí (z položiek piatej otázky), ktoré sme následne použili aj pri overovaní súvislostí s ďalšími premennými, vrátane psychologických škál a zvažovania odchodu do zahraničia.

Následne sme overovali, do akej miery sa odpovede líšia podľa základných sociodemografických kategórií, predovšetkým podľa pohlavia a kraja, no taktiež aj podľa veľkosti obce bydliska, typu strednej školy, školského prospechu, ekonomickej situácie domácnosti a vzdelania rodičov. Vzhľadom na rozsah výskumnej vzorky nebola samotná štatistická signifikancia postačujúcim kritériom - rozhodujúcim ukazovateľom vecnej významnosti zistení bola veľkosť účinku. V súlade so stanoveným kritériom sme za vecne významnú považovali súvislosť, pri ktorej Cramerovo V dosiahlo aspoň hodnotu 0,100 pri $p < 0,05$, pričom súvislosti s nižšou hodnotou, no stále nad hranicou 0,080, taktiež uvádzame v texte. Pri stanovovaní kritéria sme sa inšpirovali interpretačnou škálou podľa Mareša, Rabušica a Soukupa (2015), podľa ktorej hodnoty 0,01 – 0,09 predstavujú triviálnu až žiadnu súvislosť, 0,10 – 0,29 nízku až strednú, 0,30 – 0,49 strednú až silnú, 0,50 – 0,69 silnú až veľmi silnú a hodnoty nad 0,70 veľmi silnú súvislosť. Rovnaké kritérium sme uplatnili aj pri Spearmanovom korelačnom koeficiente.

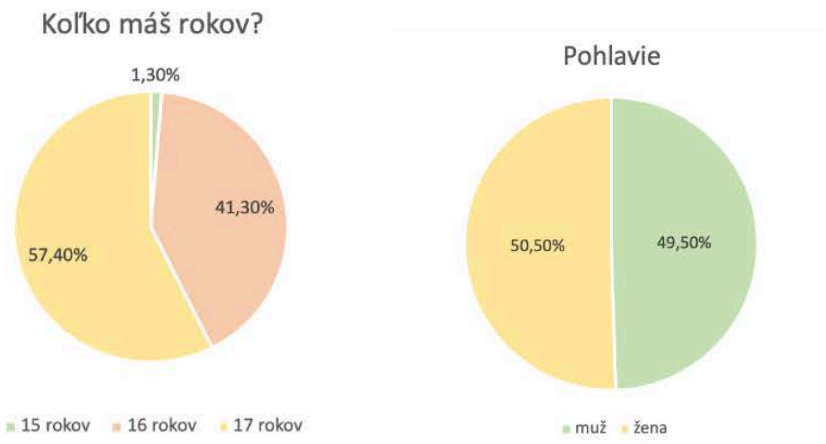
Osobitnú súčasť spracovania dát tvorilo vyhodnotenie troch štandardizovaných psychologických škál zaradených do dotazníka. Vyhodnotenie škály spokojnosti so životom (SWLS), všeobecnej škály vlastnej účinnosti (GSE) a škály vnútorného a vonkajšieho centra vplyvu (IE-4) sme skórovali podľa ich pôvodných vyhodnocovacích kľúčov a ich vnútornú konzistenciu sme overili

Cronbachovým alfa. Výsledné skóre týchto škál sme následne použili aj ako premenné vstupujúce do vyššie opísaných korelačných analýz, napríklad pri hľadaní súvislostí so spokojnosťou s oblasťami života na Slovensku či so zvažovaním odchodu do zahraničia. Podrobný opis jednotlivých škál je uvedený v samostatnej kapitole Psychologické škály.

Základné charakteristiky vzorky

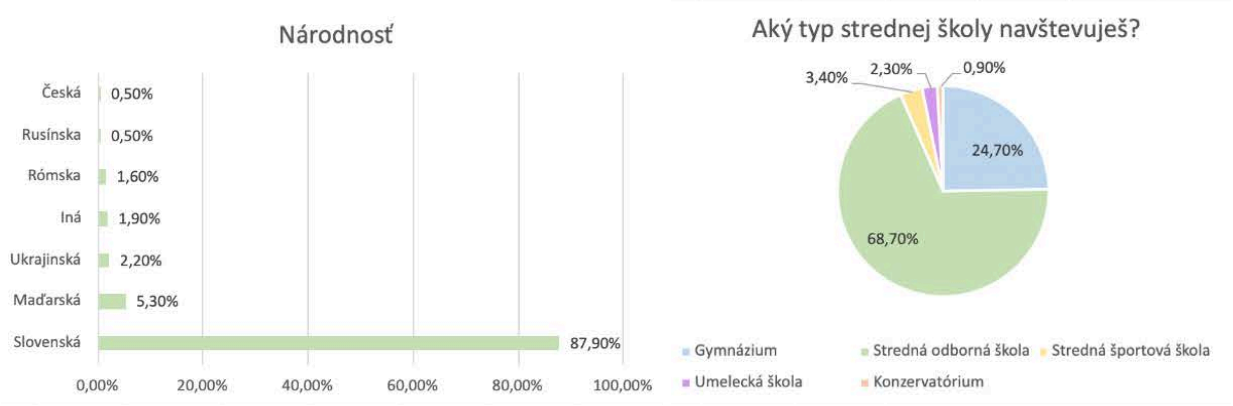
Vzorku žiakov tvorili z výraznej väčšiny (57,4 %) žiaci vo veku 17 rokov, druhou najpočetnejšou skupinou boli 16-roční žiaci (41,3 %) a zvyšnú, marginálnu časť tvorili žiaci vo veku 15 rokov (1,3 %). Z hľadiska pohlavia bola vzorka takmer vyrovnaná, pričom dievčatá tvorili 50,5 % a chlapci 49,5 % respondentov.

Graf č. 1: Podiely respondentov podľa veku a pohlavia

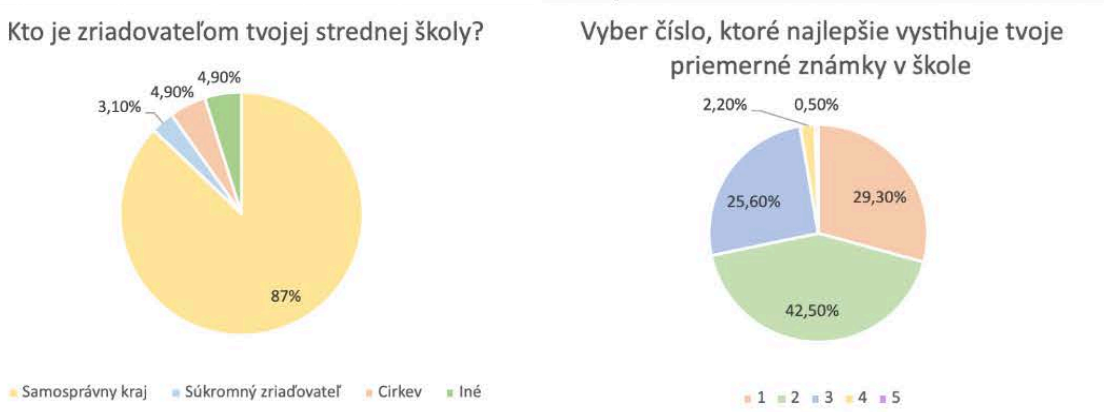
Ponúkané možnosti národností boli vybrané na základe najpočetnejšie zastúpených národností podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov (2021). Prevažnú väčšinu respondentov tvorili žiaci hlásiaci sa k slovenskej národnosti (87,9 %). Druhou najpočetnejšou skupinou boli žiaci maďarskej národnosti (5,3 %), za nimi nasledovali žiaci ukrajinskej (2,2 %) a rómskej národnosti (1,6 %). Rusínsku a českú národnosť uviedlo zhodne po 0,5 % žiakov a 1,9 % respondentov uviedlo inú národnosť. Viac než dve tretiny vzorky (68,7 %) tvorili žiaci stredných odborných škôl a takmer štvrtinu (24,7 %) žiaci gymnázií. Zvyšnú časť predstavovali žiaci stredných športových škôl (3,4 %), umeleckých škôl (2,3 %) a konzervatórií (0,9 %).

Graf č. 2: Podiely respondentov podľa národnosti a typu strednej školy

Z hľadiska zriaďovateľa navštevovala prevažná väčšina žiakov školu zriadenú samosprávnym krajom (87,0 %). Cirkevného a iného zriaďovateľa uviedlo zhodne po 4,9 % žiakov a súkromného zriaďovateľa 3,1 % žiakov. Pri priemernom prospechu v škole tvorili najväčšiu skupinu žiaci s priemernou známkou na úrovni 2 (42,5 %), nasledovaní žiakmi s prospechom 1 (29,3 %) a 3 (25,6 %). Slabší prospech na úrovni známky 4 uviedlo 2,2 % a známky 5 iba 0,5 % žiakov.

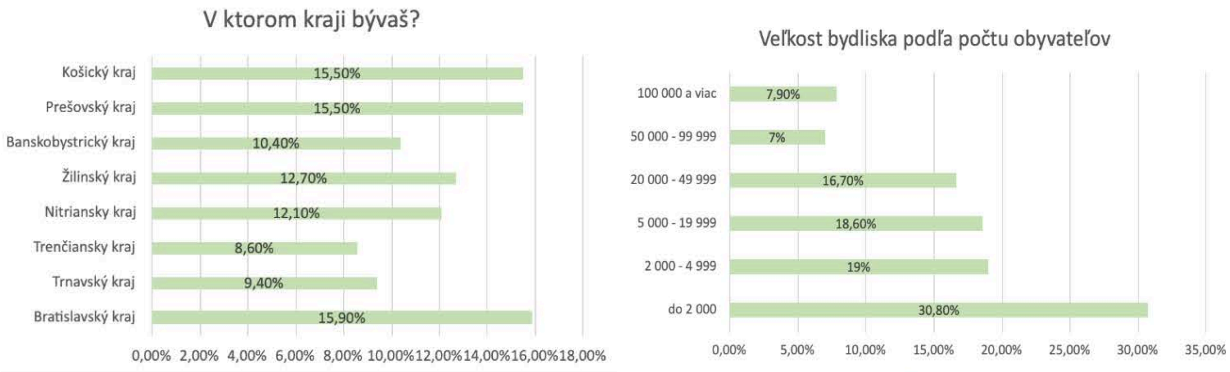
Graf č. 3: Podiely respondentov podľa zriaďovateľa strednej školy a priemerného prospechu v škole

Z hľadiska kraja bydliska boli vo vzorke najvýraznejšie zastúpení žiaci z Bratislavského kraja (15,9 %), Košického a Prešovského kraja (zhodne po 15,5 %), za nimi nasledovali žiaci zo Žilinského (12,7 %) a Nitrianskeho kraja (12,1 %). Žiaci z Banskobystrického kraja tvorili 10,4

%, z Trnavského kraja 9,4 % a Trenčiansky kraj za svoje bydlisko uviedlo 8,6 % žiakov. Takmer tretina žiakov (30,8 %) žila v obciach do 2 000 obyvateľov. Približne pätinu tvorili žiaci z obcí s 2 000 - 4 999 obyvateľmi (19,0 %) a s 5 000 - 19 999 obyvateľmi (18,6 %). Až 16,7 % žiakov žilo v mestách s 20 000 - 49 999 obyvateľmi, 7,9 % v mestách s viac než 100 000 obyvateľmi a 7 % s 50 000 - 99 999 obyvateľmi.

Graf č. 4: Podiely respondentov podľa kraja a veľkosti bydliska

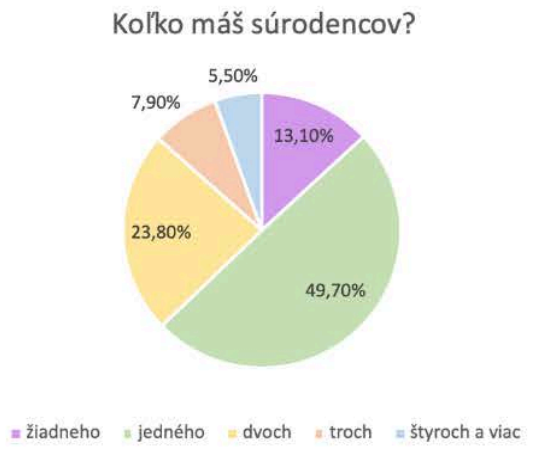
V otázke zloženia domácnosti mohli žiaci označiť viacero možností. Najčastejšie žiaci uvádzali, že žijú s vlastnou mamou (92,9 %) a s vlastným otcom (75,3 %). So súrodencami žije v spoločnej domácnosti 68,7 % žiakov a so starými rodičmi 16,9 %. S nevlastným otcom žije 8,4 % a s nevlastnou mamou 2,2 % žiakov. S inými príbuznými žije 3,8 % žiakov. Marginálny podiel žiakov uviedol, že žije v náhradnej rodine (1,0 %), sám (0,9 %) alebo v centre pre deti a rodiny (0,7 %).

Graf č. 5: Podiely respondentov podľa zloženia domácnosti

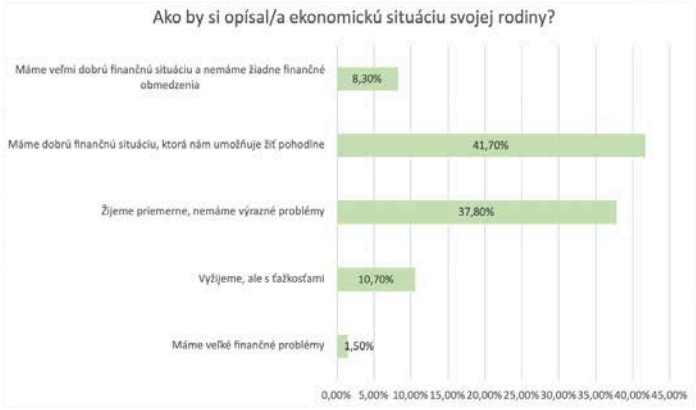
Takmer polovica žiakov (49,7 %) uviedla, že má jedného súrodenca, a takmer štvrtina (23,8 %) dvoch súrodencov. Žiadneho súrodenca nemá 13,1 % žiakov, troch súrodencov uviedlo 7,9 % a štyroch a viac súrodencov 5,5 % žiakov.

Graf č. 6: Podiely respondentov podľa počtu súrodencov

Ekonomickú situáciu svojej rodiny hodnotila väčšina žiakov pozitívne. Dobrú finančnú situáciu umožňujúcu pohodlný život uviedlo 41,7 % žiakov a priemernú situáciu bez výrazných problémov 37,8 %. Veľmi dobrú finančnú situáciu bez akýchkoľvek obmedzení deklarovalo 8,3 % žiakov; naopak, s ťažkosťami vyžije 10,7 % žiakov a veľké finančné problémy uviedlo 1,5 % žiakov.

Graf č. 7: Podiely respondentov podľa ekonomickej situácie rodiny

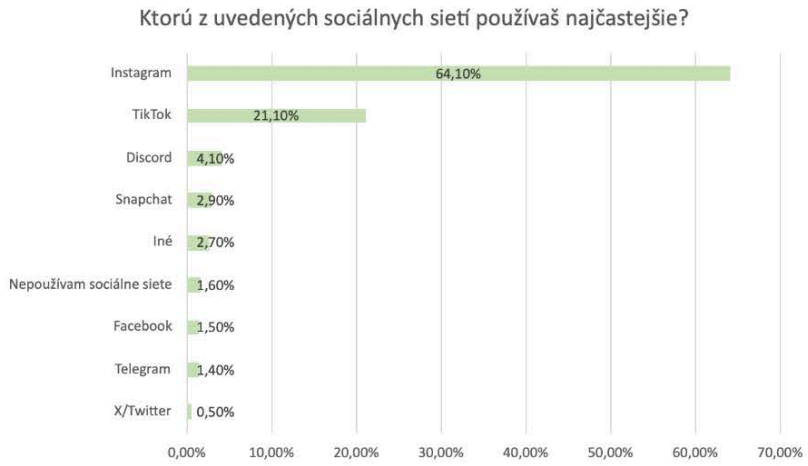
Najvyššie dosiahnuté vzdelanie aspoň jedného z rodičov bolo najčastejšie stredoškolské s maturitou (37,2 %) a vysokoškolské II. stupňa (30,0 %). Stredoškolské vzdelanie bez maturity uviedlo 7,1 % žiakov, vysokoškolské I. stupňa 6,3 %, vyššie odborné 6,1 % a vysokoškolské III. stupňa a vyššie 5,1 %. Základné vzdelanie rodičov uviedlo 2,3 % žiakov a 5,9 % žiakov túto informáciu nevedelo uviesť.

Graf č. 8: Podiely respondentov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania rodičov

Spomedzi sociálnych sietí žiaci najčastejšie využívali Instagram (64,1 %) a TikTok (21,1 %). Ostatné siete uvádzali len okrajovo (Discord 4,1 %, Snapchat 2,9 %, Facebook 1,5 %, Telegram 1,4 % a X/Twitter 0,5 %) a 1,6 % žiakov sociálne siete nepoužíva vôbec.

Graf č. 9: Podiely respondentov podľa najčastejšie používanej sociálnej siete

Psychologické škály

Škála spokojnosti so životom (SWLS)

Spokojnosť so životom sme merali prostredníctvom Škály spokojnosti so životom (*Satisfaction with Life Scale*; Diener et al., 1985). Škála vychádza z poňatia, podľa ktorého je spokojnosť so životom globálnym kognitívno-hodnotiacim posúdením kvality vlastného života na základe kritérií, ktoré si jednotlivec sám zvolil (Shin & Johnson, 1978). Zámerne teda nezisťuje spokojnosť v konkrétnych, výskumníkom vopred určených oblastiach, ale ponecháva na respondentovi, aby uplatnil vlastnú váhu toho, čo je preňho dôležité. Nástroj pozostáva z piatich položiek hodnotených na sedembodovej škále (1 = vôbec nesúhlasím až 7 = úplne súhlasím) a skóruje sa súčtom týchto piatich položiek do celkového skóre v rozsahu 5 – 35 bodov. Škála vykazuje priaznivé psychometrické vlastnosti naprieč rôznymi populáciami a vekovými skupinami vrátane vysokej vnútornej konzistencie a časovej stálosti (Diener et al., 1985). SWLS sme zaradili preto, že priamo operacionalizuje celkovú životnú spokojnosť adolescentov a vďaka individuálne váženému globálnemu hodnoteniu je vhodná pre šestnásť až sedemnásťročných respondentov v rozličných životných situáciách.

Vyhodnotenie SWLS

Priemerné SWLS skóre dosiahlo hodnotu M = 21,07 (SD = 6,74), čo podľa interpretačných pásiem zodpovedá kategórii miernej spokojnosti (Pavot & Diener, 2009). Vnútorná konzistencia škály bola vysoká (Cronbachovo α = 0,855) a plne zodpovedá hodnotám uvádzaným v pôvodných validačných štúdiách (Pavot & Diener 2009), čo potvrdzuje, že nástroj v rámci našej vzorky meria spokojnosť spoľahlivo. Rozloženie do interpretačných kategórií však odhaľuje výraznú vnútornú diferenciáciu vzorky: zatiaľ čo mierne až extrémne spokojných je približne 52 % respondentov, mierne až extrémne nespokojných je takmer 41 %.

Všeobecná škála vlastnej účinnosti (GSE)

Vnímanú vlastnú účinnosť sme merali Všeobecnou škálou vlastnej účinnosti (*General Self-Efficacy Scale*; Schwarzer & Jerusalem, 1995). Vlastná účinnosť predstavuje presvedčenie jednotlivca o schopnosti dosahovať náročné ciele, zvládať obťažné úlohy a vyrovnávať sa s

prekážkami vlastným úsilím. Konštrukt predikuje stanovovanie cieľov, mieru vynaloženého úsilia, vytrvalosť a zotavovanie sa z neúspechov, a súvisí pozitívne s optimizmom, pracovnou a životnou spokojnosťou, a orientáciou na konanie, negatívne naopak s depresiou, úzkosťou, stresom a vyhorením (Schwarzer & Jerusalem, 1995). Položky sa hodnotia na štvorbodovej škále (1 = vôbec neplatí až 4 = úplne platí) a škála sa skóruje súčtom všetkých desiatich položiek do rozsahu 10 – 40 bodov, pričom vyššie skóre zodpovedá vyššej vnímanej vlastnej účinnosti. Škálu sme zaradili preto, že vnímaná vlastná účinnosť je kľúčovým psychologickým zdrojom obdobia neskorej adolescencie, v ktorom mladí ľudia stoja pred zásadnými rozhodnutiami o ďalšom vzdelávaní, profesijnom smerovaní a prípadnom odchode do zahraničia.

Vyhodnotenie GSE

Priemerné GSE skóre dosiahlo M = 28,72 (SD = 5,46) na škále s rozsahom 10 – 40, čo zodpovedá stredne vysokej úrovni vnímanej vlastnej účinnosti. Škála preukázala výbornú vnútornú konzistenciu (Cronbachovo $\alpha = 0,887$). Výsledok naznačuje, že slovenskí stredoškoláci sa prevažne vnímajú ako schopní zvládať náročné situácie a dosahovať svoje ciele vlastným úsilím.

Škála vnútorného a vonkajšieho centra vplyvu (IE-4)

Centrum vplyvu sme merali krátkou škálou IE-4 (Nießen et al., 2022). Konštrukt vychádza z teórie Rottera (1966), ktorý centrum vplyvu definoval ako zovšeobecnené očakávanie, že dianie v živote jednotlivca je dôsledkom jeho vlastného konania (vnútorné centrum vplyvu), alebo vonkajších síl ako osud, náhoda a iní ľudia (vonkajšie centrum vplyvu). Nástroj tvoria štyri položky hodnotené na päťbodovej škále (1 = neplatí to pre mňa vôbec až 5 = platí to pre mňa úplne), pričom každú z dvoch dimenzií tvoria dve špecifické položky (pozri. Príloha - DOTAZNÍK). Škálu vnútorného a vonkajšieho centra vplyvu sme zaradili preto, že centrum vplyvu formuje spôsob, akým mladí ľudia interpretujú vlastnú mieru vplyvu na svoj život a budúcnosť.

Vyhodnotenie IE-4

Výsledky IE-4 ukázali, že respondenti sa prikláňajú k vnútornému (M = 3,59; SD = 0,86) než k vonkajšiemu centru vplyvu (M = 3,06; SD = 0,84). Slovenskí adolescenti teda skôr vnímajú, že výsledky v ich živote závisia od ich vlastného konania než od osudu či iných ľudí. Vnútorná konzistencia oboch subškál bola v súlade s očakávaniami nízka (vnútorná α = 0,480; vonkajšia α = 0,390), čo je dôsledok toho, že každú dimenziu tvoria len dve položky.

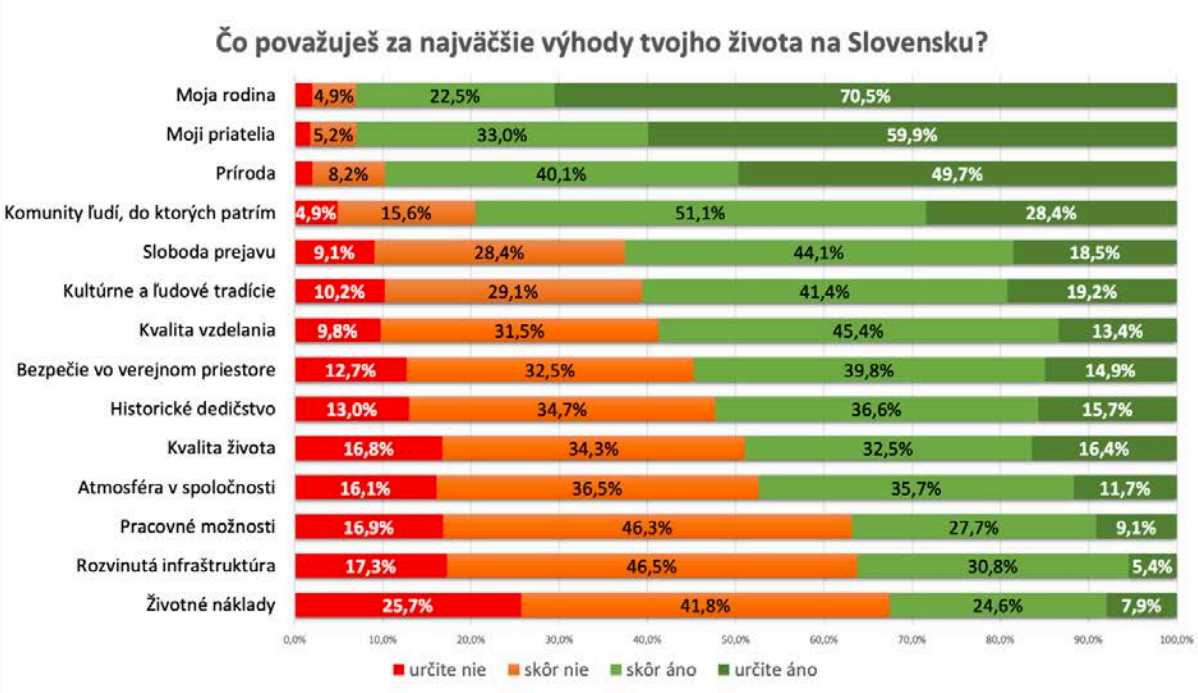
Zhrnutie

Výsledky troch psychologických škál vytvárajú vnútorne konzistentný obraz, kde stredne vysoká vlastná účinnosť a prevaha vnútorného centra vplyvu poukazujú na to, že slovenskí stredoškoláci sa vo všeobecnosti vnímajú viac ako aktívni aktéri vlastného života. Zároveň však mierna úroveň celkovej životnej spokojnosti a viditeľný podiel nespokojných respondentov naznačujú, že presvedčenie o vlastnej kompetencii sa automaticky nepremieta do plnej spokojnosti so životom.

Výsledky jadra výskumu

Otázka 1: Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?

Graf č. 10: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?"

Na vrchole rebríčka stoja vzťahy s najbližšími osobami, ktoré respondenti oceňujú takmer jednomyseľne. Rodinu považuje za benefit svojho života na Slovensku 93,0 % respondentov (70,5 % určite áno a 22,5 % skôr áno) a priateľov rovnako 93,0 % (59,9 % určite áno a 33,0 % skôr áno). Na vysokom mieste sa umiestnila aj príroda, ktorú považuje za benefit 89,8 % respondentov (49,7 % určite áno a 40,1 % skôr áno).

Stredné pásmo benefitov tvorí skupina oblastí spojených so širšími oblasťami spoločenského života, ktoré väčšina stále hodnotí pozitívne, avšak už bez takmer úplnej zhody. Príslušnosť ku komunitám označuje za benefit 79,5 % respondentov (28,4 % určite áno a 51,1 % skôr áno), slobodu prejavu 62,6 % (18,5 % určite áno a 44,1 % skôr áno), kultúrne a ľudové tradície 60,6 % (19,2 % určite áno a 41,4 % skôr áno) a kvalitu vzdelania 58,8 % (13,4 % určite áno a 45,4 %

skôr áno). Rozdiely medzi týmito položkami sú malé, no zásadné je, že ide o oblasti, ktoré mladí vnímajú pozitívne, no s výraznejším podielom opatrného súhlasu (prevaha odpovedí „skôr áno“) než pri prvých troch benefitoch (prevaha odpovedí „určite áno“).

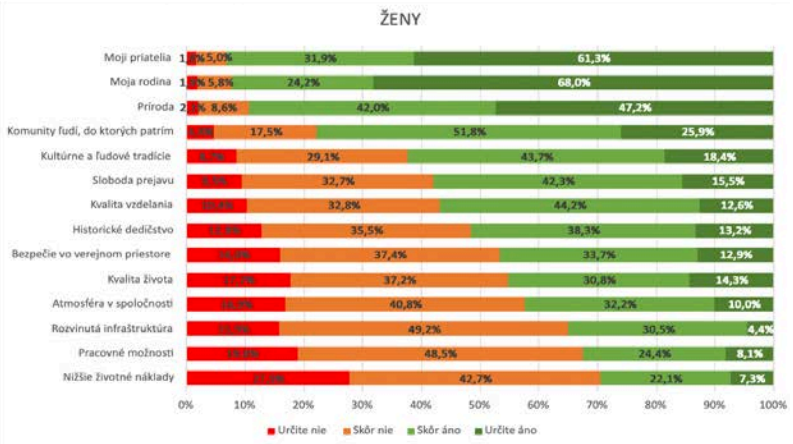
Za benefit považuje bezpečie vo verejnom priestore 54,8 % respondentov (14,9 % určite áno a 39,8 % skôr áno), historické dedičstvo 52,3 % (15,7 % určite áno a 36,6 % skôr áno), kvalitu života 49,0 % (16,4 % určite áno a 32,5 % skôr áno) a atmosféru v spoločnosti 47,4 % (11,7 % určite áno a 35,7 % skôr áno). Úplne na konci poradia sa nachádzajú tri oblasti, pri ktorých už súhlas klesá pod dve pätiny: pracovné možnosti so súhlasom 36,8 % (9,1 % určite áno a 27,7 % skôr áno), rozvinutá infraštruktúra 36,2 % (5,4 % určite áno a 30,8 % skôr áno) a nižšie životné náklady 32,5 % (7,9 % určite áno a 24,6 % skôr áno). Celkovo platí, že čím bližšie je hodnotená oblasť k osobnému a vzťahovému životu jednotlivca, tým vyššie hodnotenie dosahuje, a naopak, čím viac oblasť závisí od materiálnych a systémových podmienok krajiny, tým je hodnotenie kritickejšie.

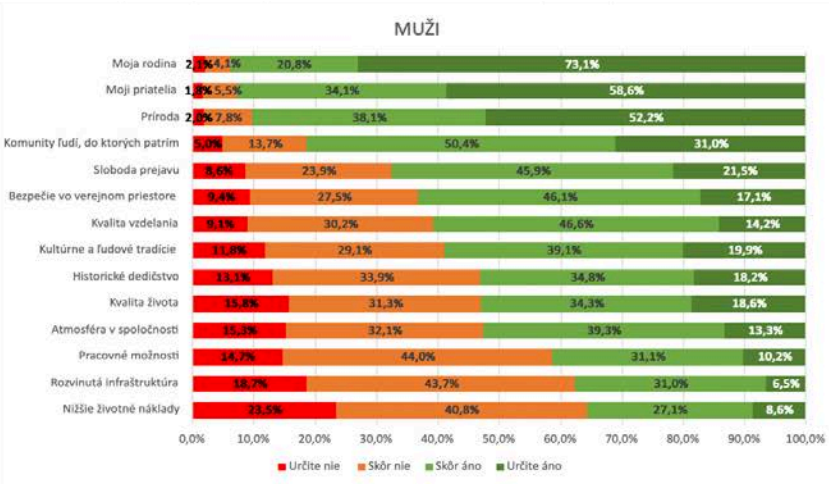
Súvislosti benefitov so sociodemografickými charakteristikami tento vzorec ďalej upresňujú. Najkonzistentnejšou charakteristikou je ekonomická situácia rodiny, ktorá pozitívne súvisí s vnímaním viacerých oblastí ako benefitu: s rastom ekonomického postavenia rodiny rastie tendencia považovať za výhodu rodinu (Spearmanovo rhó = 0,153; $p < 0,001$), komunity (Spearmanovo rhó = 0,146; $p < 0,001$), nižšie životné náklady (Spearmanovo rhó = 0,143; $p < 0,001$), kvalitu života (Spearmanovo rhó = 0,139; $p < 0,001$), bezpečie vo verejnom priestore (Spearmanovo rhó = 0,109; $p < 0,001$), priateľov (Spearmanovo rhó = 0,108; $p < 0,001$), atmosféru v spoločnosti (Spearmanovo rhó = 0,104; $p < 0,001$) a pracovné možnosti (Spearmanovo rhó = 0,093; $p < 0,001$).

Druhou charakteristikou, ktorá s hodnotením benefitov súvisí, je školský prospech, a to najmä v kultúrnej oblasti. Vnímanie kultúrnych a ľudových tradícií (Spearmanovo rhó = −0,087; $p < 0,001$) aj historického dedičstva (Spearmanovo rhó = −0,087; $p < 0,001$) ako benefitu sa silnejšie prejavuje u žiakov s lepším prospechom. Opačným smerom pôsobí prospech pri atmosfére v spoločnosti (Spearmanovo rhó = 0,089; $p < 0,001$), ktorú za benefit častejšie označujú naopak žiaci s horším prospechom.

Otázka 1: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 11: Podiely odpovedí na otázku „ Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?" podľa pohlavia

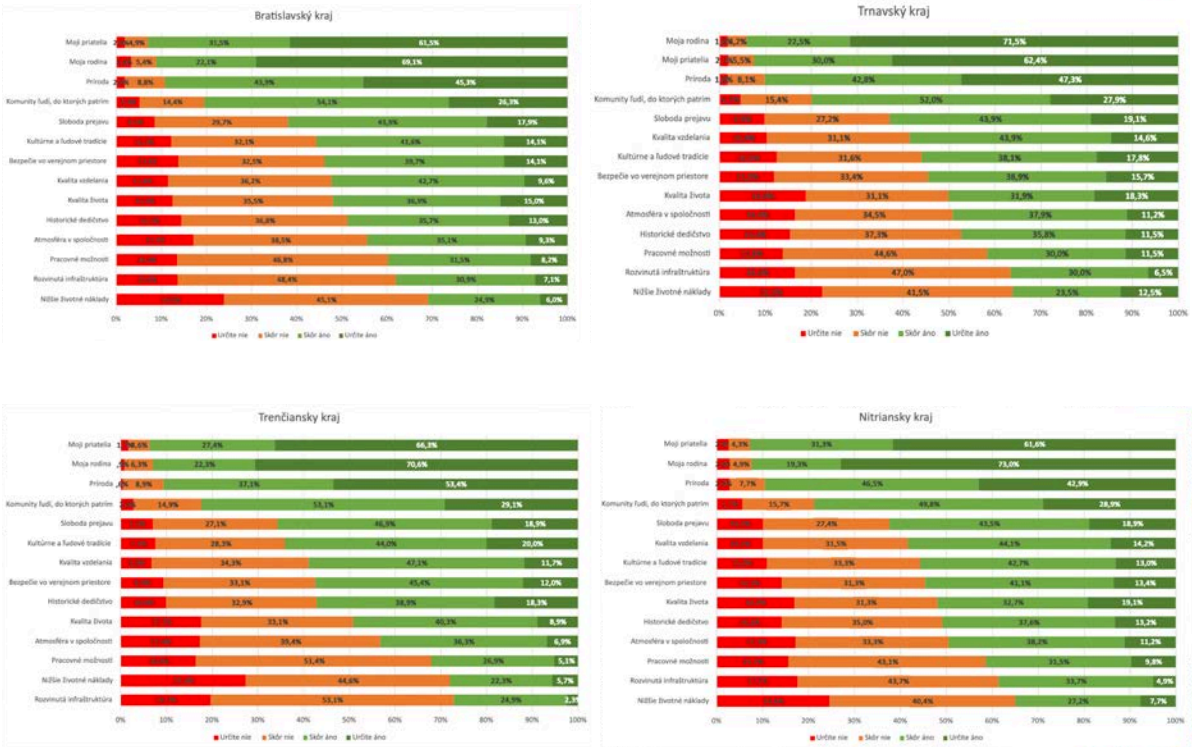
Rozdiely medzi chlapcami a dievčatami sa v hodnotení benefitov neprejavujú plošne, ale sústreďujú sa do niekoľkých konkrétnych oblastí, pričom ich smer je konzistentný: vo všetkých prípadoch hodnotia danú oblasť ako benefit častejšie chlapci. Najsilnejší je tento rozdiel pri bezpečí vo verejnom priestore (Cramerovo $V = 0{,}169$; $p < 0{,}001$), ktoré za benefit považuje 63,2 % chlapcov, ale len 46,6 % dievčat. Rozdiel šestnástich percentuálnych bodov je najvýraznejším rodovým rozdielom celej batérie a poukazuje na to, že dievčatá ho menej často považujú za výhodu života na Slovensku.

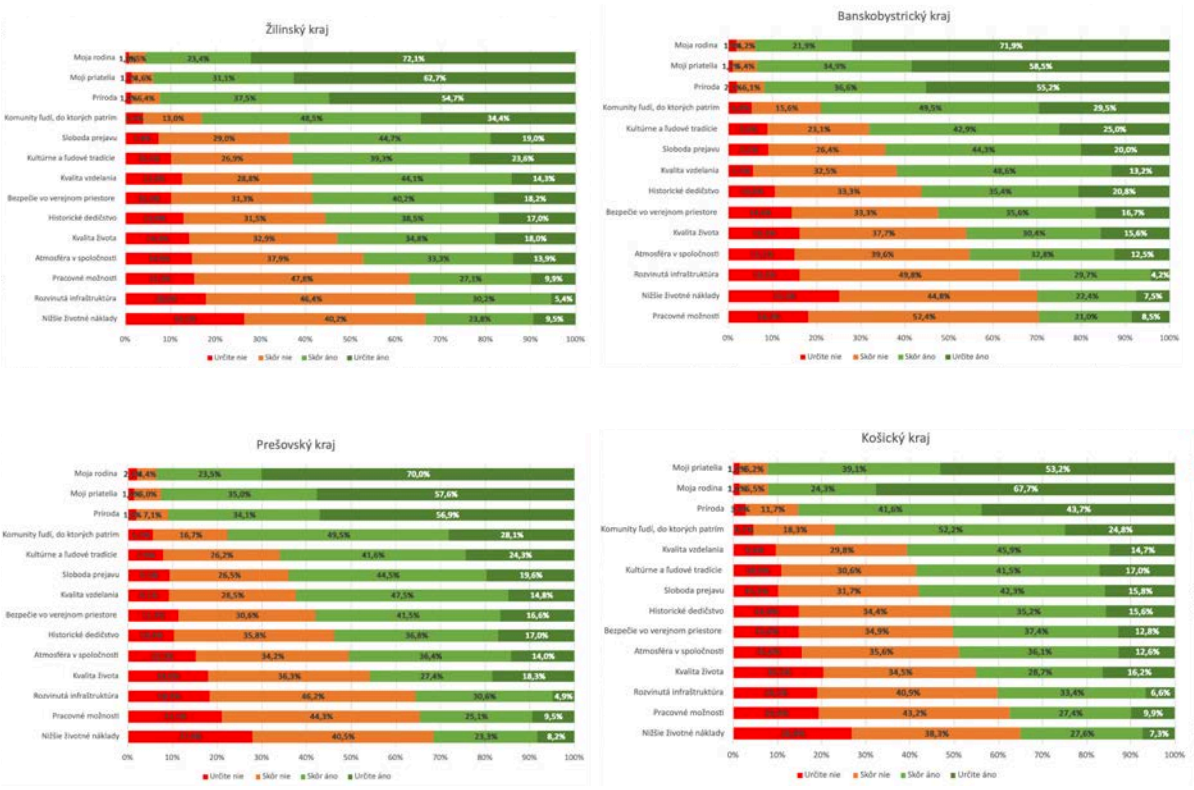
Rovnaký smerový vzorec sa opakuje pri ďalších oblastiach spojených so spoločenským fungovaním. Slobodu prejavu považuje za benefit 67,4 % chlapcov oproti 57,8 % dievčat (Cramerovo V = 0,112; p < 0,001) a atmosféru v spoločnosti 52,6 % chlapcov oproti 42,2 % dievčat (Cramerovo V = 0,107; p < 0,001). Slabšie, no v rovnakom smere, sa rozdiel prejavuje aj pri pracovných možnostiach, ktoré za benefit označuje 41,3 % chlapcov oproti 32,5 % dievčat (Cramerovo V = 0,095; p < 0,001), a pri kvalite života s hodnotením 52,9 % chlapcov oproti 45,1 % dievčat (Cramerovo V = 0,083; p < 0,001).

Naproti tomu pri oblastiach, ktoré v celkovom rebríčku dosahujú najvyšší súhlas, sú rozdiely medzi pohlaviami zanedbateľné. Rodinu, priateľov aj prírodu hodnotia chlapci a dievčatá takmer rovnako a rozdiely tu nedosahujú hranicu vecnej významnosti.

Otázka 1: Porovnanie podľa krajov

Graf č. 12: Podiely odpovedí na otázku „ Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?" podľa krajov

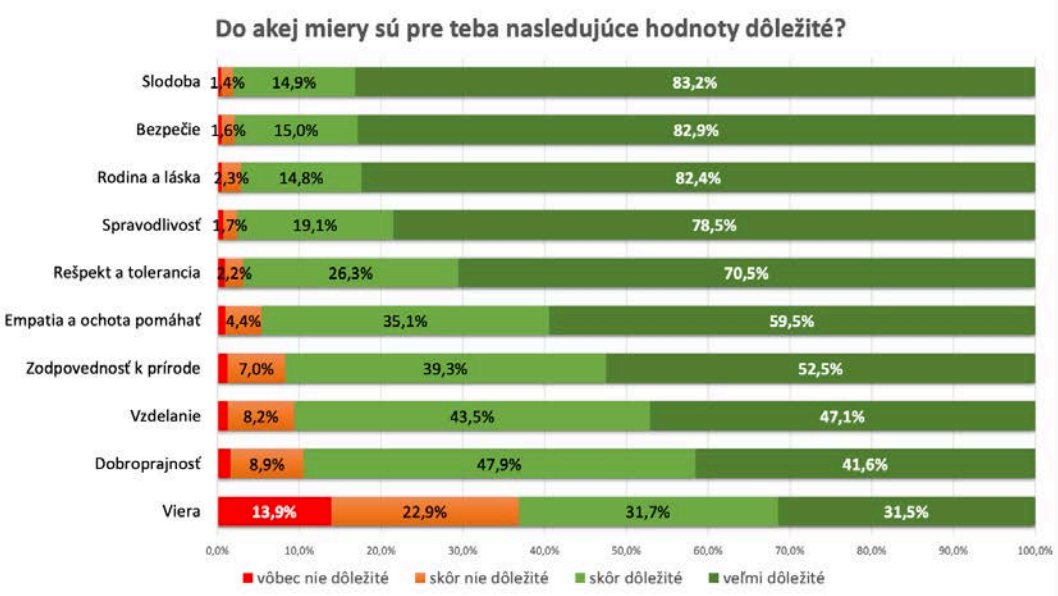

Rozloženie súhlasu je naprieč regiónmi približne jednotné, čo platí predovšetkým pre vzťahové jadro batérie – rodinu a priateľov hodnotia mladí vo všetkých krajoch takmer zhodne a rozdiely medzi krajom s najvyššou a najnižšou hodnotou nepresahujú niekoľko percentuálnych bodov.

Zreteľnejšie regionálne rozdiely sa objavujú až pri jednotlivých materiálnych a kultúrnych premenných. Trenčiansky kraj sa prejavuje ako najkritickejší pri životných nákladoch, ktoré za výhodu označuje 28,0 % jeho mladých oproti najvyššiemu skóre (36 %) v Trnavskom kraji. Pri pracovných možnostiach dosahuje najvyšší súhlas Trnavský kraj (41,5 %) a najnižší Banskobystrický (29,5 %). Opačný smer má hodnotenie kultúrnych a ľudových tradícií, ktoré oceňujú najčastejšie mladí v Banskobystrickom kraji (67,9 %) a najmenej v Bratislavskom (55,6 %). Tieto rozdiely sú síce zreteľnejšie než pri vzťahovom jadre batérie, no keďže veľkosť účinku ani pri jednej z nich nedosahuje hranicu vecnej významnosti, treba ich vnímať ako naznačenie tendencií, nie ako výrazné regionálne deliace línie.

Otázka 2 - Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?

Graf č. 13: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?"

Hodnotenie dôležitosti desiatich sledovaných hodnôt sa vyznačuje mimoriadne vysokou mierou súhlasu, ktorá je typická pre otázky zisťujúce všeobecne zdieľané morálne a osobné hodnoty. Najvyššiu dôležitosť dosahuje sloboda so súhlasom 98,1 % (83,2 % veľmi dôležité a 14,9 % skôr dôležité), tesne nasledovaná bezpečím 97,9 % (82,9 % veľmi dôležité a 15,0 % skôr dôležité), spravodlivosťou 97,6 % (78,5 % veľmi dôležité a 19,1 % skôr dôležité), rodinou a láskou 97,1 % (82,4 % veľmi dôležité a 14,8 % skôr dôležité) a rešpektom a toleranciou 96,8 % (70,5 % veľmi dôležité a 26,3 % skôr dôležité).

Nasledujú hodnoty, ktoré zostávajú vysoko dôležité, no s nižším podielom najsilnejšieho stupňa súhlasu. Empatiu a ochotu pomáhať označuje za dôležitú 94,6 % respondentov (59,5 % veľmi dôležité a 35,1 % skôr dôležité), zodpovednosť k prírode 91,7 % (52,5 % veľmi dôležité a 39,3 % skôr dôležité), vzdelanie 90,6 % (47,1 % veľmi dôležité a 43,5 % skôr dôležité) a dobroprajnosť 89,5 % (41,6 % veľmi dôležité a 47,9 % skôr dôležité). Pri týchto hodnotách sa oproti vrcholu rebríčka výraznejšie presúva váha od odpovede „veľmi dôležité" k opatrnejšiemu

„skôr dôležité“. Od celého rebríčka sa oddeľuje jedine viera, ktorú za dôležitú považuje 63,2 % respondentov (31,5 % veľmi dôležité a 31,7 % skôr dôležité).

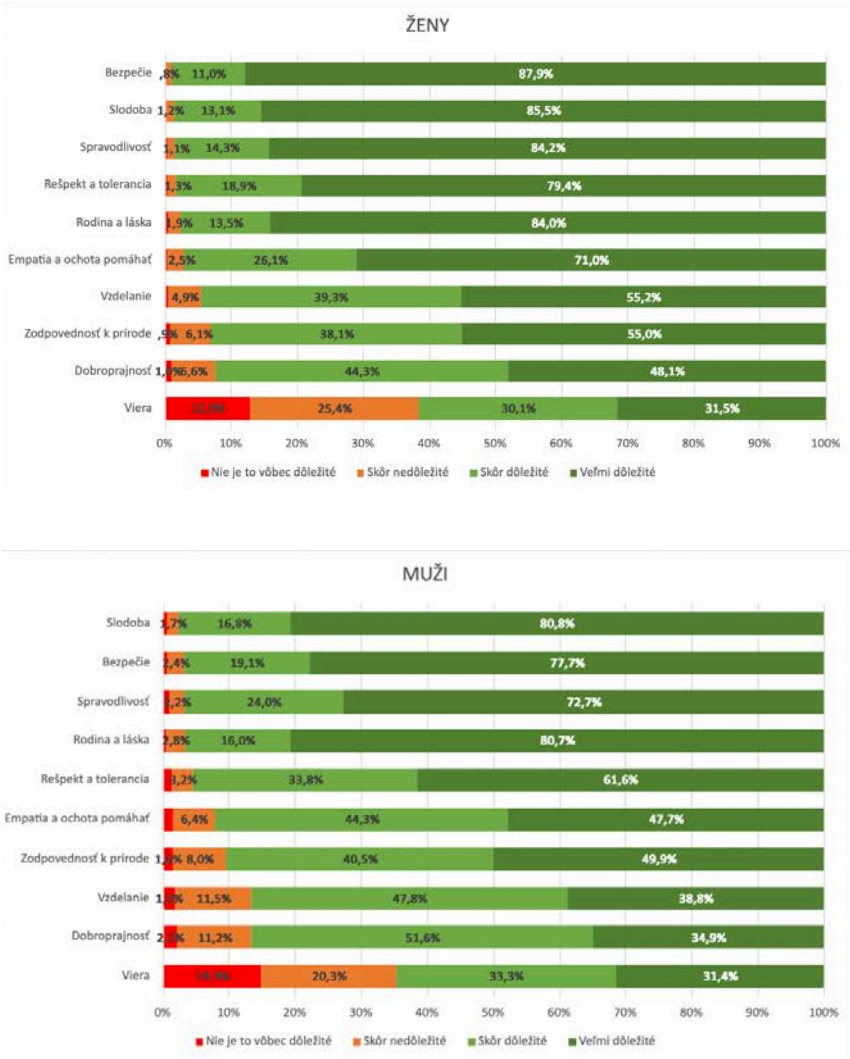
Súvislosti so sociodemografickými charakteristikami sa netýkajú toho, či mladí danú hodnotu vôbec uznávajú, ale intenzity, s akou ju zdôrazňujú. Najkonzistentnejšou charakteristikou je školský prospech, ktorý súvisí s dôležitosťou takmer všetkých hodnôt, pričom smer je jednotný: silnejšie sa dôležitosť prejavuje u žiakov s lepším prospechom. Najvýraznejšie to platí pre vzdelanie ako hodnotu (Spearmanovo rhó = −0,295), čo prirodzene indikuje, že akademicky úspešnejší študenti prikladajú vzdelaniu podstatne väčšiu hodnotu. Rovnaký, hoci slabší vzorec platí pre rešpekt a toleranciu (Spearmanovo rhó = −0,129), spravodlivosť (Spearmanovo rhó = −0,124), bezpečie (Spearmanovo rhó = −0,121), empatiu a ochotu pomáhať (Spearmanovo rhó = −0,115), slobodu (Spearmanovo rhó = −0,112) a dobroprajnosť (Spearmanovo rhó = −0,097).

Druhou charakteristikou je ekonomická situácia rodiny, ktorá síce slabo, no pozitívne súvisí s dôležitosťou rešpektu a tolerancie (Spearmanovo rhó = 0,092), rodiny a lásky (Spearmanovo rhó = 0,084) a vzdelania ako hodnoty (Spearmanovo rhó = 0,081). Pri vzdelaní ako hodnote sa navyše prejavuje aj typ školy (Cramerovo V = 0,102): za dôležité ho označuje 95 % gymnazistov oproti 90 % žiakov stredných odborných škôl, pričom výraznejší je rozdiel v najsilnejšom stupni súhlasu, keďže za veľmi dôležité považuje vzdelanie 62 % gymnazistov, ale len 43 % žiakov odborných škôl.

Osobitný vzorec sa viaže na vieru, ktorej dôležitosť klesá s veľkosťou obce (Spearmanovo rhó = −0,104) a rastie s počtom súrodencov (Spearmanovo rhó = 0,105). Náboženská hodnota je teda silnejšie zakotvená v menších obciach a vo viacpočetnejších rodinách, čo zodpovedá tradičnejšiemu rodinnému a komunitnému prostrediu.

Otázka 2: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 14: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?" podľa pohlavia

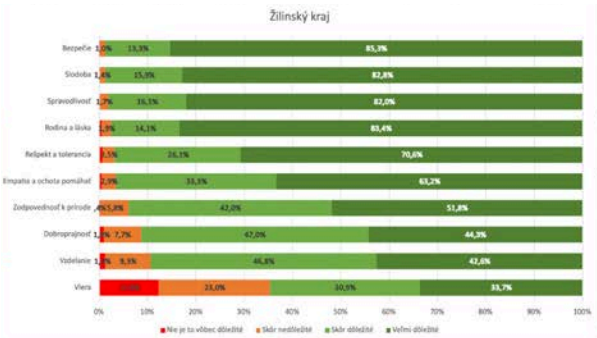
Rozdiely medzi pohlaviami sú v hodnotovej batérii výrazné a systematické, no keďže dôležitosť je pri takmer všetkých hodnotách blízko stropu, rozdiel medzi chlapcami a dievčatami sa neprejavuje ani tak v tom, či hodnotu vôbec uznávajú, ako skôr v intenzite, s akou ju zdôrazňujú. Dievčatá výrazne častejšie volia najsilnejší stupeň „veľmi dôležité", pričom smer rozdielu je vo všetkých prípadoch rovnaký: dievčatá pripisujú daným hodnotám väčšiu dôležitosť než chlapci.

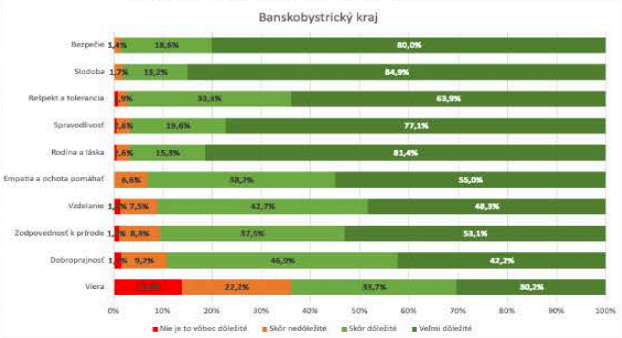
Najsilnejší rozdiel sa prejavuje pri empatii a ochote pomáhať (Cramerovo V = 0,241; p < 0,001), ktorú za veľmi dôležitú označuje 71 % dievčat oproti 47,7 % chlapcov. Podobne výrazný je rozdiel pri rešpekte a tolerancii (Cramerovo V = 0,198; p < 0,001), kde hodnotu považuje za veľmi dôležitú 79,4 % dievčat oproti 61,6 % chlapcov, a pri vzdelaní (Cramerovo V = 0,188; p < 0,001), ktoré je veľmi dôležité pre 55,2 % dievčat oproti 38,8 % chlapcov. Rovnaký vzorec, hoci s menšou silou, pokračuje pri dobroprajnosti (Cramerovo V = 0,146; p < 0,001), spravodlivosti (Cramerovo V = 0,141; p < 0,001) a bezpečí (Cramerovo V = 0,139; p < 0,001), pričom pri spravodlivosti a bezpečí sú obe pohlavia takmer jednotné v celkovom uznaní hodnoty a líšia sa opäť najmä v podiele najsilnejšieho súhlasu.

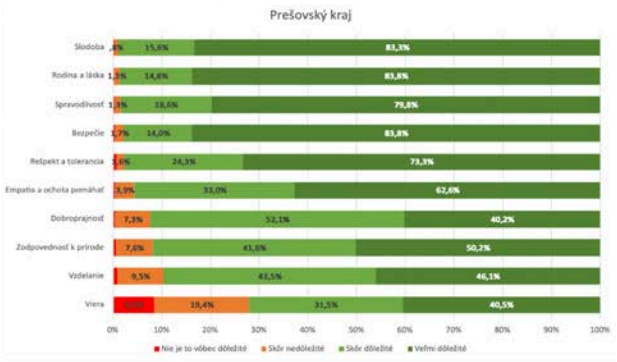
Otázka 2: Porovnanie podľa krajov

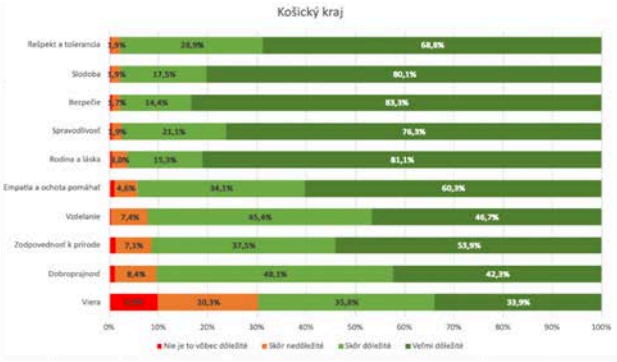
Graf č. 15: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?" podľa krajov

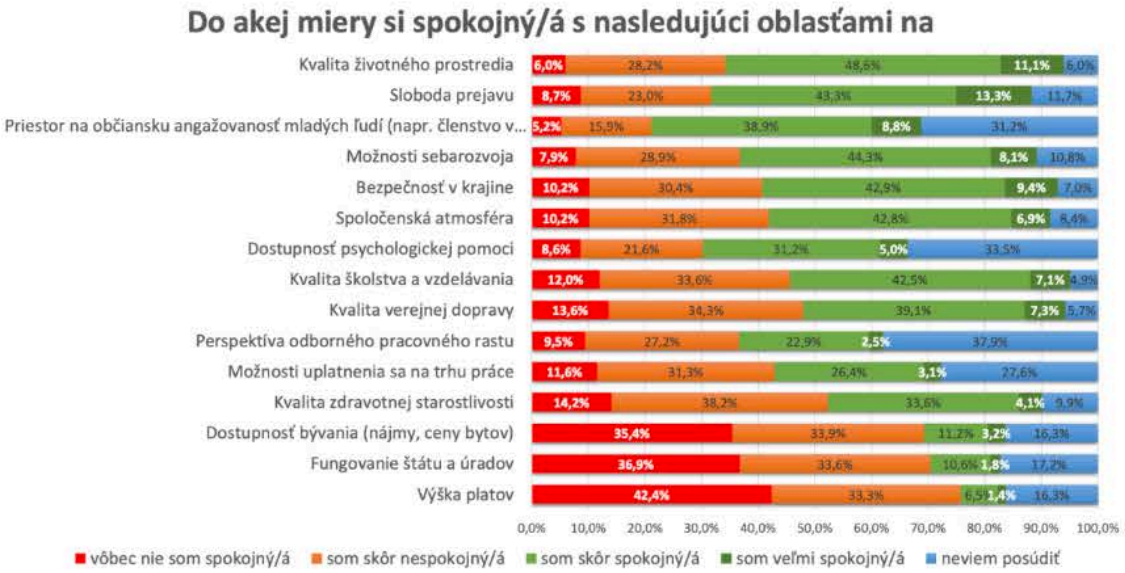

Regionálne rozdiely sú v hodnotení hodnôt takmer zanedbateľné, čo priamo súvisí s tým, že väčšina hodnôt dosahuje takmer univerzálnu dôležitosť a nenecháva priestor pre regionálnu variabilitu. Pri deviatich z desiatich hodnôt sa rozdiel medzi krajom s najvyššou a najnižšou mierou dôležitosti pohybuje len v rozsahu dvoch až troch percentuálnych bodov.

Jedinou výnimkou je viera, ktorej dôležitosť sa líši aj podľa kraja (Cramerovo V = 0,091). Za dôležitú ju označuje najviac mladých v Prešovskom kraji (72,0 %) a v Košickom kraji (69,7 %), zatiaľ čo najnižšiu dôležitosť dosahuje v Bratislavskom kraji (51,8 %). Rozdiel dvadsiatich percentuálnych bodov medzi východoslovenskými krajmi a Bratislavou pritom kopíruje regionálne rozloženie religiozity na Slovensku.

Otázka 3: Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?

Graf č. 16: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?"

Batéria spokojnosti sa od predchádzajúcich otázok líši použitou škálou, ktorá okrem štyroch stupňov spokojnosti obsahuje aj možnosť „neviem posúdiť". Celková spokojnosť sa preto uvádza ako súčet odpovedí „veľmi spokojný/á" a „skôr spokojný/á" a podiel odpovedí „neviem posúdiť" sa vykazuje osobitne.

Relatívne najvyššiu spokojnosť dosahujú oblasti spojené so životným prostredím a osobným priestorom. S kvalitou životného prostredia je spokojných 59,7 % respondentov (11,1 % veľmi spokojných a 48,6 % skôr spokojných), so slobodou prejavu 56,6 % (13,3 % veľmi spokojných a 43,3 % skôr spokojných), s možnosťami sebarozvoja 52,4 % (8,1 % veľmi a 44,3 % skôr) a s bezpečnosťou v krajine 52,3 % (9,4 % veľmi spokojných a 42,9 % skôr spokojných). Aj pri týchto najlepšie hodnotených oblastiach je však podiel „veľmi spokojných" nízky a spokojnosť sa opiera prevažne o opatrnejší stupeň „skôr spokojný", takže ide skôr o miernu prevahu spokojnosti než o jednoznačne pozitívne hodnotenie.

Nižšie sa umiestnili spoločenská atmosféra so spokojnosťou 49,7 % (6,9 % veľmi spokojných a 42,8 % skôr spokojných), kvalita školstva a vzdelávania 49,6 % (7,1 % veľmi spokojných a 42,5 % skôr spokojných), priestor na občiansku angažovanosť 47,7 % (8,8 % veľmi spokojných a 38,9 % skôr spokojných) a kvalita verejnej dopravy 46,4 % (7,3 % veľmi spokojných a 39,1 % skôr spokojných), ktorá je jedinou z tejto skupiny s miernou prevahou nespokojnosti (47,9 % nespokojných). S kvalitou zdravotnej starostlivosti je spokojných len 37,7 % (4,1 % veľmi spokojných a 33,6 % skôr spokojných), s dostupnosťou psychologickej pomoci 36,2 % (5,0 % veľmi spokojných a 31,2 % skôr spokojných), s možnosťami uplatnenia sa na trhu práce 29,5 % (3,1 % veľmi spokojných a 26,4 % skôr spokojných) a s perspektívou odborného pracovného rastu iba 25,4 % (2,5 % veľmi spokojných a 22,9 % skôr spokojných). Najkritickejšie hodnotené sú materiálne a inštitucionálne oblasti, ktoré sa od zvyšku zreteľne oddeľujú mimoriadne nízkou spokojnosťou. S dostupnosťou bývania je spokojných len 14,4 % respondentov (nespokojných 69,3 %), s fungovaním štátu a úradov 12,4 % (nespokojných 70,5 %) a úplne najnižšie skončila výška platov, s ktorou je spokojných iba 7,9 % opýtaných (nespokojných 75,7 %).

Osobitnú pozornosť si vyžaduje vysoký podiel odpovedí „neviem posúdiť“, keďže sa táto možnosť objavovala naprieč batériou pomerne často. Túto možnosť volí 37,9 % respondentov pri perspektíve odborného pracovného rastu, 33,5 % pri dostupnosti psychologickej pomoci, 31,2 % pri priestore na občiansku angažovanosť a 27,6 % pri možnostiach uplatnenia sa na trhu práce. Vysoký podiel nerozhodných odpovedí naznačuje, že ide o oblasti, s ktorými mladí ešte nemajú priamu osobnú skúsenosť, a ich hodnotenie spokojnosti je preto tvorené menšou časťou vzorky.

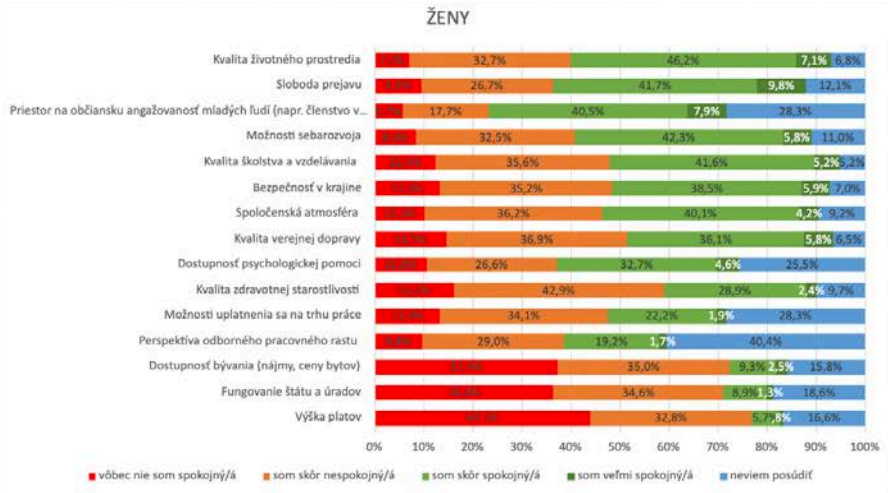
Najsilnejšou a najkonzistentnejšou sociodemografickou súvislosťou je ekonomická situácia rodiny, ktorá pozitívne súvisí so spokojnosťou takmer vo všetkých oblastiach. Ukázalo sa, že s rastom ekonomického postavenia rodiny rastie spokojnosť s dostupnosťou bývania (Spearmanovo rhó = 0,147; $p < 0,001$), s možnosťami uplatnenia sa na trhu práce (Spearmanovo rhó = 0,134; $p < 0,001$), s kvalitou životného prostredia (Spearmanovo rhó = 0,130; $p < 0,001$), s výškou platov (Spearmanovo rhó = 0,128; $p < 0,001$), s možnosťami sebarozvoja (Spearmanovo rhó = 0,125; $p < 0,001$), s perspektívou odborného rastu (Spearmanovo rhó = 0,121; $p < 0,001$), s bezpečnosťou v krajine (Spearmanovo rhó = 0,114; $p < 0,001$), s dostupnosťou psychologickej pomoci (Spearmanovo rhó = 0,107; $p < 0,001$), so spoločenskou atmosférou (Spearmanovo rhó = 0,106; $p < 0,001$), so slobodou prejavu (Spearmanovo rhó = 0,103; $p < 0,001$) a s kvalitou

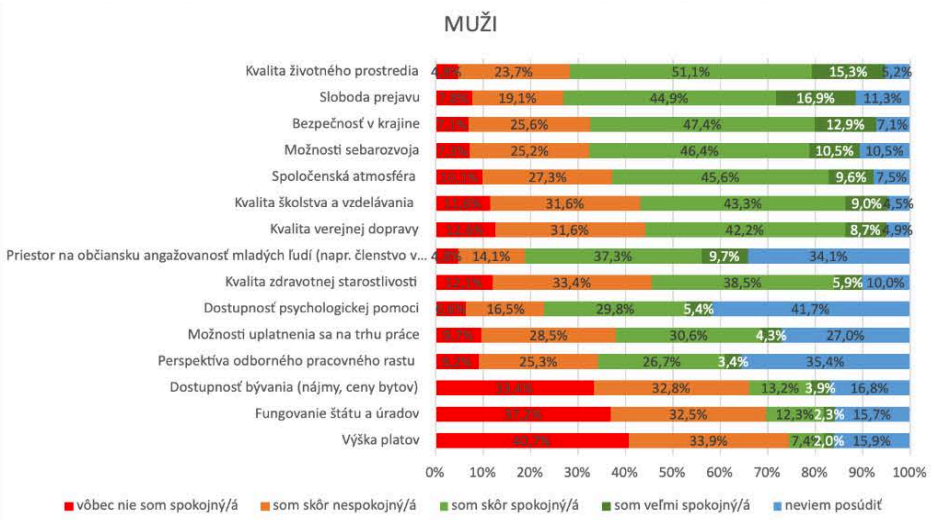
zdravotnej starostlivosti (Spearmanovo rhó = 0,092; p < 0,001). Mladí z ekonomicky lepšie zabezpečených rodín sú teda spokojnejší naprieč takmer celým spektrom oblastí, čo naznačuje, že subjektívna spokojnosť s pomermi v krajine skutočne súvisí aj s ekonomickou situáciou rodiny.

Ďalšie súvislosti sa viažu na dve najkritickejšie hodnotené oblasti a smerujú proti prevládajúcej nespokojnosti. Spokojnosť s fungovaním štátu a úradov sa líši podľa národnosti (Cramerovo V = 0,097; p < 0,001), pričom spokojnosť je vyššia v menšinových skupinách. Spokojnosť s výškou platov sa líši aj podľa zriaďovateľa školy (Cramerovo V = 0,109; p < 0,001). V oboch prípadoch však ide o oblasti s celkovo nízkou spokojnosťou, takže rozdiely medzi skupinami sa odohrávajú na nízkych absolútnych hodnotách. Napokon spokojnosť so spoločenskou atmosférou sa prejavuje o niečo málo silnejšie u žiakov s horším prospechom (Spearmanovo rhó = 0,083; p < 0,001).

Otázka 3: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 17: Podiely odpovedí na otázku „Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?" podľa pohlavia

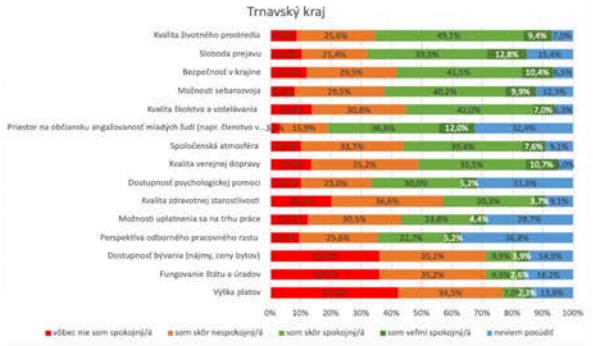
Rozdiely medzi pohlaviami sa v hodnotení spokojnosti týkajú väčšiny oblastí, pričom chlapci sú so sledovanými oblasťami spokojnejší než dievčatá. Najsilnejšie sa tento rozdiel prejavuje pri bezpečnosti v krajine (Cramerovo V = 0,186; $p < 0,001$), s ktorou je spokojných 60,3 % chlapcov oproti 44,4 % dievčat, a pri kvalite životného prostredia (Cramerovo V = 0,164; $p < 0,001$), so spokojnosťou 66,4 % chlapcov oproti 53,3 % dievčat. Rovnaký vzorec pokračuje pri kvalite zdravotnej starostlivosti (Cramerovo V = 0,151; $p < 0,001$), kde je spokojných 44,4 % chlapcov oproti 31,3 % dievčat, pri spoločenskej atmosfére (Cramerovo V = 0,140; $p < 0,001$) so spokojnosťou 55,2 % oproti 44,3 %, pri slobode prejavu (Cramerovo V = 0,132; $p < 0,001$) so spokojnosťou 61,8 % oproti 51,5 % a pri možnostiach uplatnenia sa na trhu práce (Cramerovo V = 0,129; $p < 0,001$), kde je spokojných 34,9 % chlapcov oproti 24,1 % dievčat. Slabšie, no v rovnakom smere sa rozdiel prejavuje aj pri možnostiach sebarozvoja (Cramerovo V = 0,114; $p < 0,001$), perspektíve odborného rastu (Cramerovo V = 0,111; $p < 0,001$), kvalite verejnej dopravy (Cramerovo V = 0,096; $p < 0,001$), kvalite školstva (Cramerovo V = 0,082; $p < 0,001$) a dostupnosti bývania (Cramerovo V = 0,081; $p < 0,001$).

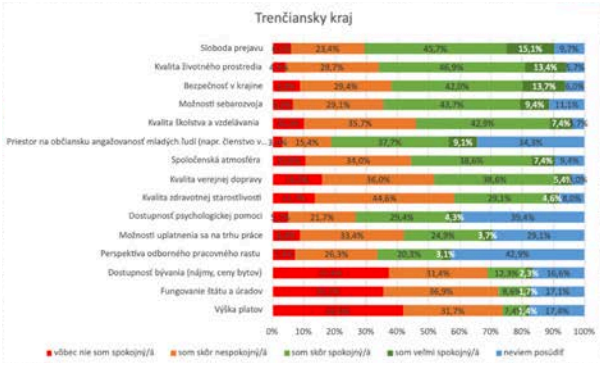
Z tohto plošného vzorca však vyčnieva dostupnosť psychologickej pomoci, s ktorou sú spokojnejšie dievčatá (Cramerovo V = 0,192; $p < 0,001$), rozdiel sa tu však netýka ani tak samotnej spokojnosti, ako skôr ochoty oblasť vôbec posúdiť: možnosť „neviem posúdiť“ volí 41,7 % chlapcov, ale len 25,5 % dievčat. Rozdiel môže súvisieť s tým, že dievčatá majú s psychologickou pomocou častejšie priamu skúsenosť, na základe ktorej ju vedia hodnotiť.

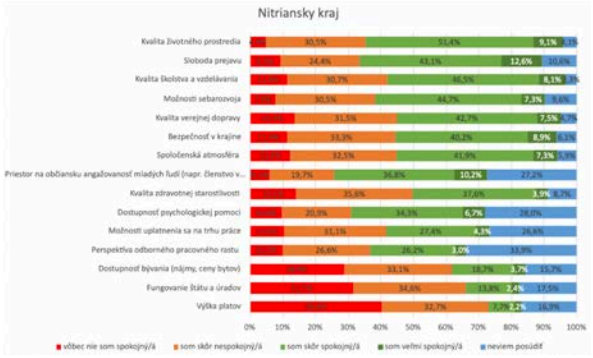
Otázka 3: Porovnanie podľa krajov

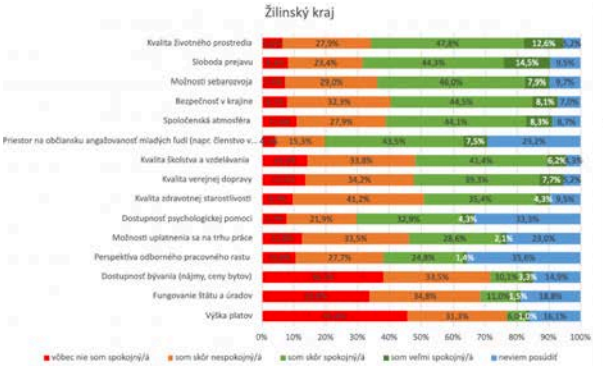
Graf č. 18: Podiely odpovedí na otázku „Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?" podľa krajov

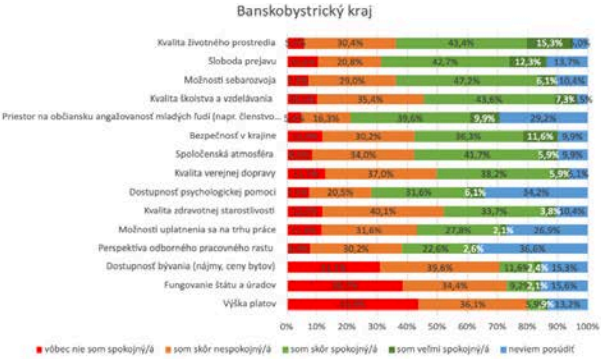

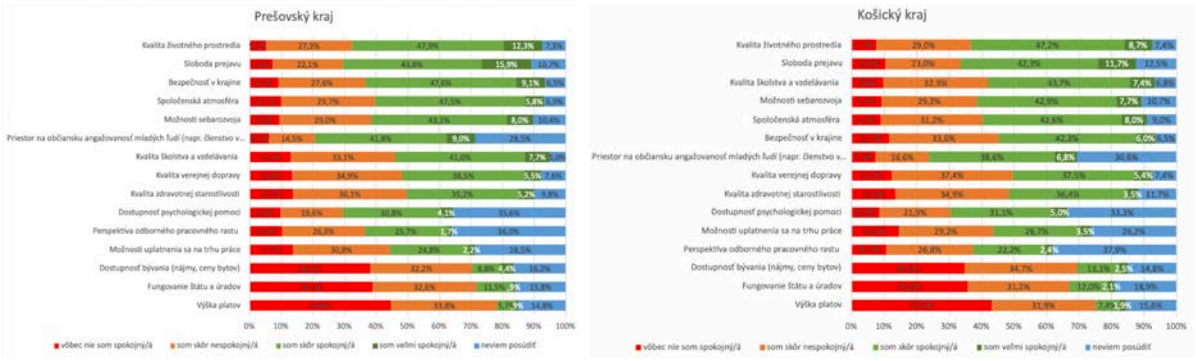

V hodnotení spokojnosti sa medzi krajmi neobjavuje ani jedna súvislosť, ktorej veľkosť účinku by dosiahla stanovenú hranicu vecnej významnosti. Aj napriek tomu možno pri niektorých oblastiach sledovať mierne priaznivejšie hodnotenie v konkrétnych regiónoch. Najvyššiu spokojnosť s kvalitou životného prostredia prejavujú mladí v Bratislavskom kraji (63,2 %), rovnako ako s kvalitou verejnej dopravy (51,4 %) a s možnosťami sebarozvoja (55,2 %). Bezpečnosť v krajine hodnotia najpozitívnejšie mladí z Prešovského kraja (56,7 %), ktorí sú zároveň najspokojnejší aj so spoločenskou atmosférou (53,3 %), zatiaľ čo najvyššiu spokojnosť s kvalitou školstva a vzdelávania vyjadrujú respondenti z Nitrianskeho kraja (54,6 %).

Tieto rozdiely sa pohybujú v rozsahu okolo piatich až deviatich percentuálnych bodov medzi krajom s najvyššou a najnižšou spokojnosťou, takže ide skôr o jemné regionálne tendencie než o výrazné deliace línie.

Index spokojnosti s oblasťami života

Na zhrnutie celkovej spokojnosti mladých s pomermi na Slovensku bol z batérie pätnástich položiek tretej otázky zostavený index spokojnosti s oblasťami života. Index vznikol ako aritmetický priemer položiek na škále 1 – 4, s vylúčením odpovede „neviem posúdiť“ ako chýbajúcej hodnoty. Jeho vnútorná konzistencia je výborná (Cronbachovo alfa = 0,908) a priemerná hodnota indexu je 2,33 zo 4, teda pod stredom škály (2,5), čo potvrdzuje prevažne miernu nespokojnosť mladých s pomermi v krajine.

Z hľadiska sociodemografických ukazovateľov je index spokojnosti diferencovaný podľa pohlavia, pričom chlapci dosahujú priemer 2,41 (SD = 0,50) a dievčatá 2,24 (SD = 0,48); ide

o vecne významný, hoci slabý rozdiel (Eta = 0,173; $p < 0,001$). V pozitívnom smere index súvisí s ekonomickou situáciou rodiny (Spearmanovo rhó = 0,184; $p < 0,001$).

Spokojnosť so životom (SWLS)

Index spokojnosti s oblasťami života pozitívne súvisí so spokojnosťou so životom (Spearmanovo rhó = 0,384; $p < 0,001$) a ide o stredne silný vzťah. Osobná životná spokojnosť a spokojnosť s pomermi v krajine sa u mladých ľudí vo významnej miere prekrývajú.

Vnímaná vlastná účinnosť (GSE)

Index spokojnosti s oblasťami súvisí s vnímanou vlastnou účinnosťou slabo, no pozitívne (Spearmanovo rhó = 0,115; $p < 0,001$). Hodnotenie pomerov v krajine teda od toho, ako mladí vnímajú vlastné schopnosti, závisí len v malej miere.

Centrum vplyvu (IE-4)

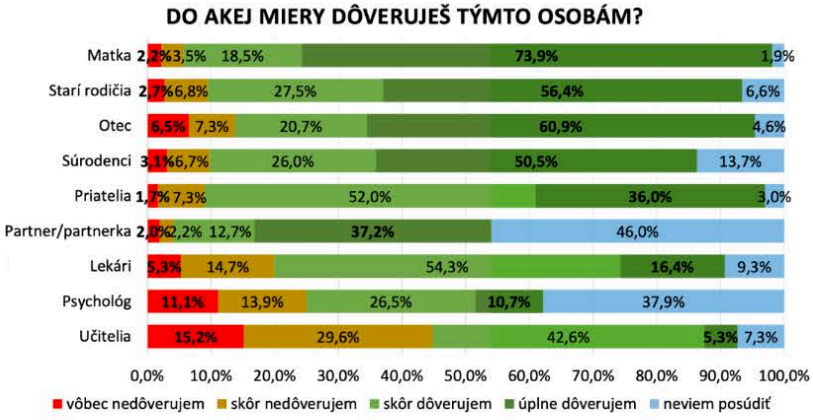
Vnútorné centrum vplyvu súvisí so spokojnosťou kladne (Spearmanovo rhó = 0,125; $p < 0,001$): mladí, ktorí majú pocit, že svoj život ovládajú sami, sú s pomermi v krajine o niečo málo spokojnejší. Vonkajšie centrum vplyvu naopak súvisí so spokojnosťou veľmi slabo a záporne (Spearmanovo rhó = −0,056; $p < 0,001$).

Otázka 4: Do akej miery dôveruješ týmto osobám/inštitúciám?

Oba bloky štvrtej otázky obsahujú okrem štyroch stupňov dôvery aj možnosť „neviem posúdiť“; celková dôvera sa preto uvádza ako súčet odpovedí „úplne dôverujem“ a „skôr dôverujem“ a podiel odpovedí „neviem posúdiť“ sa vykazuje osobitne. Prvá časť štvrtej otázky sa zaoberá dôverou mladých ľudí k blízkym osobám vo svojom okolí a druhá časť sa zaoberá dôverou k inštitúciám. Dôvera k blízkym osobám dosahuje naprieč celou skupinou vysoké hodnoty, ktoré kontrastujú s podstatne rezervovanejšou dôverou k inštitúciám v druhej časti otázky.

Otázka 4A: Do akej miery dôveruješ týmto osobám?

Graf č. 19: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto osobám?”

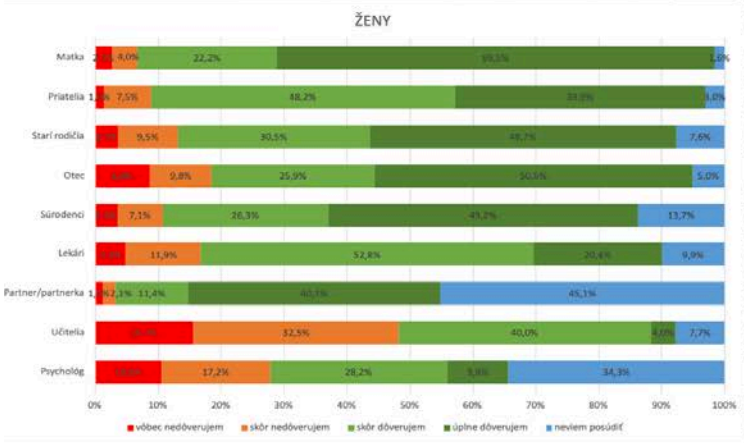
Najvyššiu dôveru mladí prejavujú matke, ktorej dôveruje 92,4 % respondentov, pričom mimoriadne vysoký je aj podiel najsilnejšieho stupňa – 73,9 % opýtaných matke úplne dôveruje. Nasledujú priatelia s dôverou 88,1 %, u ktorých je však podiel úplnej dôvery výrazne nižší (36,0 % dôveruje úplne), takže dôvera k priateľom je široká, no menej intenzívna než dôvera k matke. Starým rodičom dôveruje 83,9 % respondentov (56,4 % dôveruje úplne), otcovi 81,6 % (60,9 % dôveruje úplne) a súrodencom 76,5 % (50,5 % dôveruje úplne). Postavenie otca a matky sa teda líši nielen v celkovej miere dôvery, ale najmä v jej intenzite, keďže matke úplne dôveruje takmer tri štvrtiny mladých, zatiaľ čo otcovi približne tri pätiny.

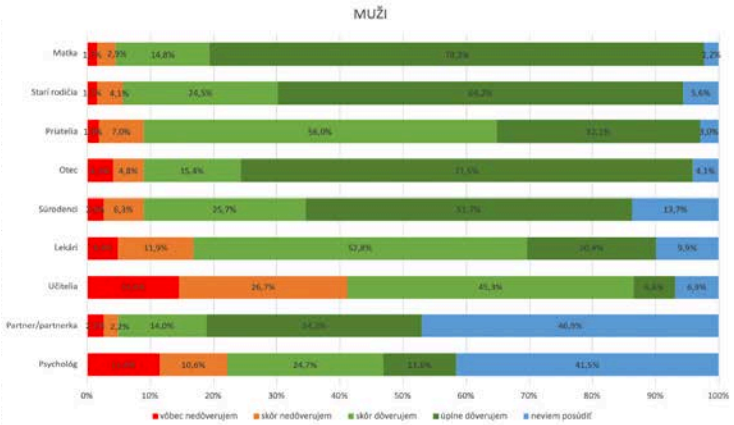
K osobám, s ktorými sú mladí ľudia v bezprostrednom kontakte sme zaradili aj lekárov, ktorým dôveruje 70,7 % respondentov, učiteľov, ktorým dôveruje 47,9 % a psychológov s dôverou 37,2 %. Dôveru psychológovi však nevedelo posúdiť 37,9 %, čo môže vypovedať o limite dopytu o psychologickú pomoc od žiakov stredných škôl, či naopak o nedostatočnom počte psychológov dostupných pre pomoc adolescentom. Osobitné postavenie má taktiež dôvera k partnerovi alebo partnerke, ktorú deklaruje 49,9 % respondentov, no zároveň až 46,0 % opýtaných volí možnosť „neviem posúdiť“. Vysoký podiel nerozhodných odpovedí pravdepodobne súvisí s tým, že podstatná časť respondentov v tomto veku partnerský vzťah nemá.

Zo sociodemografických charakteristík súvisí s dôverou k blízkym osobám predovšetkým ekonomická situácia rodiny, a to konzistentne pozitívnym smerom: s rastom ekonomického postavenia rodiny rastie dôvera otcovi (Spearmanovo rhó = 0,207; $p < 0,001$), ktorá predstavuje najsilnejšiu súvislosť v tejto časti, ďalej dôvera starým rodičom (Spearmanovo rhó = 0,138; $p < 0,001$), matke (Spearmanovo rhó = 0,123; $p < 0,001$) a súrodencom (Spearmanovo rhó = 0,109; $p < 0,001$). Rovnako s rastom ekonomickej situácie rodiny rastie dôvera k lekárom (Spearmanovo rhó = 0,130; $p < 0,001$).

4A: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 20: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto osobám?” podľa pohlavia

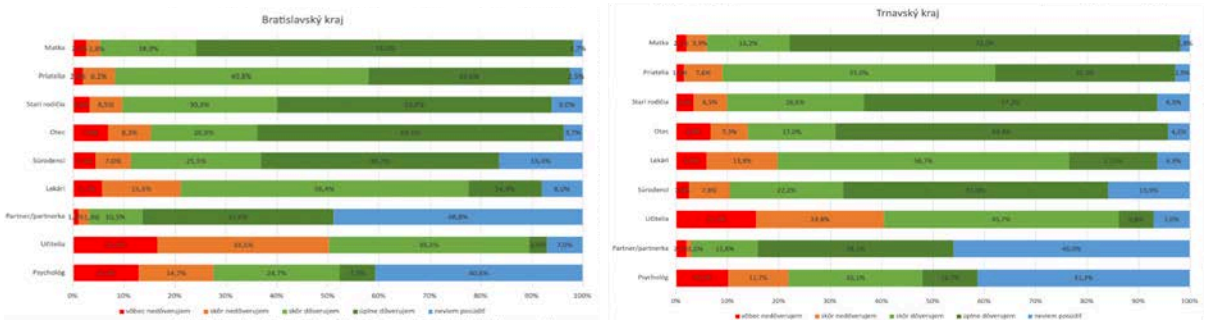

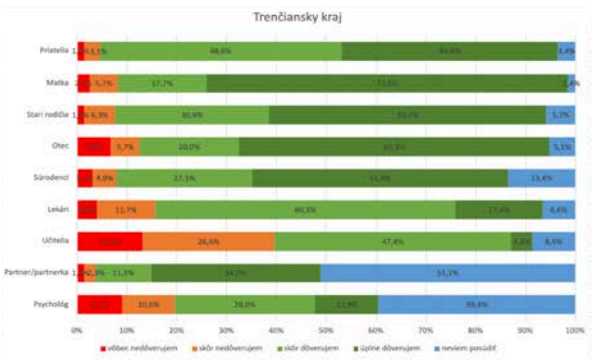

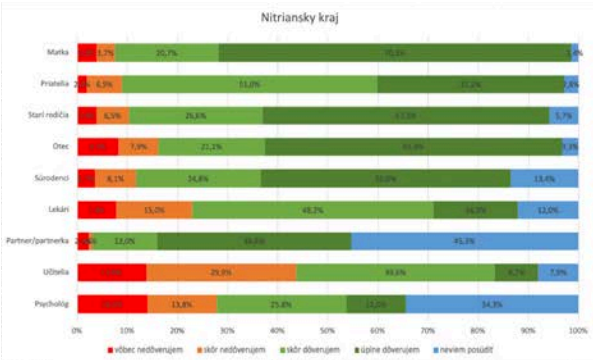
Rozdiely medzi pohlaviami sa v dôvere k blízkym osobám prejavujú konzistentne a v prevažnej väčšine prípadov v rovnakom smere: chlapci prejavujú k blízkym osobám vyššiu dôveru než dievčatá. Najvýraznejší je tento rozdiel pri dôvere otcovi (Cramerovo V = 0,220; p < 0,001), ktorému dôveruje 86,9 % chlapcov oproti 76,4 % dievčat, a pri dôvere starým rodičom (Cramerovo V = 0,173; p < 0,001), ktorým dôveruje 88,7 % chlapcov oproti 79,2 % dievčat. Pri dôvere matke je celkový rozdiel malý – dôveruje jej 93,1 % chlapcov a 91,7 % dievčat, no rozdiel dosahuje slabú významnosť (Cramerovo V = 0,112; p < 0,001). Slabší, no rovnako smerovaný rozdiel sa prejavuje aj pri dôvere priateľom (Cramerovo V = 0,087; p < 0,001). Výnimkami z tohto vzorca je dôvera k partnerovi alebo partnerke (Cramerovo V = 0,080; p < 0,001) a dôvera psychológovi (Cramerovo V = 0,116; p < 0,001), ktorú prejavujú o niečo málo častejšie dievčatá.

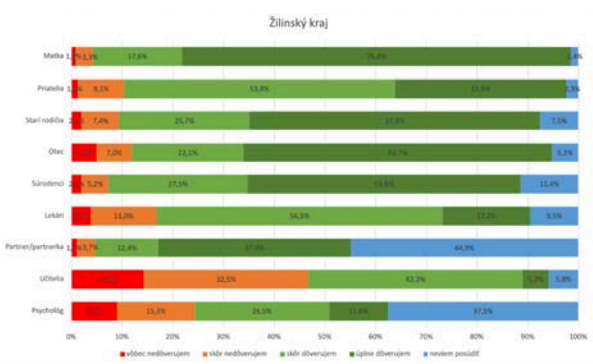
4A: Porovnanie podľa krajov

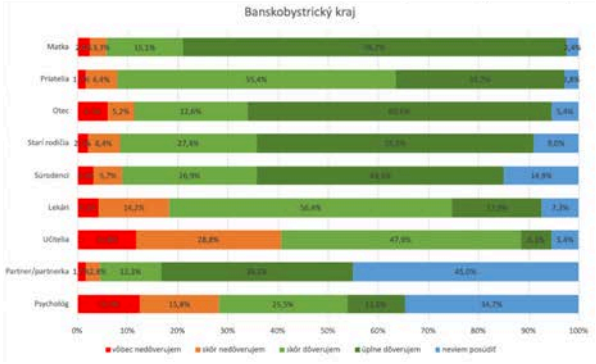
Graf č. 21: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto osobám?" podľa krajov

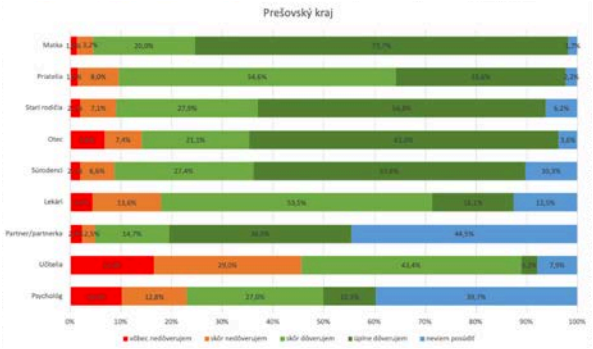

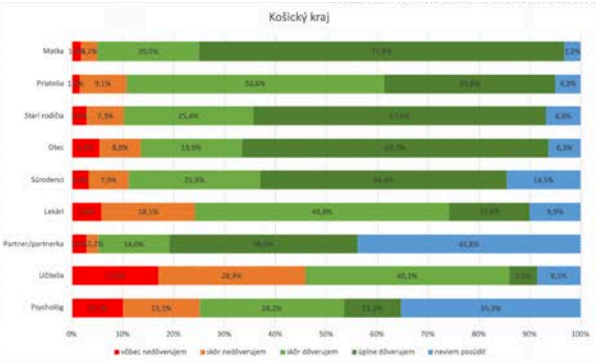

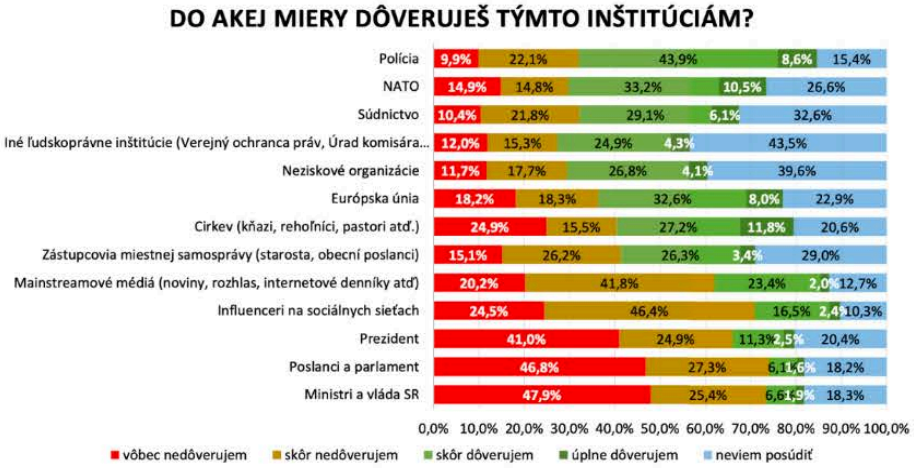

V dôvere k blízkym osobám sa medzi ôsmimi krajmi neobjavuje ani jedna súvislosť, ktorej veľkosť účinku by dosiahla stanovenú hranicu vecnej významnosti. Kraj bydliska teda mieru dôvery mladých k rodine a blízkym osobám nediferencuje. Vysoká dôvera k matke, otcovi, starým rodičom aj priateľom je rovnomerne rozložená naprieč všetkými regiónmi a predstavuje celoslovensky zdieľanú charakteristiku, ktorá nezávisí od miesta bydliska.

Otázka 4B: Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?

Graf č. 22: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?"

Najviac respondentov dôveruje polícii, ktorá dosiahla 52,5 % (8,6 % úplne dôverujem, 43,9 % skôr dôverujem), za ktorou nasledujú nadnárodné a bezpečnostné inštitúcie: NATO dôveruje 43,7 % respondentov (10,5 % úplne dôverujem, 33,2 % skôr dôverujem), Európskej únii 40,6 % (8,0 % úplne dôverujem, 32,6 % skôr dôverujem) a cirkvi 39,0 % (11,8 % úplne dôverujem, 27,2 % skôr dôverujem). Nasleduje súdnictvo s 35,2 % (6,1 % úplne dôverujem, 29,1 % skôr dôverujem), neziskové organizácie 30,9 % (4,1 % úplne dôverujem, 26,8 % skôr dôverujem), zástupcovia miestnej samosprávy 29,6 % (3,4 % úplne dôverujem, 26,3 % skôr dôverujem) a iné ľudskoprávne inštitúcie 29,2 % (4,3 % úplne dôverujem, 24,9 % skôr dôverujem). Najnižšiu dôveru dosahujú médiá, influenceri a vrcholné politické inštitúcie. Mainstreamovým médiám dôveruje 25,4 % respondentov a influencerom na sociálnych sieťach 18,9 %, pričom nedôveru voči nim vyjadruje 61,9 %, resp. 70,8 % opýtaných. Vrcholným politickým inštitúciám taktiež dôveruje malý počet respondentov; prezidentovi dôveruje 13,8 %, ministrom a vláde dôveruje 8,5 % a poslancom a parlamentu dôveruje 7,7 % respondentov.

Pri viacerých inštitúciách je zároveň vysoký podiel odpovedí „neviem posúdiť", ktorý dosahuje 43,5 % pri iných ľudskoprávnych inštitúciách, 39,6 % pri neziskových organizáciách a 32,6 %

pri súdnictve. Ide o inštitúcie, s ktorými mladí ľudia zväčša neprichádzajú do priameho kontaktu, a ich hodnotenie je preto tvorené menšou časťou vzorky.

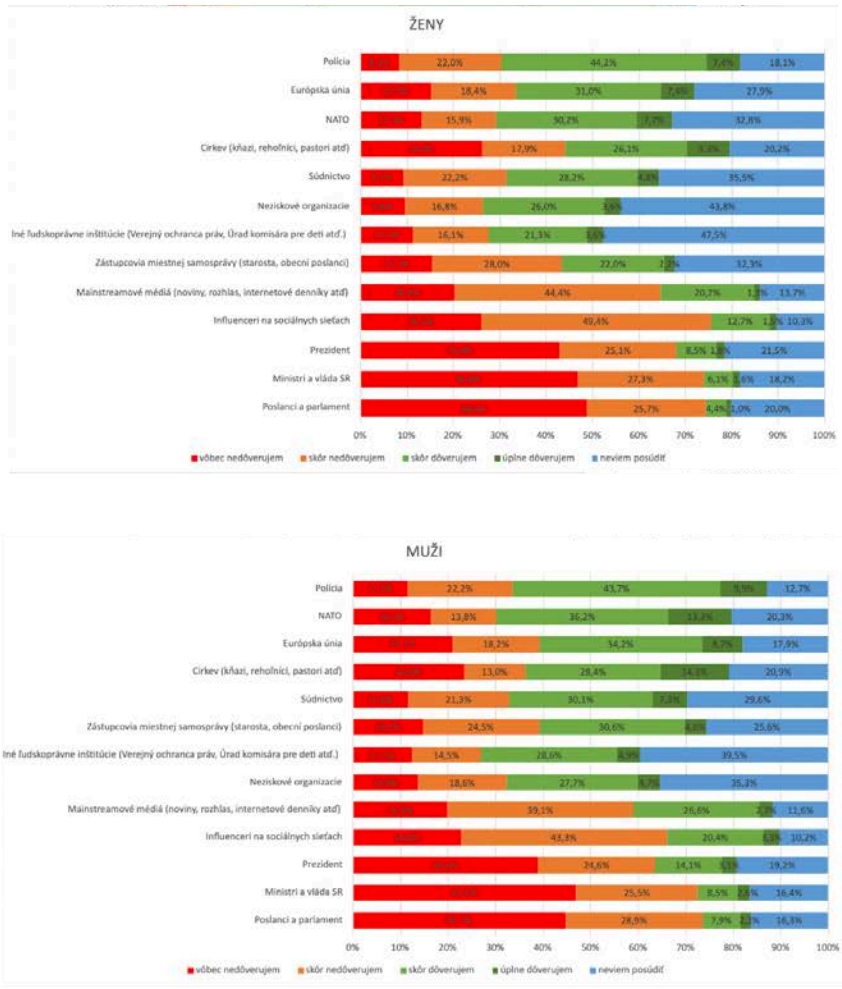
Najkonzistentnejšou sociodemografickou súvislosťou je opäť ekonomická situácia rodiny, ktorá pozitívne súvisí s dôverou k Európskej únii (Spearmanovo rhó = 0,108; $p < 0,001$), zástupcom miestnej samosprávy (Spearmanovo rhó = 0,104; $p < 0,001$), poslancom a parlamentu (Spearmanovo rhó = 0,104; $p < 0,001$), súdnictvu (Spearmanovo rhó = 0,102; $p < 0,001$), polícii (Spearmanovo rhó = 0,091; $p < 0,001$), NATO (Spearmanovo rhó = 0,091; $p < 0,001$), ľudskoprávnym inštitúciám (Spearmanovo rhó = 0,090; $p < 0,001$) a ministrom a vláde SR (Spearmanovo rhó = 0,087; $p < 0,001$).

Dôvera Európskej únii sa silnejšie prejavuje u žiakov s lepším prospechom (Spearmanovo rhó = −0,181; $p < 0,001$), rastie so vzdelaním rodičov (Spearmanovo rhó = 0,141; $p < 0,001$) a líši sa podľa typu školy (Cramerovo V = 0,151; $p < 0,001$); medzi respondentmi, ktorí zaujali stanovisko, jej dôveruje 70 % gymnazistov oproti 46 % žiakov stredných odborných škôl. Rovnaký vzorec platí pre NATO, ktorého dôvera sa prejavuje silnejšie u žiakov s lepším prospechom (Spearmanovo rhó = −0,155; $p < 0,001$), rastie so vzdelaním rodičov (Spearmanovo rhó = 0,139; $p < 0,001$) a líši sa podľa typu školy (Cramerovo V = 0,123; $p < 0,001$) - dôveruje mu 74 % gymnazistov oproti 54 % žiakov odborných škôl. Podobne dôvera neziskovým organizáciám rastie s vyšším prospechom respondenta (Spearmanovo rhó = −0,177; $p < 0,001$) a s vyšším vzdelaním rodičov (Spearmanovo rhó = 0,126; $p < 0,001$). Ľudskoprávne inštitúcie vykazujú vyššie dôveru rovnako u žiakov s vyšším prospechom (Spearmanovo rhó = −0,135; $p < 0,001$) a je diferencovaná podľa typu školy (Cramerovo V = 0,113; $p < 0,001$).

Dôvera v cirkev vykazuje iný vzorec: so zvyšujúcou sa veľkosťou obce klesá (Spearmanovo rhó = −0,118; $p < 0,001$) a s počtom súrodencov rastie (Spearmanovo rhó = 0,129; $p < 0,001$), pričom sa líši aj podľa zriaďovateľa školy (Cramerovo V = 0,107; $p < 0,001$) – najvyššia je medzi žiakmi cirkevných škôl (76 %) oproti žiakom škôl zriadených samosprávnym krajom (47 %). Dôvera Európskej únii a NATO má naopak opačný sídelný smer a slabo rastie s veľkosťou obce (Spearmanovo rhó = 0,091, resp. 0,080; $p < 0,001$).

4B: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 23: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?" podľa pohlavia

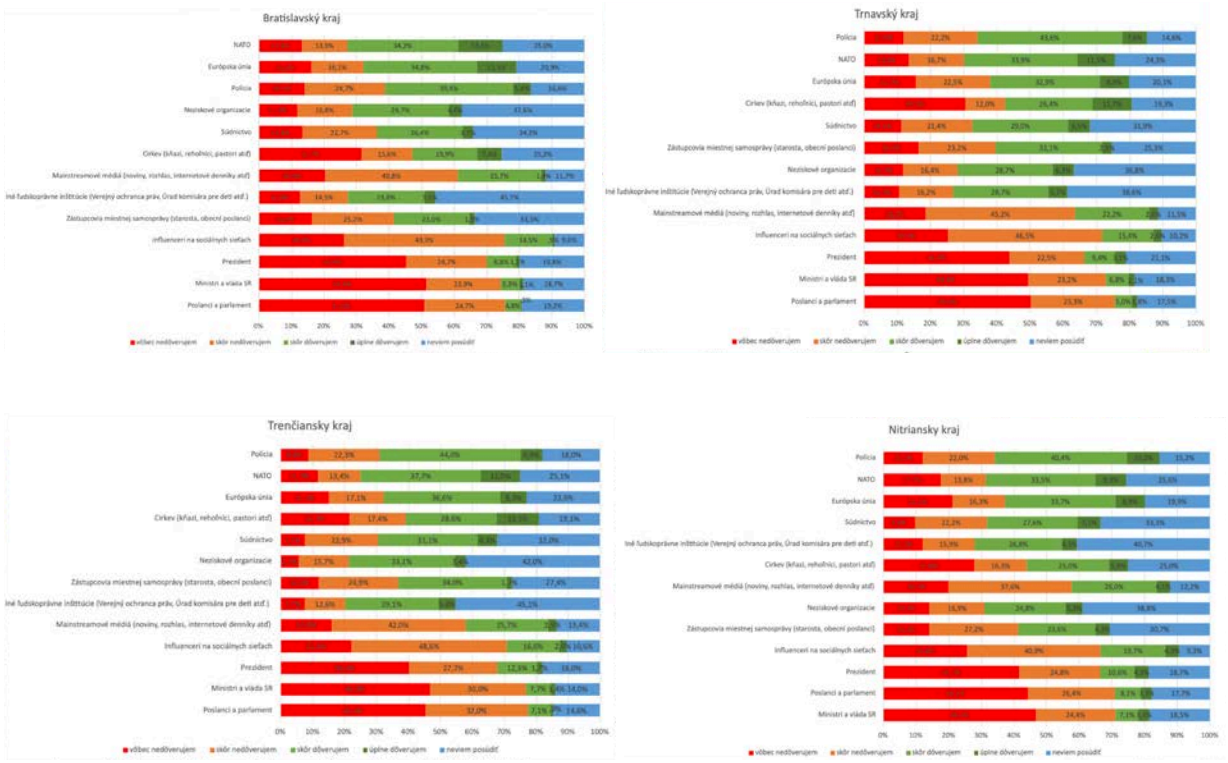

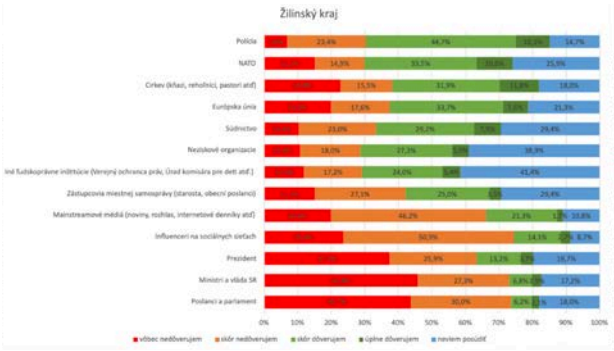
Rozdiely medzi pohlaviami sú v dôvere k inštitúciám plošné, pričom chlapci prejavujú vyššiu dôveru k inštitúciám než dievčatá. Najsilnejšie sa rozdiel prejavuje pri dôvere NATO (Cramerovo V = 0,165; p < 0,001), ktorému dôveruje 49,5 % chlapcov oproti 37,9 % dievčat, a pri dôvere Európskej únii (Cramerovo V = 0,130; p < 0,001) s dôverou 42,9 % chlapcov oproti 38,4 % dievčat. Rovnaký vzorec pokračuje pri dôvere zástupcom miestnej samosprávy (Cramerovo V = 0,127; p < 0,001), kde dôveruje 35,2 % chlapcov oproti 24,2 % dievčat, pri dôvere influencerom (Cramerovo V = 0,125; p < 0,001) s hodnotami 23,7 % oproti 14,2 %. Nasleduje cirkev (Cramerovo V = 0,103; p < 0,001), ľudskoprávne inštitúcie (Cramerovo V =

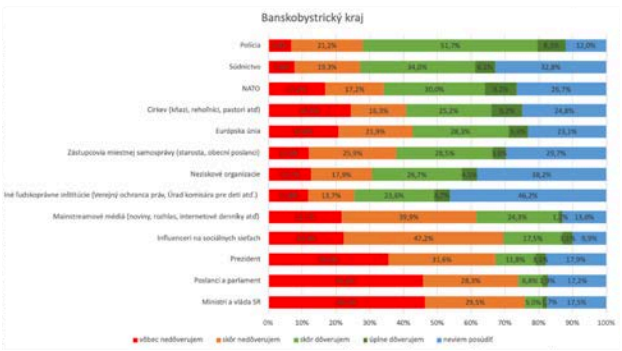
0,103; p < 0,001), prezident (Cramerovo V = 0,101; p < 0,001), poslancom a parlamentu (Cramerovo V = 0,104; p < 0,001) a pri ďalších inštitúciách vrátane médií (Cramerovo V = 0,097; p < 0,001), neziskových organizácií (Cramerovo V = 0,097; p < 0,001), polície (Cramerovo V = 0,095; p < 0,001), ministrov a vlády (Cramerovo V = 0,099; p < 0,001) a súdnictva (Cramerovo V = 0,084; p < 0,001), pri ktorých sa rozdiel pohybuje mierne pri hranici vecnej významnosti.

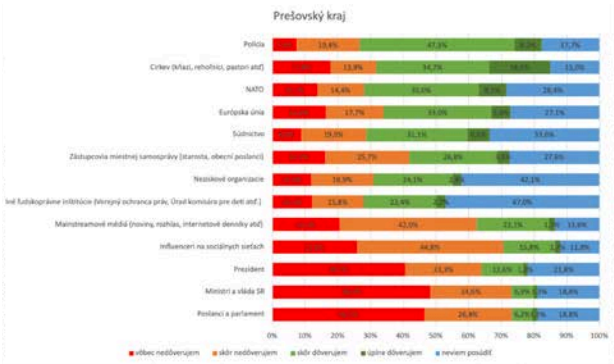
4B: Porovnanie podľa krajov

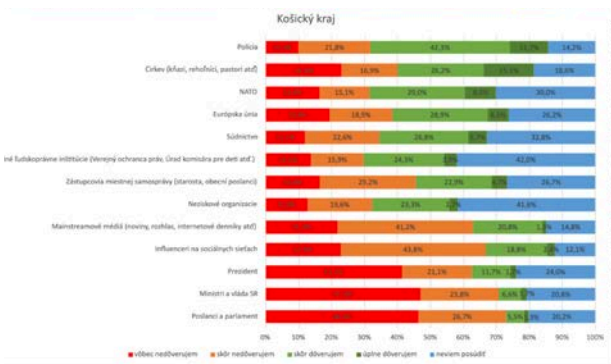
Graf č. 24: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?" podľa krajov

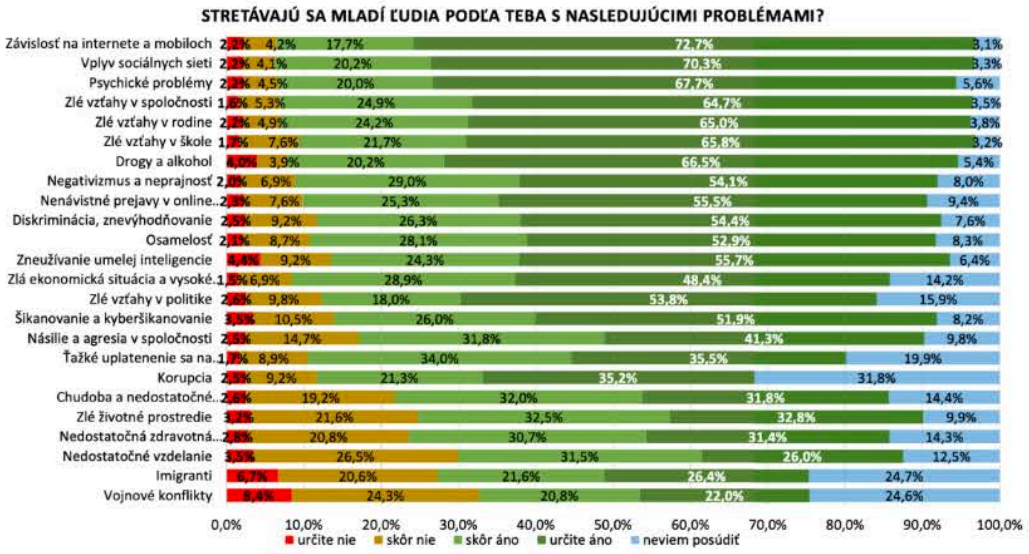

V dôvere k inštitúciám sa vecne významná regionálna súvislosť objavuje jedine pri dôvere cirkvi (Cramerovo V = 0,113; p < 0,001), ktorá ako jediná z inštitúcií vykazuje zreteľný regionálny gradient. Najvyššia je v Prešovskom kraji (53,3 %) a najnižšia v Bratislavskom kraji (27,3 %), pričom vyššie hodnoty dosahuje vo východných a severných regiónoch. Tento rozdiel kopíruje regionálne rozloženie religiozity na Slovensku a je konzistentný so súvislosťou dôvery cirkvi s veľkosťou obce.

Otázka 5: Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?

Graf č. 25: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?"

Piata otázka zisťovala, do akej miery mladí ľudia vnímajú dvadsaťštyri vybraných javov ako problémy svojej generácie. Na vrchole rebríčka stoja problémy spojené s digitálnym prostredím a s medziľudskými vzťahmi. Za problém svojej generácie považuje závislosť od internetu a mobilov 90,4 % respondentov (72,7 % určite áno a 17,7 % skôr áno) a 90,5 % vníma negatívny vplyv sociálnych sietí (70,3 % určite áno a 20,2 % skôr áno). Tesne nasledujú zlé vzťahy v spoločnosti so súhlasom 89,6 % (64,7 % určite áno a 24,9 % skôr áno), zlé vzťahy v rodine 89,2 % (65,0 % určite áno a 24,2 % skôr áno), psychické problémy 87,7 % (67,7 % určite áno a 20,0 % skôr áno), zlé vzťahy v škole 87,5 % (65,8 % určite áno a 21,7 % skôr áno) a drogy a alkohol 86,7 % (66,5 % určite áno a 20,2 % skôr áno). Spoločným znakom tohto najsilnejšie vnímaného jadra je vysoký podiel jednoznačného súhlasu „určite áno", ktorý pri väčšine týchto položiek presahuje dve tretiny respondentov.

Podobne vysoko sa umiestnili problémy súvisiace so spoločenskou atmosférou, ktoré stále vníma ako problém približne štyri pätiny respondentov: negativizmus a neprajnosť 83,1 % (54,1 % určite áno a 29,0 % skôr áno), osamelosť 81,0 % (52,9 % určite áno a 28,1 % skôr áno),

nenávistné prejavy v online priestore 80,8 % (55,5 % určite áno a 25,3 % skôr áno), diskrimináciu 80,7 % (54,4 % určite áno a 26,3 % skôr áno), zneužívanie umelej inteligencie 80,0 % (55,7 % určite áno a 24,3 % skôr áno) a šikanovanie a kyberšikanovanie 77,9 % (51,9 % určite áno a 26 % skôr áno).

Nižšie sa umiestnili zlá ekonomická situácia a vysoké životné náklady (77,4 %) a násilie a agresia v spoločnosti (73,1 %). Ďalej nasledujú systémové a materiálne problémy, pri ktorých zároveň narastá podiel nerozhodných odpovedí. Zlé vzťahy v politike považuje za problém 71,8 % respondentov (53,8 % určite áno a 18,0 % skôr áno), ťažké uplatnenie sa na pracovnom trhu 69,5 % (35,5 % určite áno a 34,0 % skôr áno), zlé životné prostredie 65,3 % (32,8 % určite áno a 32,5 % skôr áno), chudobu 63,8 % (31,8 % určite áno a 32 % skôr áno), nedostatočnú zdravotnú starostlivosť 62,1 % (31,4 % určite áno a 30,7 % skôr áno) a nedostatočné vzdelanie 57,5 % (26,0 % určite áno a 31,5 % skôr áno). Pri troch javoch na konci rebríčka je zároveň vysoký podiel odpovedí „neviem posúdiť“: korupcia so súhlasom 56,5 % (neviem posúdiť 31,8 %), imigranti 48,0 % (neviem posúdiť 24,7 %) a vojnové konflikty 42,7 % (neviem posúdiť 24,6 %). Vysoký podiel nerozhodných odpovedí pri týchto javoch naznačuje, že ide o vzdialenejšie témy, ku ktorým časť mladých nedokáže zaujať jednoznačný postoj.

Ekonomická situácia rodiny sa prejavuje pri dvoch materiálnych problémoch, a to očakávaným smerom: s rastom ekonomického postavenia rodiny klesá vnímanie chudoby ako problému (Spearmanovo rhó = −0,119; $p < 0,001$), vnímanie zlej ekonomickej situácie a vnímanie vysokých životných nákladov (Spearmanovo rhó = −0,089; $p < 0,001$). Školský prospech sa prejavuje pri troch problémoch, ktoré silnejšie vnímajú žiaci s lepším prospechom: vplyv sociálnych sietí (Spearmanovo rhó = −0,111; $p < 0,001$), závislosť od internetu a mobilov (Spearmanovo rhó = −0,105; $p < 0,001$) a zlé vzťahy v politike (Spearmanovo rhó = −0,086; $p < 0,001$).

Otázka 5: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 26: Podiely odpovedí na otázku „ Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?" podľa pohlavia

Pohlavie je jednoznačne najsilnejšou diferencujúcou charakteristikou celej batérie a rodový rozdiel sa prejavuje takmer pri všetkých sledovaných problémoch v rovnakom smere: dievčatá vnímajú problémy svojej generácie intenzívnejšie než chlapci. Rozdiel sa pritom týka predovšetkým intenzity vnímania, teda podielu jednoznačnej odpovede „určite áno", keďže celkový súhlas je pri väčšine problémov vysoký u oboch pohlaví. Najsilnejšie sa rozdiel

prejavuje pri psychických problémoch (Cramerovo V = 0,285; p < 0,001), ktoré za problém určite považuje 80,7 % dievčat oproti 54,4 % chlapcov, pri zlých vzťahoch v rodine (Cramerovo V = 0,262; p < 0,001) s podielom jednoznačného súhlasu 76,9 % oproti 52,9 % a pri šikanovaní a kyberšikanovaní (Cramerovo V = 0,261; p < 0,001), ktoré za problém určite označuje 63,6 % dievčat oproti 39,9 % chlapcov.

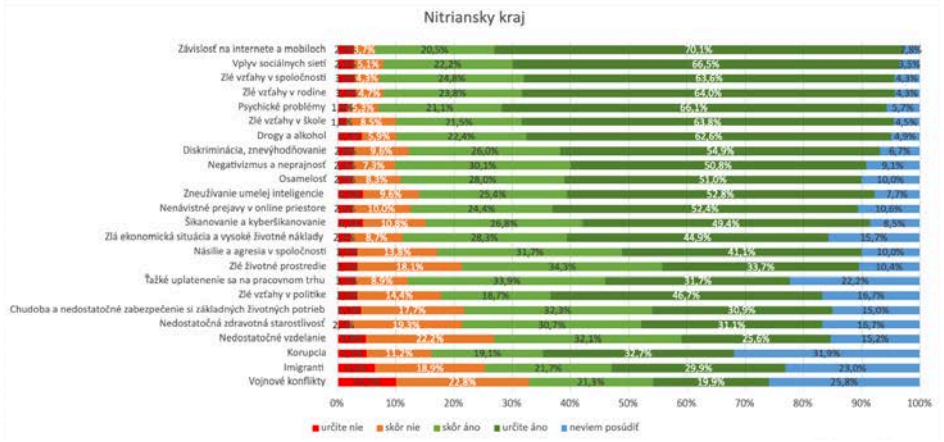
Rovnako výrazný je rozdiel pri osamelosti (Cramerovo V = 0,248; p < 0,001), zlých vzťahoch v škole (Cramerovo V = 0,241; p < 0,001), negativizme a neprajnosti (Cramerovo V = 0,217; p < 0,001), zlých vzťahoch v spoločnosti (Cramerovo V = 0,217; p < 0,001), zlom životnom prostredí (Cramerovo V = 0,199; p < 0,001), diskriminácii (Cramerovo V = 0,196; p < 0,001), násilí a agresii (Cramerovo V = 0,183; p < 0,001) a nenávistných prejavoch v online priestore (Cramerovo V = 0,182; p < 0,001). V rovnakom smere, hoci s menšou silou, sa rodový rozdiel prejavuje aj pri väčšine ostatných problémov vrátane závislosti od internetu (Cramerovo V = 0,168; p < 0,001), drog a alkoholu (Cramerovo V = 0,153; p < 0,001), vplyvu sociálnych sietí (Cramerovo V = 0,148; p < 0,001), chudoby (Cramerovo V = 0,156; p < 0,001), nedostatočnej zdravotnej starostlivosti (Cramerovo V = 0,153; p < 0,001), nedostatočného vzdelania (Cramerovo V = 0,145; p < 0,001), ťažkého uplatnenia na pracovnom trhu (Cramerovo V = 0,145; p < 0,001) a zneužívania umelej inteligencie (Cramerovo V = 0,142; p < 0,001).

Z tohto vzorca sa vymykajú len dva problémy, ktoré naopak intenzívnejšie vnímajú chlapci. Korupciu považuje za problém 61,2 % chlapcov oproti 51,4 % dievčat (Cramerovo V = 0,172; p < 0,001) a imigrantov 52,2 % chlapcov oproti 43,8 % dievčat (Cramerovo V = 0,143; p < 0,001).

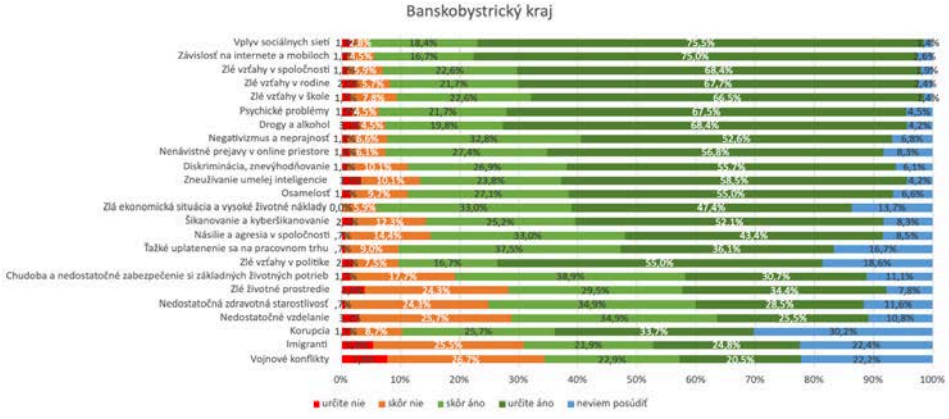
Otázka 5 - Porovnanie podľa krajov

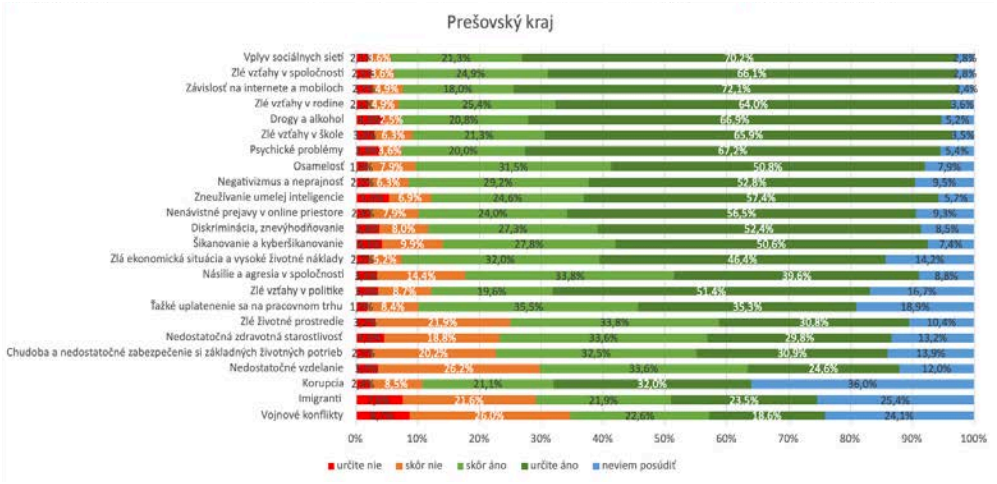
Graf č. 27: Podiely odpovedí na otázku „ Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?" podľa krajov

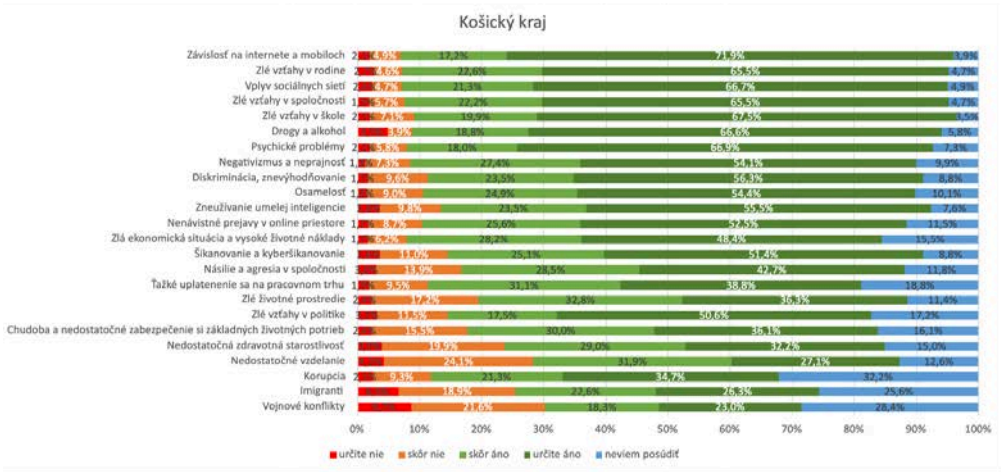

Nitriansky kraj
Závislosť na internete a mobiloch
Vplyv sociálnych sietí
Zlé vzťahy v spoločnosti
Zlé vzťahy v rodine
Psychické problémy
Zlé vzťahy v škole
Drogy a alkohol
Diskriminácia, znevýhodňovanie
Negativizmus a neprajnosť
Osamelosť
Zneužívanie umelej inteligencie
Nenávistné prejavy v online priestore
Šikanovanie a kyberšikanovanie
Zlá ekonomická situácia a vysoké životné náklady
Násilie a agresia v spoločnosti
Zlé životné prostredie
Ťažké uplatnenie sa na pracovnom trhu
Zlé vzťahy v politike
Chudoba a nedostatočné zabezpečenie si základných životných potrieb
Nedostatočná zdravotná starostlivosť
Nedostatočné vzdelanie
Korupcia
Imigranti
Vojnové konflikty
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%
80%
90%
100%
určite nie
skôr nie
skôr áno
určite áno
neviem posúdiť

Žilinský kraj
Vplyv sociálnych sietí
Závislosť na internete a mobiloch
Zlé vzťahy v spoločnosti
Zlé vzťahy v rodine
Psychické problémy
Zlé vzťahy v škole
Drogy a alkohol
Negativizmus a neprajnosť
Diskriminácia, znevýhodňovanie
Osamelosť
Nenávistné prejavy v online priestore
Zlá ekonomická situácia a vysoké životné náklady
Šikanovanie a kyberšikanovanie
Zneužívanie umelej inteligencie
Zlé vzťahy v politike
Násilie a agresia v spoločnosti
Ťažké uplatnenie sa na pracovnom trhu
Zlé životné prostredie
Chudoba a nedostatočné zabezpečenie si základných životných potrieb
Nedostatočná zdravotná starostlivosť
Korupcia
Nedostatočné vzdelanie
Imigranti
Vojnové konflikty
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%
80%
90%
100%
určite nie
skôr nie
skôr áno
určite áno
neviem posúdiť

Banskobystrický kraj
Vplyv sociálnych sietí
Závislosť na internete a mobiloch
Zlé vzťahy v spoločnosti
Zlé vzťahy v rodine
Zlé vzťahy v škole
Psychické problémy
Drogy a alkohol
Negativizmus a neprajnosť
Nenávistné prejavy v online priestore
Diskriminácia, znevýhodňovanie
Zneužívanie umelej inteligencie
Osamelosť
Zlá ekonomická situácia a vysoké životné náklady
Šikanovanie a kyberšikanovanie
Násilie a agresia v spoločnosti
Ťažké uplatnenie sa na pracovnom trhu
Zlé vzťahy v politike
Chudoba a nedostatočné zabezpečenie si základných životných potrieb
Zlé životné prostredie
Nedostatočná zdravotná starostlivosť
Nedostatočné vzdelanie
Korupcia
Imigranti
Vojnové konflikty
0%
10%
20%
30%
40%
50%
60%
70%
80%
90%
100%
určite nie
skôr nie
skôr áno
určite áno
neviem posúdiť

Naliehavosť, s akou mladí vnímajú digitálne riziká, narušené vzťahy či duševné zdravie, je rovnomerne rozložená naprieč všetkými regiónmi, čo platí najmä pre najsilnejšie vnímané problémy. Negatívny vplyv sociálnych sietí vníma najviac ako problém 93,9 % mladých v Banskobystrickom kraji a najmenej 85,7 % v Trnavskom, teda rozdiel len osem percentuálnych bodov, a podobne úzke rozpätie sa objavuje aj pri závislosti od internetu a mobilov či psychických problémoch.

Index vnímania problémov

Na zhrnutie postoja mladých k problémom svojej generácie bol z položiek piatej otázky zostavený index vnímania problémov. Vznikol ako aritmetický priemer všetkých položiek batérie na škále 1 – 4, pričom odpoveď „neviem posúdiť“ bola vylúčená ako chýbajúca hodnota.

Vnútorná konzistencia indexu je výborná (Cronbachovo alfa = 0,942), takže položky merajú jeden spoločný postoj. Priemerná hodnota indexu je 3,37 zo 4, čo potvrdzuje, že mladí vnímajú problémy svojej generácie veľmi intenzívne. Z hľadiska sociodemografických ukazovateľov je index najsilnejšie diferencovaný podľa pohlavia: dievčatá (priemer 3,50; SD = 0,42) vnímajú problémy svojej generácie intenzívnejšie než chlapci (priemer 3,24; SD = 0,51), pričom ide o jeden z najvýraznejších rodových rozdielov v celom výskume (Eta = 0,270; $p < 0,001$).

Spokojnosť so životom (SWLS)

Index vnímania problémov nepriamo súvisí so spokojnosťou so životom (Spearmanovo rhó = −0,173; $p < 0,001$). Ide o slabý až stredný vzťah, ktorý naznačuje, že vnímanie problémov nie je len pozorovaním okolitého sveta, ale v istej miere súvisí aj s vlastným psychickým rozpoložením.

Vnímaná vlastná účinnosť (GSE)

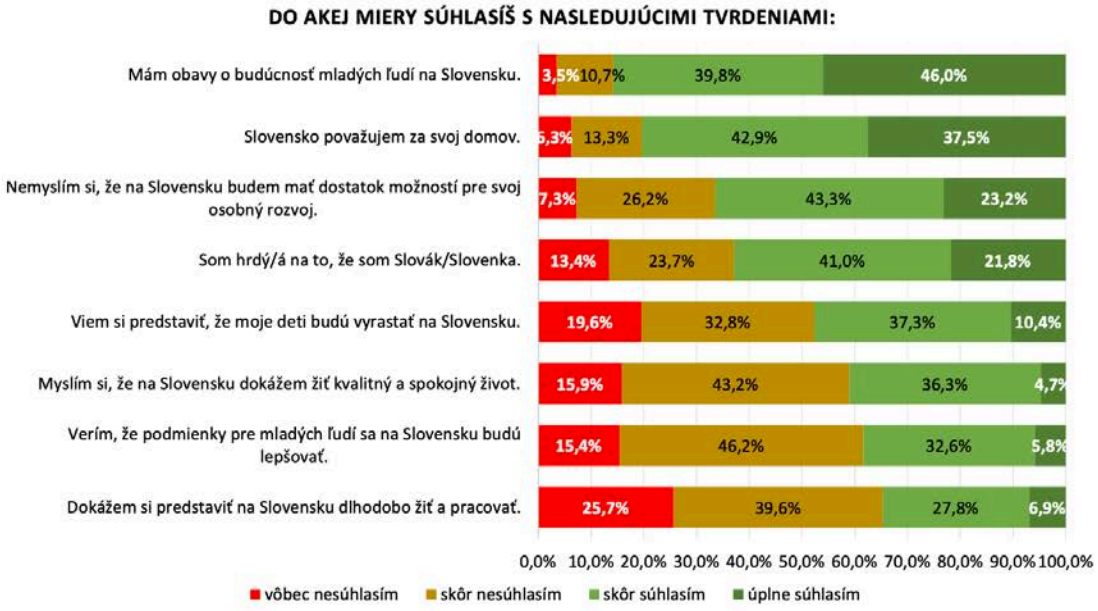
Index vnímania problémov s vnímanou vlastnou účinnosťou nesúvisí (Spearmanovo rhó = 0,017; $p = 0,305$). Problémy svojej generácie teda vnímajú rovnako intenzívne mladí, ktorí si viac veria vo vlastné schopnosti, aj tí, ktorí si veria menej.

Centrum vplyvu (IE-4)

Obidve subškály centra kontroly sa vo vzťahu k vnímaniu problémov správajú odlišne. Vnútorné centrum vplyvu, teda presvedčenie, že mladý má svoj život vo vlastných rukách, s indexom nesúvisí (Spearmanovo rhó = 0,027; $p = 0,106$). Naproti tomu vonkajšie centrum vplyvu, teda pocit, že život určujú vonkajšie sily, súvisí s indexom kladne (Spearmanovo rhó = 0,160; $p < 0,001$): čím silnejšie má mladý pocit, že jeho život ovládajú vonkajšie okolnosti, tým intenzívnejšie vníma problémy okolo seba.

Otázka 6: Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku?

Graf č. 28: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku?"

Šiesta otázka zisťovala postoje mladých k vlastnej budúcnosti na Slovensku prostredníctvom ôsmich tvrdení, s ktorými respondenti vyjadrovali mieru súhlasu na štvorstupňovej škále. Tvrdenia sú formulované v rôznom smere, preto sa výsledky neinterpretujú ako jednoduchý rebríček, ale podľa obsahu jednotlivých tvrdení.

S obavami o budúcnosť mladých ľudí na Slovensku súhlasí 85,8 % respondentov (46,0 % úplne súhlasím a 39,8 % skôr súhlasím), čo je najsilnejšie zastúpený postoj v celej otázke. Zároveň však 80,4 % respondentov považuje Slovensko za svoj domov (37,5 % úplne súhlasím a 42,9 % skôr súhlasím) a 62,8 % je hrdých na svoju slovenskú príslušnosť (21,8 % úplne súhlasím a 41,0 % skôr súhlasím).

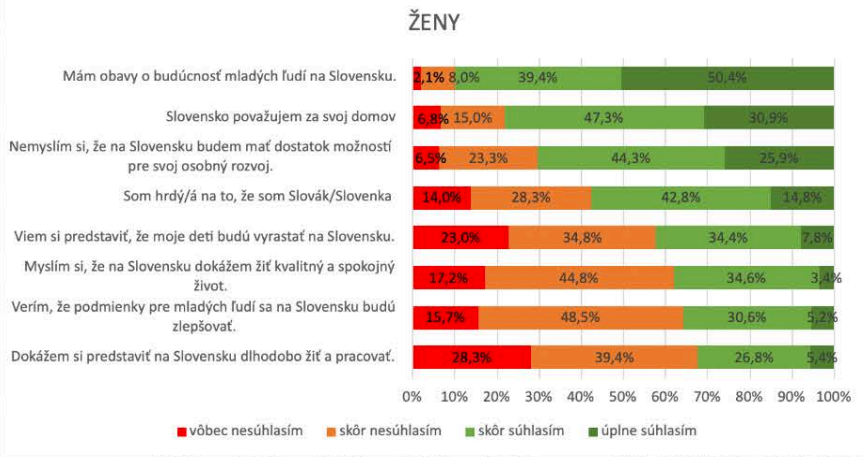
Naproti tomu tvrdenia vyjadrujúce konkrétnu dôveru vo vlastné vyhliadky dosahujú výrazne nižší súhlas. Že na Slovensku dokáže žiť kvalitný a spokojný život, si myslí len 41,0 % respondentov (4,7 % úplne súhlasím a 36,3 % skôr súhlasím), vieru v zlepšovanie podmienok

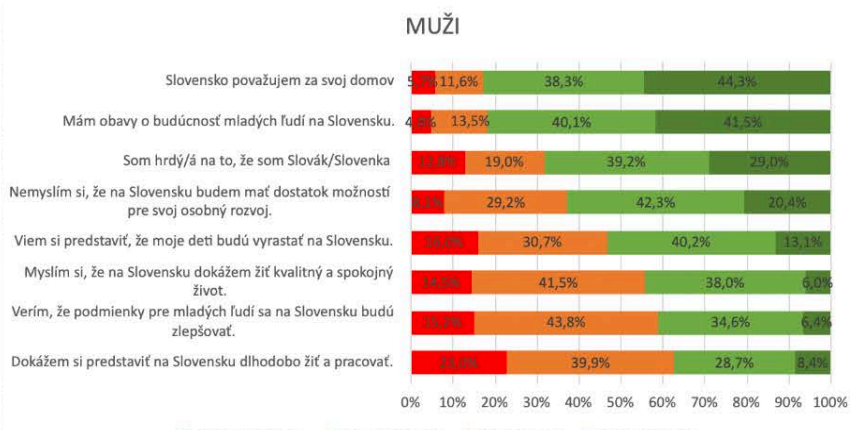
pre mladých zdieľa 38,4 % (5,8 % úplne súhlasím a 32,6 % skôr súhlasím) a schopnosť predstaviť si na Slovensku dlhodobo žiť a pracovať deklaruje iba 34,7 % (6,9 % úplne súhlasím a 27,8 % skôr súhlasím). Tomu zodpovedá aj vysoký súhlas s tvrdením, že mladí nebudú mať na Slovensku dostatok možností pre svoj osobný rozvoj, s ktorým súhlasí 66,5 % respondentov (23,2 % úplne súhlasím a 43,3 % skôr súhlasím). Predstavu, že ich deti budú vyrastať na Slovensku, pripúšťa 47,7 % žiakov (10,4 % úplne súhlasím a 37,3 % skôr súhlasím).

Najkonzistentnejšou sociodemografickou súvislosťou je ekonomická situácia rodiny, ktorá pozitívne súvisí so všetkými tvrdeniami vyjadrujúcimi dôveru a väzbu ku krajine. S rastom ekonomického postavenia rodiny rastie presvedčenie, že na Slovensku možno žiť kvalitný a spokojný život (Spearmanovo rhó = 0,174; $p < 0,001$), vnímanie Slovenska ako domova (Spearmanovo rhó = 0,109; $p < 0,001$), viera v zlepšovanie podmienok pre mladých (Spearmanovo rhó = 0,100; $p < 0,001$), predstava detí vyrastajúcich na Slovensku (Spearmanovo rhó = 0,099; $p < 0,001$), hrdosť na slovenskú príslušnosť (Spearmanovo rhó = 0,090; $p < 0,001$) aj predstava dlhodobého života a práce na Slovensku (Spearmanovo rhó = 0,088; $p < 0,001$).

Otázka 6: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 29: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku?" podľa pohlavia

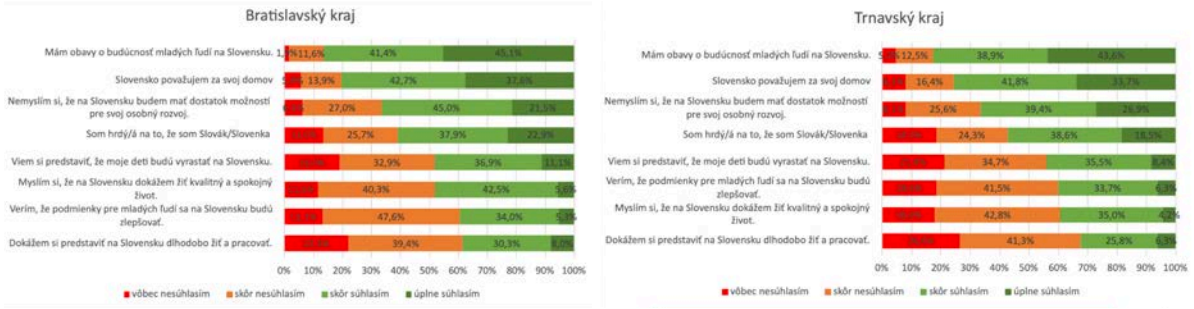

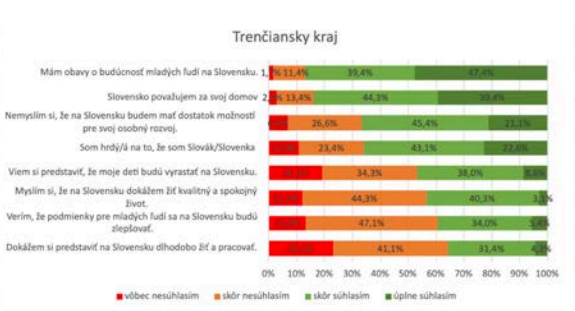
Rozdiely medzi pohlaviami ukazujú, že chlapci prejavujú silnejšiu väzbu ku krajine a národnú hrdosť než dievčatá. Najvýraznejší je tento rozdiel pri hrdosti na slovenskú príslušnosť (Cramerovo V = 0,183; p < 0,001), s ktorou súhlasí 68,2 % chlapcov oproti 57,6 % dievčat, pri vnímaní Slovenska ako domova (Cramerovo V = 0,139; p < 0,001), ktoré deklaruje 82,6 % chlapcov oproti 78,2 % dievčat, a pri predstave vlastných detí vyrastajúcich na Slovensku (Cramerovo V = 0,128; p < 0,001), ktorú pripúšťa 53,3 % chlapcov oproti 45,2 % dievčat.

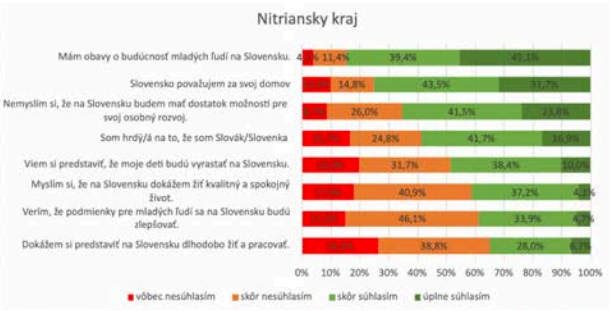
Opačným smerom sa prejavujú tvrdenia vyjadrujúce obavy a pochybnosti, s ktorými častejšie súhlasia dievčatá. S obavami o budúcnosť mladých ľudí súhlasí 90 % dievčat oproti 82 % chlapcov (Cramerovo V = 0,129; p < 0,001) a s presvedčením o nedostatku možností pre osobný rozvoj 70 % dievčat oproti 63 % chlapcov (Cramerovo V = 0,088; p < 0,001).

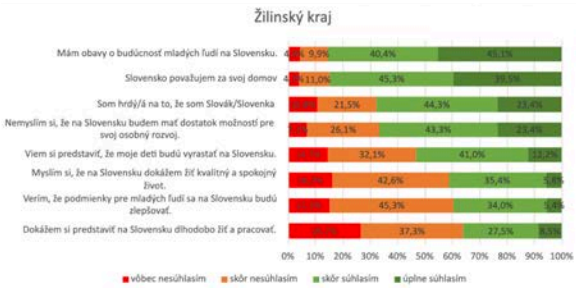
Otázka 6: Porovnanie podľa krajov

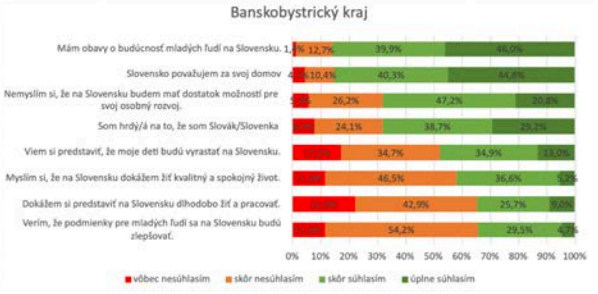
Graf č. 30: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku?" podľa krajov

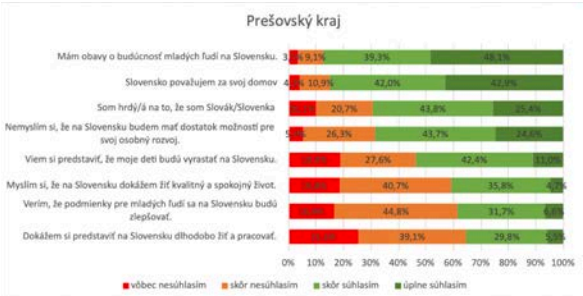

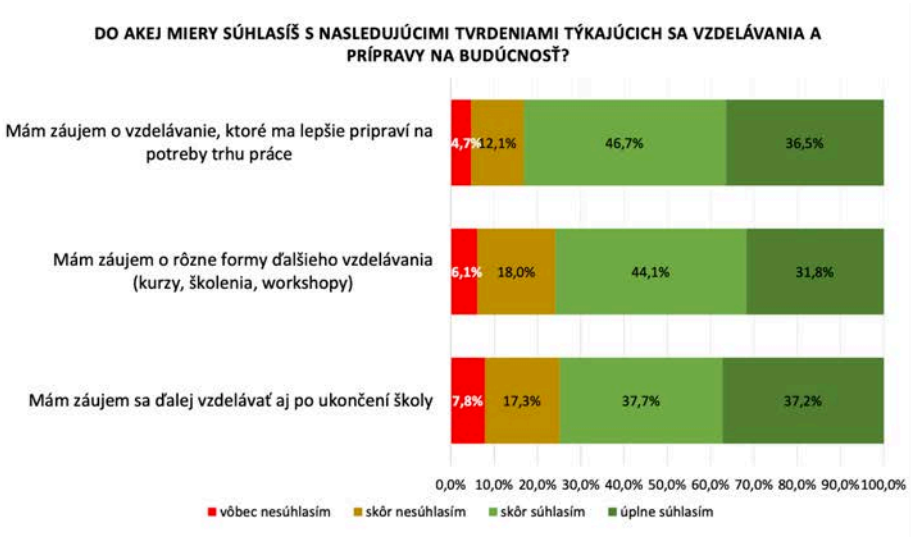

Regionálne rozdiely sa v postojoch k budúcnosti obmedzujú na dve tvrdenia spojené s národnou identitou. Hrdosť na slovenskú príslušnosť sa slabo líši podľa kraja (Cramerovo V = 0,083; p < 0,001), pričom najvyššia je v Prešovskom kraji (69,2 %) a najnižšia v Košickom kraji (56,5 %). Podobne sa podľa kraja líši vnímanie Slovenska ako domova (Cramerovo V = 0,081; p < 0,001), ktoré je najsilnejšie v Banskobystrickom kraji (85,1 %) a najnižšie v Košickom kraji (74,6 %).

Otázka 7: Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť?

Graf č. 31: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť?"

Siedma otázka zisťovala postoj mladých k ďalšiemu vzdelávaniu prostredníctvom troch tvrdení, pričom záujem o vzdelávanie je naprieč všetkými tromi tvrdeniami vysoký. Najvyšší súhlas dosahuje záujem o vzdelávanie, ktoré lepšie pripraví na potreby trhu práce, s ktorým súhlasí 83,2 % respondentov (36,5 % úplne súhlasím a 46,7 % skôr súhlasím). O rôzne formy ďalšieho vzdelávania, ako sú kurzy, školenia a workshopy, prejavuje záujem 75,9 % respondentov (31,8 % úplne súhlasím a 44,1 % skôr súhlasím) a o ďalšie vzdelávanie po ukončení školy 74,9 % (37,2 % úplne súhlasím a 37,7 % skôr súhlasím). Rozdiely medzi tromi tvrdeniami sú malé a spoločným znakom je len mierna prevaha praktickej motivácie: najsilnejšie je zastúpený záujem o vzdelávanie s bezprostredným uplatnením na trhu práce, zatiaľ čo záujem o vzdelávanie ako také je o niečo nižší, hoci stále vysoký.

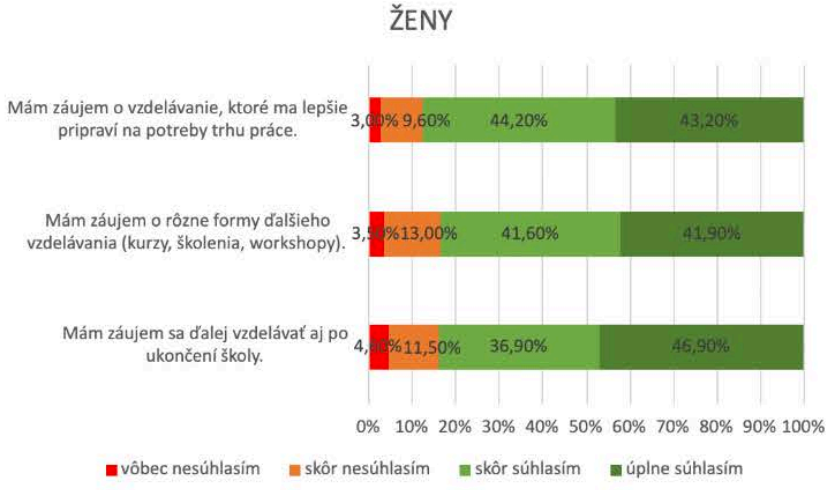
Všetky súvislosti smerujú konzistentne k tomu, že o vzdelávanie prejavujú väčší záujem akademicky orientovaní a lepšie zabezpečení mladí. Najsilnejšou súvislosťou je vzťah medzi školským prospechom a záujmom o ďalšie vzdelávanie po škole (Spearmanovo rhó = −0,377; $p < 0,001$). Rovnaký, hoci slabší vzťah platí aj pre záujem o vzdelávanie pre potreby trhu práce

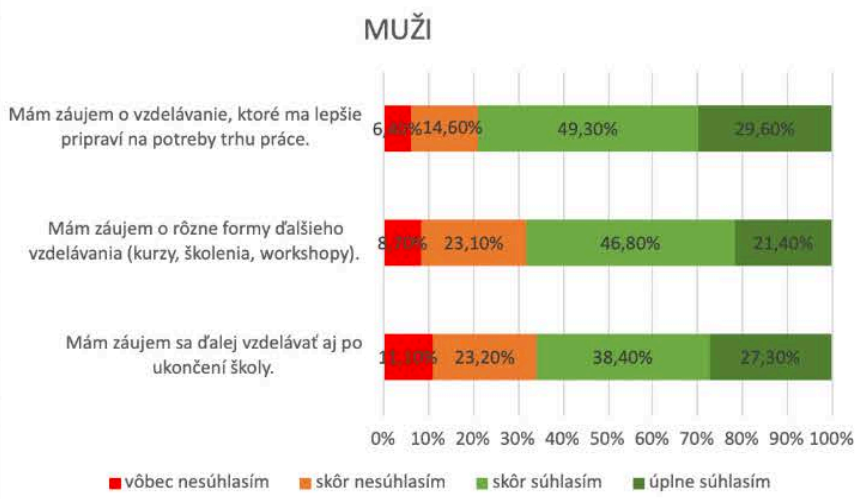
(Spearmanovo rhó = −0,259; p < 0,001) a o rôzne formy ďalšieho vzdelávania (Spearmanovo rhó = −0,238; p < 0,001).

Rovnakým smerom pôsobia aj ostatné socio-demografické charakteristiky. Záujem o ďalšie vzdelávanie po škole rastie s ekonomickou situáciou rodiny (Spearmanovo rhó = 0,134; p < 0,001) aj so vzdelaním rodičov (Spearmanovo rhó = 0,132; p < 0,001) a rovnaký vzťah so vzdelaním rodičov sa prejavuje pri záujme o vzdelávanie pre trh práce (Spearmanovo rhó = 0,098; p < 0,001). Výrazne sa postoj líši podľa typu školy, a to najsilnejšie pri záujme o ďalšie vzdelávanie po škole (Cramerovo V = 0,195; p < 0,001), o ktoré prejavuje záujem 92 % gymnazistov oproti 69 % žiakov stredných odborných škôl. Rovnaký rozdiel v prospech gymnazistov (91 % oproti 80 % žiakov stredných odborných škôl) platí aj pri záujme o vzdelávanie pre trh práce (Cramerovo V = 0,115; p < 0,001) a o rôzne formy ďalšieho vzdelávania (Cramerovo V = 0,111; p < 0,001), o ktoré má záujem 85 % gymnazistov oproti 72 % žiakov stredných odborných škôl.

Otázka 7: Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 32: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť?" podľa pohlavia

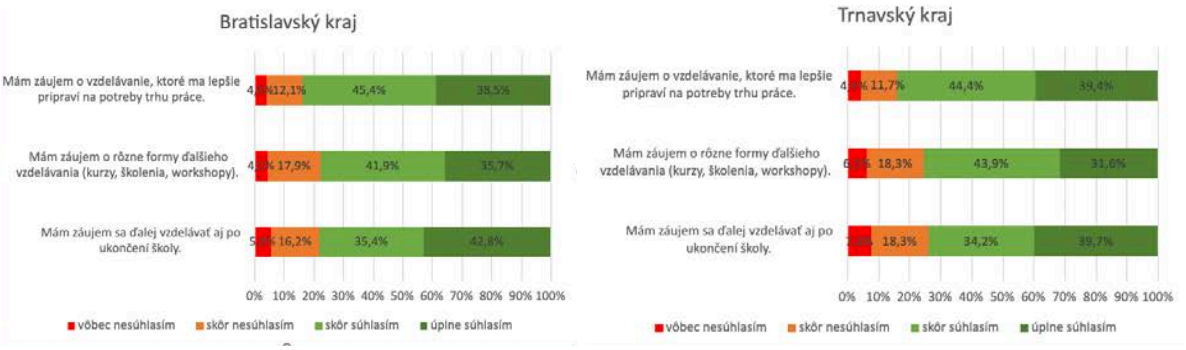

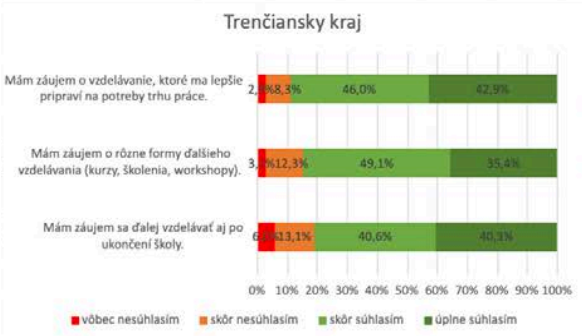

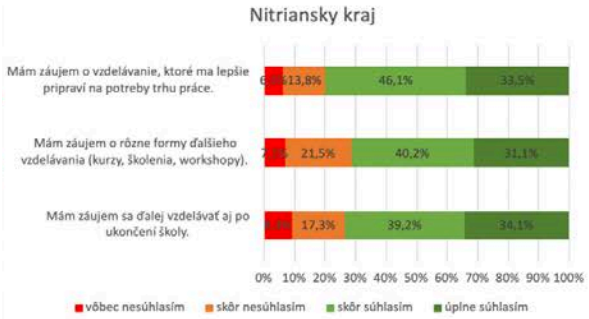
Rozdiely medzi pohlaviami sú v postoji k vzdelávaniu výrazné a ukazujú vyšší záujem dievčat o vzdelanie. Rozdiel je najsilnejší pri záujme o rôzne formy ďalšieho vzdelávania (Cramerovo V = 0,244; p < 0,001), o ktoré prejavuje záujem 83,5 % dievčat oproti 68,2 % chlapcov, a takmer rovnako výrazný pri záujme o ďalšie vzdelávanie po škole (Cramerovo V = 0,243; p < 0,001), ktorý deklaruje 83,8 % dievčat oproti 65,7 % chlapcov. Slabší, no rovnako smerovaný rozdiel sa prejavuje pri záujme o vzdelávanie pre potreby trhu práce (Cramerovo V = 0,159; p < 0,001), o ktoré má záujem 87,4 % dievčat oproti 78,9 % chlapcov.

Otázka 7: Porovnanie podľa krajov

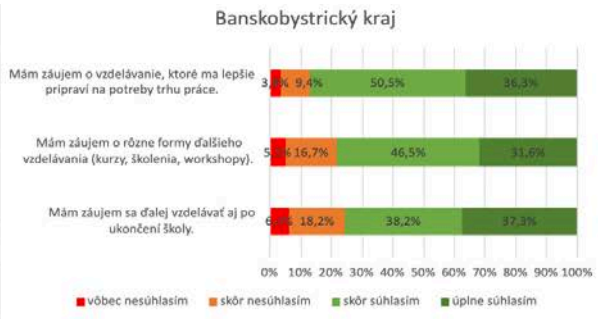
Graf č. 33: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť?" podľa krajov

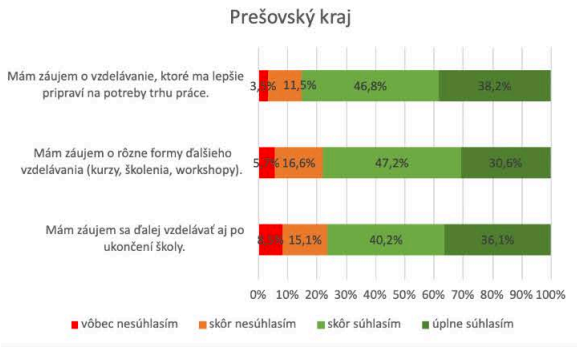

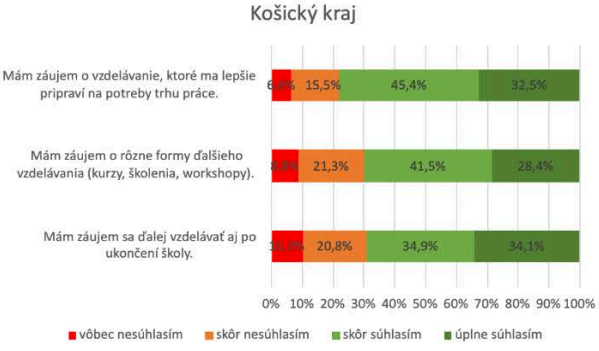

V postoji k vzdelávaniu medzi ôsmimi krajmi nedosahuje ani jedna súvislosť hranicu vecnej významnosti. Vysoký a prakticky orientovaný záujem o vzdelávanie je teda rovnomerne rozložený naprieč všetkými regiónmi.

Výsledky otázok ohľadom úvah o odchode do zahraničia

Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?

Graf č. 34: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?"

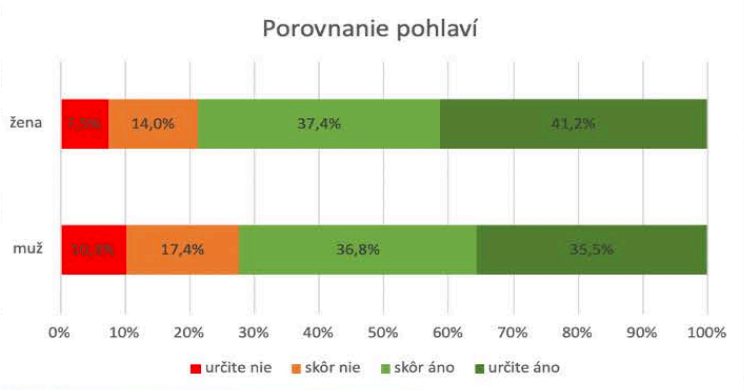

Odpovede na otázku, či mladí ľudia uvažujú o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti odhaľujú, že úvahy o odchode sú medzi stredoškolákmi mimoriadne rozšírené: o odchode uvažuje 75,4 % respondentov (38,3 % určite áno a 37,1 % skôr áno), zatiaľ čo proti odchodu sa vyjadruje len 24,6 % opýtaných (15,7 % skôr nie a 8,9 % určite nie).

Najvýraznejším zistením tejto otázky je, že zvažovanie odchodu takmer nesúvisí so sociodemografickým zázemím respondenta. Žiadna zo sledovaných charakteristík nedosahuje hranicu vecnej významnosti: najsilnejšou súvislosťou je pohlavie (Cramerovo $V = 0{,}080$; $p < 0{,}001$), za ním nasleduje vzdelanie rodičov (Cramerovo $V = 0{,}058$; $p = 0{,}005$) a ekonomická situácia rodiny (Cramerovo $V = 0{,}048$; $p = 0{,}005$), zatiaľ čo kraj (Cramerovo $V = 0{,}044$), národnosť (Cramerovo $V = 0{,}041$), typ školy (Cramerovo $V = 0{,}037$) a veľkosť obce (Cramerovo $V = 0{,}028$) sa ukazujú ako nesignifikantné alebo triviálne. Zvažovanie odchodu tak nie je záležitosťou určitej demografickej skupiny ale ide o postoj, ktorý je plošne rozšírený naprieč celou populáciou mladých.

Porovnanie podľa pohlavia

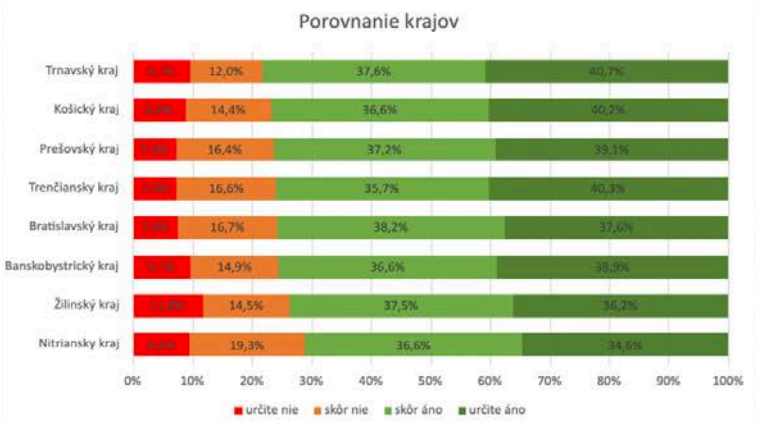
Graf č. 35: Podiely odpovedí na otázku „ Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?" podľa pohlavia

Rozdiel medzi pohlaviami je síce štatisticky signifikantný, no vecne malý a nedosahuje hranicu vecnej významnosti (Cramerovo V = 0,080; p < 0,001). O odchode uvažuje o niečo viac dievčat (78,6 %) než chlapcov (72,3 %), pričom rozdiel približne šiestich percentuálnych bodov sa prejavuje najmä v podiele jednoznačného súhlasu – možnosť „určite áno" volí 41,2 % dievčat oproti 35,5 % chlapcov.

Porovnanie podľa krajov

Graf č. 36: Podiely odpovedí na otázku „ Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?" podľa krajov

Zvažovanie odchodu sa medzi ôsmimi krajmi líši len minimálne. Podiel mladých, ktorí uvažujú o odchode, sa pohybuje v úzkom rozpätí od 71,2 % v Nitrianskom kraji po 78,3 % v Trnavskom kraji, pričom vo väčšine krajov sa drží okolo celoslovenského priemeru.

Súhrnné indexy

Keďže zvažovanie odchodu takmer nesúvisí so sociodemografickými ukazovateľmi, kľúč k jeho pochopeniu poskytujú súhrnné indexy, ktoré merajú celkové postojové nastavenie respondenta. Ich vzťahy k zvažovaniu odchodu sú podstatne silnejšie než ktorákoľvek sociodemografická súvislosť a napovedajú, že rozhodnutie premýšľať o odchode súvisí predovšetkým s celkovou spokojnosťou.

Zo súhrnných indexov súvisí so zvažovaním odchodu najsilnejšie index spokojnosti s oblasťami života (Spearmanovo rhó = −0,248; $p < 0,001$), pričom ide o slabý až stredný záporný vzťah. O odchode teda menej uvažujú tí mladí, ktorí sú s pomermi na Slovensku spokojnejší naprieč viacerými oblasťami. Index vnímania problémov pôsobí opačným smerom než predošlý index (Spearmanovo rhó = 0,185; $p < 0,001$): čím intenzívnejšie mladý vníma problémy svojej generácie, tým skôr zvažuje odchod.

Spokojnosť so životom (SWLS)

Mladí, ktorí sú celkovo spokojnejší so svojím životom, uvažujú o odchode menej (Spearmanovo rhó = −0,184; $p < 0,001$). Tento vzťah je rovnako konzistentný aj so súvislosťou indexu spokojnosti.

Vnímaná vlastná účinnosť (GSE)

Vnímaná vlastná účinnosť súvisí so zvažovaním odchodu len zanedbateľne (Spearmanovo rhó = 0,067; $p < 0,001$). Tento vzťah je síce pri veľkej vzorke formálne signifikantný, no jeho hodnota je príliš nízka.

Centrum vplyvu (IE-4)

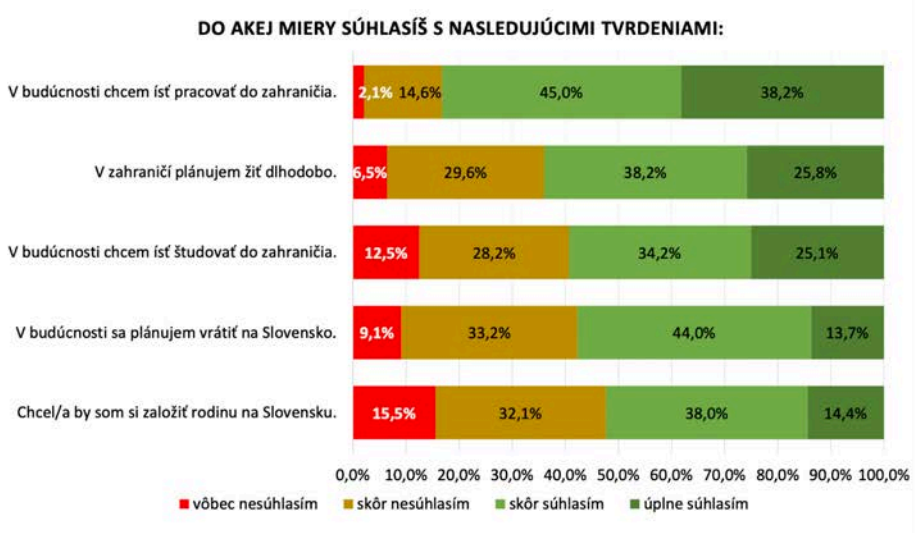
Vnútorné centrum vplyvu so zvažovaním odchodu vecne významne nesúvisí (Spearmanovo rhó = 0,066; $p < 0,001$); vzťah je pri tejto veľkosti vzorky formálne signifikantný, no triviálny. Vonkajšie centrum vplyvu pritom nesúvisí so zvažovaním odchodu prakticky vôbec (Spearmanovo rhó = 0,031; $p = 0,046$).

Zhrnutie

Zo súhrnu zistení vyplýva, že úvahy o odchode do zahraničia sú medzi mladými plošne rozšírené a takmer nezávisia od regiónu či sociodemografického zázemia. Súvisia predovšetkým s nižšou spokojnosťou s pomermi na Slovensku, intenzívnejším vnímaním problémov a nižšou životnou spokojnosťou, nie s pocitom vlastnej účinnosti alebo kontroly nad životom. Zvažovanie odchodu teda súvisí najmä s tým, ako mladí hodnotia život v krajine.

Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia?

Graf č. 37: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia?"

Odpovede na túto otázku boli kladené len respondentom, ktorí pri otázke s motiváciou o odchode do zahraničia zvolili možnosť „určite áno", „skôr áno" a „skôr nie". Táto otázka teda nebola ponúknutá respondentom, ktorí záujem o odchod do zahraničia určite nemajú.

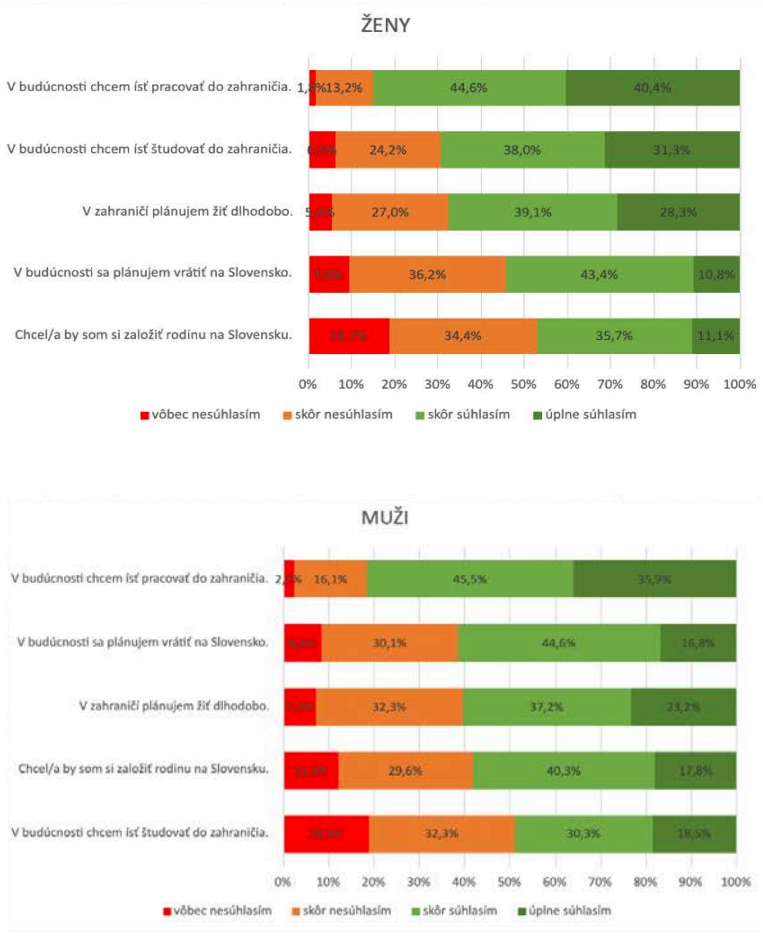
Najvyšší súhlas dosahuje zámer ísť v budúcnosti pracovať do zahraničia, s ktorým súhlasí 83,2 % respondentov (38,2 % úplne súhlasím a 45,0 % skôr súhlasím). Podstatne nižší je zámer žiť v zahraničí dlhodobo, ktorý deklaruje 63,9 % opýtaných (25,8 % úplne súhlasím a 38,2 % skôr súhlasím), a zámer ísť do zahraničia študovať, s ktorým súhlasí 59,1 % respondentov (25,0 % úplne súhlasím a 34,2 % skôr súhlasím). Zámer pracovať v zahraničí je teda výrazne silnejší než zámer tam študovať alebo sa dlhodobo usadiť, čo naznačuje, že pre väčšinu mladých je odchod spájaný predovšetkým s pracovnou skúsenosťou. Tomu zodpovedá aj to, že zámer vrátiť sa na Slovensko deklaruje 57,7 % (13,7 % úplne súhlasím a 44,0 % skôr súhlasím) respondentov a zámer založiť si rodinu na Slovensku 52,4 % (14,4 % úplne súhlasím a 38,0 % skôr súhlasím).

Súvislosti so sociodemografickými charakteristikami sa sústreďujú takmer výlučne na zámer študovať v zahraničí, ktorý je zo všetkých piatich tvrdení najviac diferencovaný. Tento zámer sa

silnejšie prejavuje u žiakov s lepším prospechom (Spearmanovo rhó = −0,192; p < 0,001), rastie so vzdelaním rodičov (Spearmanovo rhó = 0,124; p < 0,001) aj s veľkosťou obce (Spearmanovo rhó = 0,082; p < 0,001) a líši sa podľa typu školy (Cramerovo V = 0,139; p < 0,001), pričom zámer študovať v zahraničí deklaruje 70 % gymnazistov oproti 48 % žiakov stredných odborných škôl. Zámer študovať v zahraničí je teda častejší u gymnazistov, žiakov s lepším prospechom a detí vzdelanejších rodičov.

Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 38: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia?" podľa pohlavia

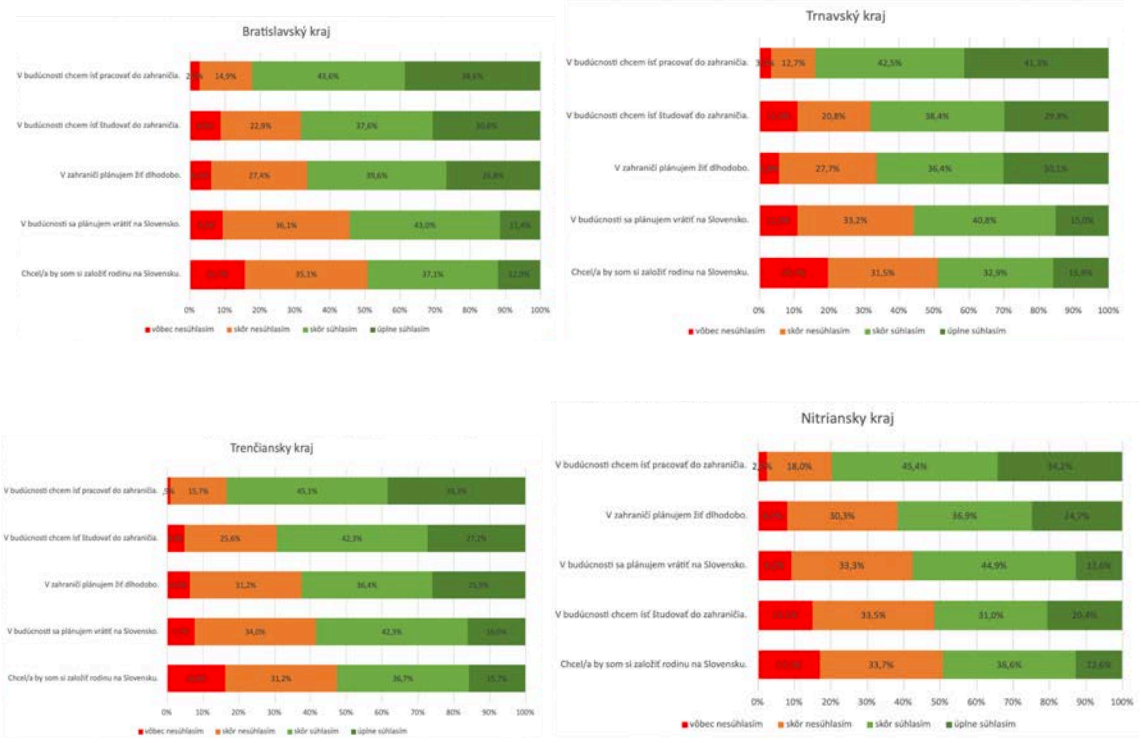

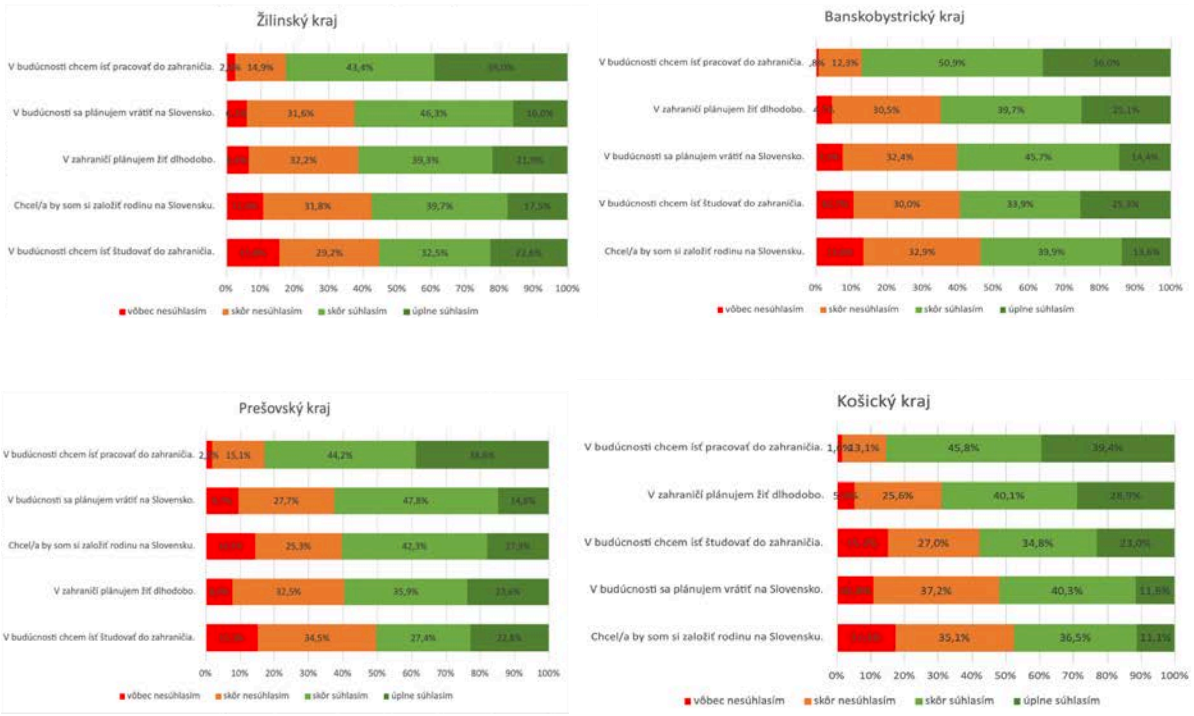
Rozdiely medzi pohlaviami sa prejavujú výrazne pri zámere študovať a naznačujú odlišné smerovanie chlapcov a dievčat. Zámer ísť študovať do zahraničia deklaruje výrazne viac dievčat (69,3 %) než chlapcov (48,8 %), pričom ide o najsilnejší rodový rozdiel v tejto batérii (Cramerovo V = 0,240; p < 0,001).

Opačným smerom sa prejavujú tvrdenia spojené so zotrvaním a usadením sa na Slovensku, s ktorými častejšie súhlasia chlapci. Zámer založiť si rodinu na Slovensku deklaruje 58,1 % chlapcov oproti 46,8 % dievčat (Cramerovo V = 0,134; p < 0,001) a zámer vrátiť sa na Slovensko 61,4 % chlapcov oproti 54,2 % dievčat (Cramerovo V = 0,098; p < 0,001).

Porovnanie podľa krajov

Graf č. 39: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia?" podľa krajov

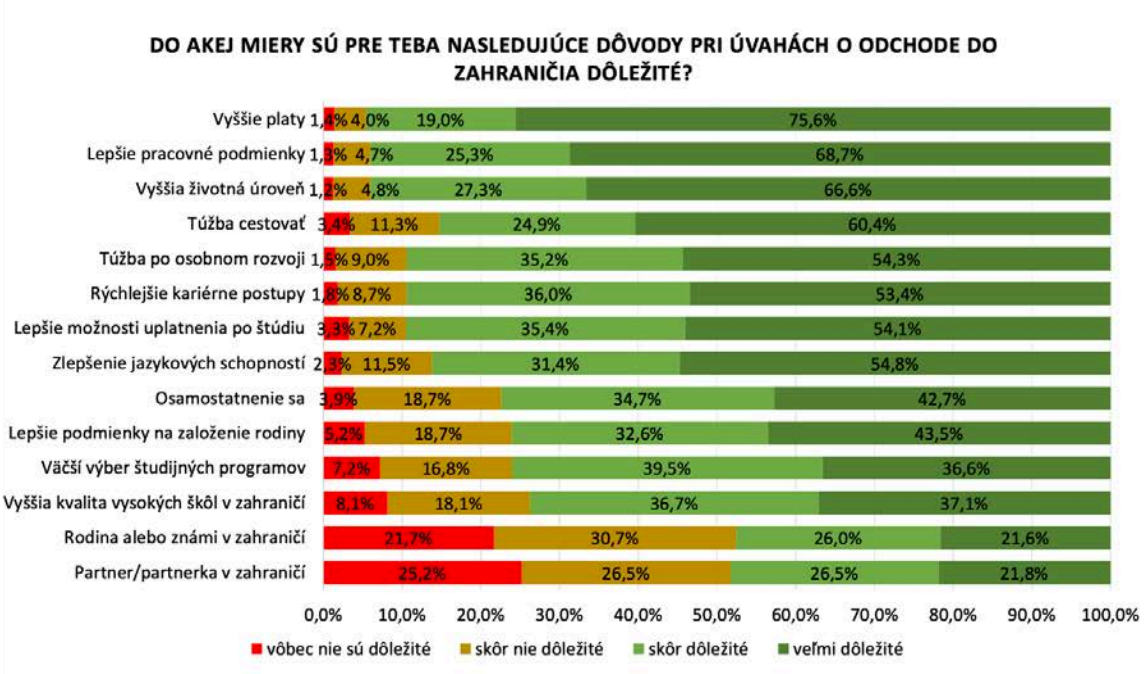

Zo všetkých piatich tvrdení sa podľa kraja líši jedine zámer študovať v zahraničí (Cramerovo V = 0,095; $p < 0,001$), pri ktorom sa objavuje slabý regionálny gradient. Tento zámer je najsilnejší v západoslovenských krajoch – v Trenčianskom (69,5 %), Bratislavskom a Trnavskom kraji (obidva 68,2 %). Najnižšiu motiváciu štúdia v zahraničí prejavujú respondenti v Prešovskom kraji (50,2 %). Rozdiel medzi západom a východom naznačuje, že štúdium v zahraničí je častejšie zvažovanou možnosťou pre mladých zo západného Slovenska.

Ostatné štyri tvrdenia sa medzi krajmi vecne významne nelíšia. Zámer pracovať v zahraničí, ktorý je zo všetkých najsilnejší, je rovnomerne rozložený naprieč všetkými regiónmi (v rozpätí od 80 % v Nitrianskom po 87 % v Banskobystrickom kraji), rovnako ako zámery viazané na návrat a usadenie sa na Slovensku.

Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia?

Graf č. 40: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia?"

Odpovede na túto otázku boli rovnako kladené len respondentom, ktorí pri otázke s motiváciou o odchode do zahraničia zvolili možnosť „určite áno", „skôr áno" a „skôr nie". Táto otázka teda nebola ponúknutá respondentom, ktorí záujem o odchod do zahraničia určite nemajú.

Na vrchole rebríčka stoja ekonomické a pracovné motivácie, pričom za dôležitý dôvod odchodu považuje vyššie platy 94,6 % respondentov (75,6 % veľmi dôležité a 19,0 % skôr dôležité), lepšie pracovné podmienky 94,0 % (68,7 % veľmi dôležité a 25,3 % skôr dôležité) a vyššiu životnú úroveň rovnako 94,0 % (66,6 % veľmi dôležité a 27,3 % skôr dôležité). Tieto tri dôvody sú takmer konsenzuálne a s vysokým podielom jednoznačného súhlasu. Nasledujú túžba po osobnom rozvoji (89,5 %), lepšie možnosti uplatnenia po štúdiu (89,5 %), rýchlejšie kariérne postupy (89,4 %), zlepšenie jazykových schopností (86,2 %) a túžba cestovať (85,3 %).

Za nimi nasleduje osamostatnenie sa (77,4 %), lepšie podmienky na založenie rodiny (76,1 %), väčší výber študijných programov (76,1 %) a vyššia kvalita vysokých škôl v zahraničí (73,8 %).

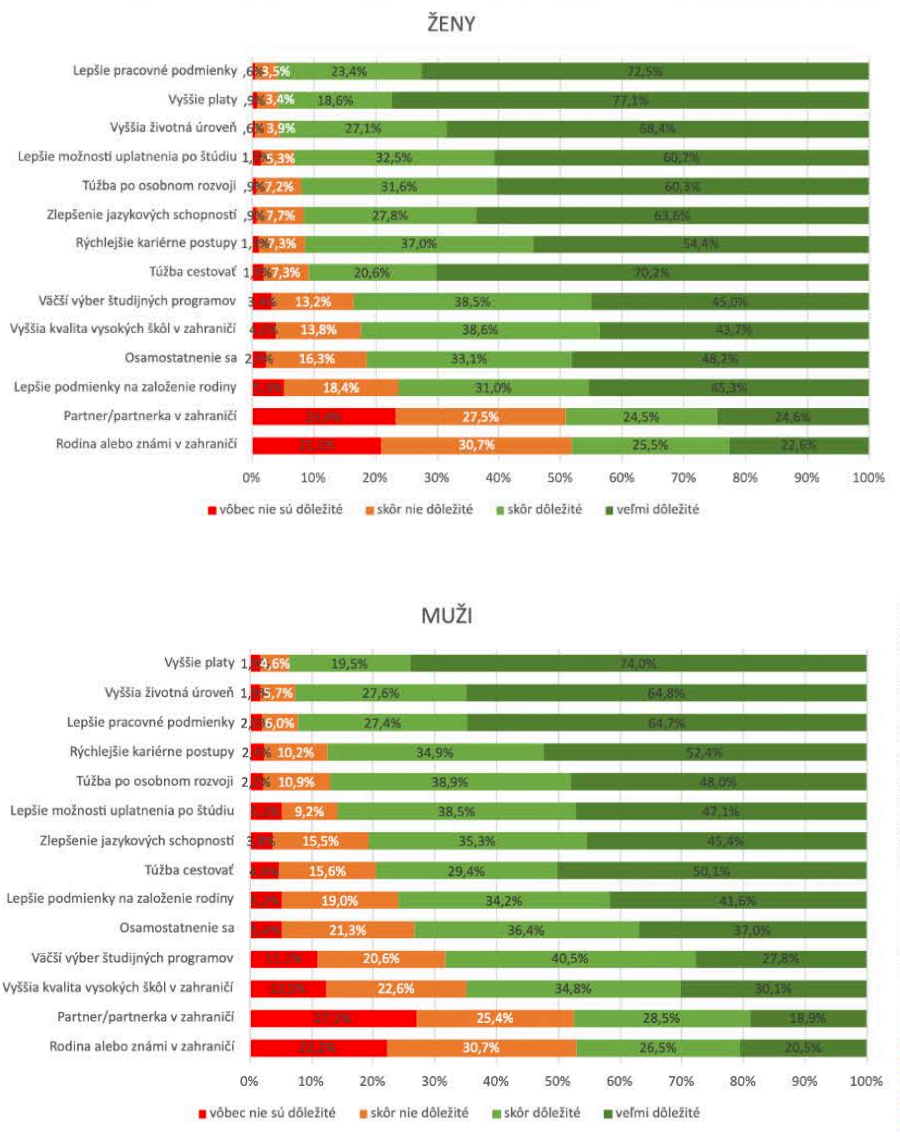
Úplne na konci rebríčka a zreteľne oddelené od zvyšku sa nachádzajú vzťahové dôvody: partner alebo partnerka v zahraničí, ktorých za dôležitý dôvod považuje 48,3 % respondentov, a rodina alebo známi v zahraničí s dôležitosťou 47,6 %.

Súvislosti so sociodemografickými charakteristikami sa naprieč celou batériou sústreďujú predovšetkým na školský prospech. Takmer všetky dôvody spojené so štúdiom, uplatnením a rozvojom považujú za dôležitejšie žiaci s lepším prospechom. Najsilnejšie to platí pri vyššej kvalite vysokých škôl v zahraničí (Spearmanovo rhó = −0,239; $p < 0,001$) a väčšom výbere študijných programov (Spearmanovo rhó = −0,213; $p < 0,001$), ďalej pri lepších možnostiach uplatnenia (Spearmanovo rhó = −0,180; $p < 0,001$), vyššej životnej úrovni (Spearmanovo rhó = −0,100; $p < 0,001$), lepších pracovných podmienkach (Spearmanovo rhó = −0,097; $p < 0,001$), túžbe po osobnom rozvoji (Spearmanovo rhó = −0,090; $p < 0,001$) a vyšších platoch (Spearmanovo rhó = −0,092; $p < 0,001$).

Pri študijných dôvodoch pôsobia v rovnakom smere aj ďalšie charakteristiky. Dôležitosť vyššej kvality vysokých škôl aj väčšieho výberu študijných programov rastie s ekonomickou situáciou rodiny (Spearmanovo rhó = 0,093; $p < 0,001$) a so vzdelaním rodičov (Spearmanovo rhó = 0,106; $p < 0,001$) a líši sa podľa typu školy (Cramerovo V = 0,132, resp. 0,123; $p < 0,001$), pričom vyššiu kvalitu zahraničných škôl považuje za dôležitú 80 % gymnazistov oproti 62 % žiakov stredných odborných škôl a väčší výber programov 81 % oproti 65 %.

Porovnanie podľa pohlavia

Graf č. 41: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia?" podľa pohlavia

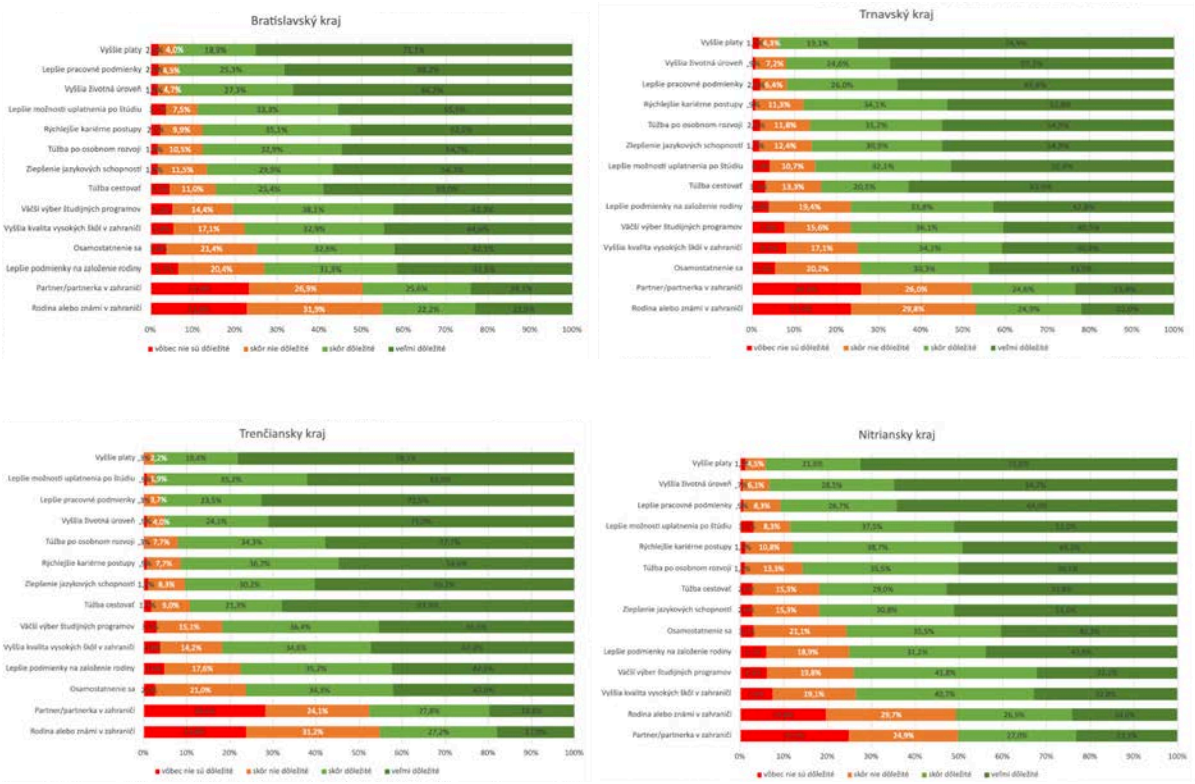

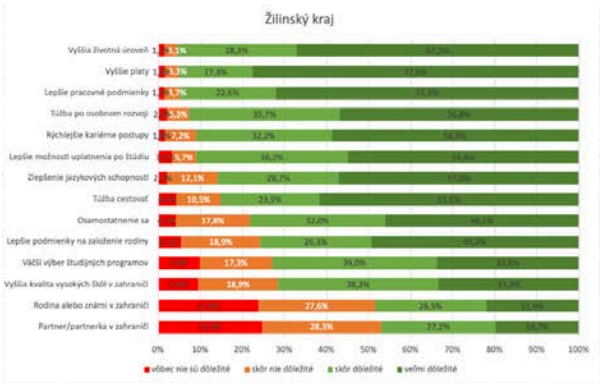
Rozdiely medzi pohlaviami sú v hodnotení dôvodov odchodu ukazujú, že dievčatá považujú jednotlivé dôvody za mierne dôležitejšie než chlapci. Najsilnejšie sa rozdiel prejavuje pri väčšom výbere študijných programov (Cramerovo V = 0,222; p < 0,001), ktorý za dôležitý považuje 83,5 % dievčat oproti 68,3 % chlapcov, pri túžbe cestovať (Cramerovo V = 0,215; p < 0,001) s dôležitosťou 90,8 % oproti 79,5 %, pri vyššej kvalite vysokých škôl v zahraničí (Cramerovo V =

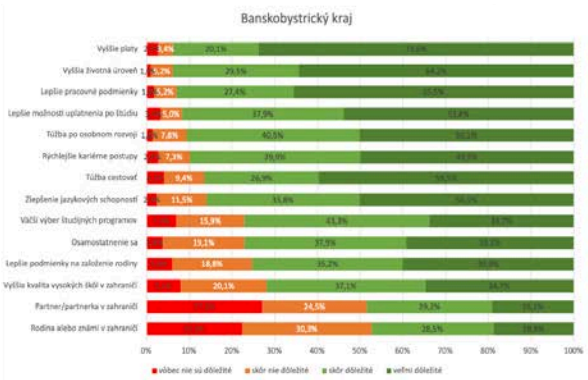
0,215; p < 0,001; 82,3 % oproti 64,9 %) a pri zlepšení jazykových schopností (Cramerovo V = 0,205; p < 0,001; 91,4 % oproti 80,7 %). Rovnaký smer, hoci s menšou silou, majú aj lepšie možnosti uplatnenia po štúdiu (Cramerovo V = 0,162; p < 0,001), túžba po osobnom rozvoji (Cramerovo V = 0,131; p < 0,001), osamostatnenie sa (Cramerovo V = 0,130; p < 0,001), lepšie pracovné podmienky (Cramerovo V = 0,103; p < 0,001) a partner alebo partnerka v zahraničí (Cramerovo V = 0,084; p < 0,001).

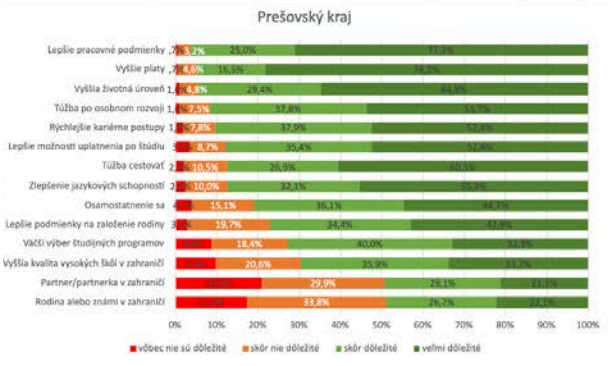
Porovnanie podľa krajov

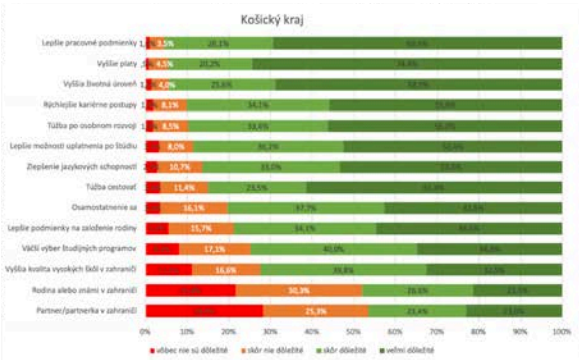
Graf č. 42: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia?" podľa krajov

Hodnotenie dôvodov odchodu sa medzi ôsmimi krajmi vecne významne nelíši. Aj tam, kde možno sledovať mierny regionálny sklon, ide o rozdiely v rozsahu niekoľkých percentuálnych bodov, ktoré nezakladajú vecne významný nález – napríklad túžbu cestovať hodnotia o niečo častejšie mladí v Trenčianskom kraji (89,2 %) než v Nitrianskom (81,8 %).

Záver

Jedným z najpodstatnejších meraných aspektov nášho výskumu bola miera dôvery v najbližšie osoby a dôležité inštitúcie, na ktoré sme sa pýtali v otázke č. 4. Výsledky nášho výskumu jasne potvrdzujú význam postavenia rodičov a najbližšieho okolia v živote mladých ľudí, na ktorý Úrad komisára pre deti dlhodobo upozorňuje. Dôvera mladých ľudí je totiž výrazne sústredená práve v ich bezprostrednom sociálnom prostredí. Najvyššiu mieru dôvery mladí ľudia prejavujú svojej matke (92,4 %), nasledujú priatelia (88,1 %), starí rodičia (83,9 %), otec (81,6 %) a súrodenci (76,5 %). Tieto zistenia poukazujú na kľúčovú úlohu rodičov, rodiny a blízkych vzťahov ako prirodzeného zdroja podpory a bezpečia v živote mladého človeka. Inštitúcie sa v porovnaní s najbližším okolím mladých ľudí umiestňujú v miere dôvery nižšie, čo možno vnímať aj v kontexte odlišnej povahy týchto vzťahov, keďže na rozdiel od rodiny a blízkych osôb nepredstavujú bezprostredný priestor každodenného života mladého človeka.

Spomedzi hodnotených inštitúcií prejavujú mladí ľudia najvyššiu dôveru polícii, ktorej dôveruje 52,5 % respondentov. Nasleduje NATO s dôverou 43,7 %, Európska únia so 40,6 % a cirkev s 39,0 %, pričom pri interpretácii dôvery v cirkev kopíruje náš výskum aj regionálne rozdiely v religiozite, keďže napríklad v Bratislavskom kraji je podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov najvyšší podiel obyvateľov bez náboženského vyznania, a to 39,85 % (Štatistický úrad SR, 2021). Na nižších priečkach sa nachádzajú mainstreamové médiá, ktorým dôveruje 25,4 % respondentov a influenceri na sociálnych sieťach s dôverou 18,9 %. Nízko sa však umiestnili aj najvyššie politické inštitúcie - prezidentovi dôveruje 13,8 %, ministrom a vláde dôveruje 8,5 % a poslancom a parlamentu dôveruje 7,7 % respondentov. Pri viacerých inštitúciách zároveň pozorujeme vysoký podiel odpovedí „neviem posúdiť“. V prípade iných ľudskoprávnych inštitúcií túto možnosť zvolilo až 43,5 % respondentov. Pre Úrad komisára pre deti predstavuje toto zistenie dôležitý impulz na ďalšie systematické a postupné zvyšovanie povedomia mladých ľudí o fungovaní úradu, jeho kompetenciách a možnostiach, ktoré majú deti a mladí ľudia pri ochrane a uplatňovaní svojich práv.

Na dokreslenie celkovej životnej spokojnosti mladých ľudí sme zvolili škálu spokojnosti so životom, z ktorej sme po vyhodnotení zistili, že celková spokojnosť mladých dosahuje priemernú hodnotu 21,07 bodov, kde maximálna možná získaná hodnota predstavuje 35 bodov, čo

vypovedá o miernej spokojnosti mladých ľudí. Do celkovej životnej spokojnosti sa však premieta aj hodnotenie podmienok života, ktoré sme merali indexom spokojnosti s oblasťami života. Tento index dosahuje priemernú hodnotu 2,33 na štvorbodovej škále (1 – 4), teda je mierne pod jej stredom. Namerané Spearmanovo rhó medzi týmito dvoma škálami dosiahlo stredne silnú hodnotu (rhó = 0,384), čo naznačuje, že hodnotenie vlastného života a hodnotenie životných podmienok sú spolu prepojené.

Pri meraní celkovej spokojnosti mladých s jednotlivými oblasťami sme zistili, že najnižšie hodnotené oblasti sú prevažne materiálne, no na nižších priečkach sa umiestnili aj oblasti inštitucionálneho charakteru. S dostupnosťou bývania je spokojných len 14,4 % respondentov pri 69,3 % nespokojných, s fungovaním štátu a úradov 12,4 % pri 70,5 % nespokojných a úplne najnižšie skončila výška platov s 7,9 % spokojných a 75,7 % nespokojných. Nízke hodnotenie dostupnosti bývania pritom zapadá do širšieho kontextu postavenia mladých ľudí na Slovensku. Podľa údajov Eurostatu z roku 2024 bol priemerný vek odchodu mladých ľudí z rodičovského domu na Slovensku 30,9 roka, čo predstavovalo jednu z najvyšších hodnôt v Európskej únii (Eurostat, 2025a). Vyšší priemerný vek bol zaznamenaný už len v Chorvátsku (31,3 roka), zatiaľ čo priemer za EÚ predstavoval 26,2 roka (Eurostat, 2025a). Rovnako rastúce ceny a životné náklady považovalo za jednu z troch najdôležitejších priorít Európskej únie na najbližších päť rokov až 47 % mladých ľudí na Slovensku (Európsky parlament, 2024). Tieto ekonomické podmienky však zároveň úzko súvisia s otázkou dostupnosti bývania, keď na úrovni celej Európskej únie žilo 9,7 % mladých ľudí vo veku 15 – 29 rokov v domácnostiach, ktoré na bývanie vynakladali 40 % alebo viac svojho disponibilného príjmu (Eurostat, 2025b).

Dôležitými poznatkami z nášho výskumu sa však stali aj vplyv sociálnych sietí na mladistvých a oblasť duševného zdravia mladých ľudí. Negatívny vplyv sociálnych sietí označuje za problém svojej generácie 90,5 % mladých a závislosť na internete a mobiloch 90,4 % respondentov, pričom pri oboch oblastiach prevládajú jednoznačné odpovede „určite áno“. Sú to problémy, ktoré mladí ľudia vnímajú ako najvýraznejšie problémy svojej generácie – v otázke č. 5, ktorá zisťovala, ktoré problémy najviac postihujú mladú generáciu, sa negatívny vplyv sociálnych sietí a závislosť na internete a mobilných telefónoch umiestnili na prvých dvoch miestach. Závažnosť tejto problematiky potvrdzujú aj medzinárodné organizácie ako Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), ktorá uvádza, že pre Európu vzrástol medzi adolescentmi podiel

problematického používania sociálnych médií zo 7 % v roku 2018 na 11 % v roku 2022, čo poukazuje na prehlbujúci sa význam tejto problematiky (WHO Regional Office for Europe, 2024). Aj výsledky tohto výskumu teda poukazujú na naliehavosť tejto témy a potrebu venovať jej primeranú pozornosť.

Za digitálnym prostredím nasledovali psychické problémy mladých ľudí, ktoré označilo za významný problém svojej generácie až 87,7 % respondentov. Proti tomuto výsledku však stojí nízke hodnotenie dostupnej odbornej pomoci, ktorú sme spolu s ďalšími oblasťami merali v otázke č. 3 tohto výskumu. S dostupnosťou psychologickej pomoci je spokojných len 36,2 % respondentov a psychológovi ako odborníkovi dôveruje 37,2 %. Za osobitne významné zistenie možno považovať aj to, že značná časť respondentov nedokáže dostupnosť psychologickej pomoci ani dôveru psychológovi posúdiť. Odpoveď „neviem posúdiť“ zvolilo 33,5 % respondentov pri dostupnosti psychologickej pomoci a až 37,9 % pri dôvere psychológovi. Školskú realitu ukazujú aj zistenia Najvyššieho kontrolného úradu SR, avšak zameraného na základné školy, podľa ktorého prislúchalo v septembri 2024 na jedného školského psychológa v priemere 710 žiakov, pričom odporúčaný pomer predstavuje maximálne 500 žiakov na jedného psychológa (2025).

Hodnotenie naliehavosti problematiky duševného zdravia sa navyše výrazne líši podľa pohlavia, keď psychické problémy považuje za problém svojej generácie určite 80,7 % dievčat oproti 54,4 % chlapcov. Rovnako pozorujeme rozdiel aj pri možnosti „neviem posúdiť“, ktorú pri dostupnosti psychologickej pomoci volí 41,7 % chlapcov, ale len 25,5 % dievčat. Podobne je to aj pri dôvere psychológovi, ktorú prejavujú o niečo častejšie dievčatá (Cramerovo $V = 0,116$; $p < 0,001$), zatiaľ čo chlapci ju častejšie nevedia posúdiť (41,5 % oproti 34,3 % dievčat). Chlapci teda psychické ťažkosti menej často pomenúvajú ako problém a zároveň majú s odbornou pomocou pravdepodobne menej skúseností. Tento rozdiel možno v širšom kontexte vysvetľovať aj odbornou literatúrou, ktorá upozorňuje na pretrvávajúce rodové normy a stigmatizáciu. U mladých mužov prevládajú aj dnes tradičné predstavy o mužnosti, spojené najmä so sebestačnosťou, emocionálnou kontrolou a očakávaním, že problémy má človek zvládnuť sám, čo predstavuje významnú bariéru pri vyhľadávaní odbornej pomoci (Sheikh et al., 2025). Mladí muži môžu zároveň vnímať vyhľadanie pomoci ako prejav slabosti alebo osobného zlyhania

a nie vždy dokážu rozpoznať svoje psychické ťažkosti či posúdiť, kedy si vyžadujú odbornú pomoc (Sheikh et al., 2025).

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami sa však ukázal ako dôležitý sociodemografický diferenciátor naprieč viacerými batériami otázok. Dievčatá vnímajú problémy svojej generácie intenzívnejšie takmer vo všetkých oblastiach a súhrnne dosahuje index vnímania problémov u dievčat priemer 3,50 oproti 3,24 u chlapcov (na škále od 1 do 4). Rodový rozdiel sa výrazne prejavuje aj vo vnímaní bezpečia, keď bezpečie vo verejnom priestore považuje za benefit svojho života na Slovensku 63,2 % chlapcov oproti 46,6 % dievčat a s bezpečnosťou v krajine je spokojných 60,3 % chlapcov oproti 44,4 % dievčat. Tento rozdiel zapadá aj do širšieho európskeho kontextu, v ktorom sú rodové rozdiely v skúsenostiach s bezpečím vo verejnom priestore dlhodobo dokumentované, pričom ženy častejšie obmedzujú svoj pohyb alebo sa vyhýbajú určitým miestam a situáciám pre obavy z napadnutia či obťažovania (FRA, 2024). Rozdiely sa objavujú aj vo vzdelávacích ambíciách a otvorenosti voči zahraničiu, pričom záujem o ďalšie vzdelávanie po ukončení školy deklaruje 83,8 % dievčat oproti 65,7 % chlapcov a zámer študovať v zahraničí 69,3 % dievčat oproti 48,8 % chlapcov. Chlapci naopak prejavujú silnejšiu väzbu ku krajine a vyššiu mieru národnej hrdosti. Hrdosť na slovenskú príslušnosť uvádza 68,2 % chlapcov oproti 57,6 % dievčat a 53,3 % chlapcov oproti 45,2 % dievčat si vie predstaviť, že ich vlastné deti budú vyrastať na Slovensku.

Veľmi podstatnou sociodemografickou charakteristikou sa v našom výskume ukázala byť aj ekonomická situácia rodiny, ktorá konzistentne súvisí s viacerými oblasťami života mladých ľudí. Mladí ľudia z ekonomicky lepšie zabezpečených rodín hodnotia svoj život na Slovensku pozitívnejšie, častejšie vnímajú jeho výhody, majú priaznivejší pohľad na svoje okolie a vo väčšej miere veria, že na Slovensku možno viesť kvalitný život. Ekonomické zázemie sa zároveň premieta aj do ich medziľudských vzťahov a dôvery voči blízkym osobám, čo poukazuje na to, že materiálne podmienky rodiny súvisia s oveľa širšiou životnou skúsenosťou mladého človeka než len jeho bezprostrednú finančnú situáciu.

Osobitnú časť nášho výskumu tvorili úvahy mladých ľudí o odchode do zahraničia. O odchode do zahraničia pritom po ukončení strednej školy alebo neskôr uvažujú tri štvrtiny mladých ľudí – 75,4 % respondentov, zatiaľ čo proti odchodu sa vyjadruje 24,6 %. V roku 2024 odišlo študovať

do zahraničia 19,6 % maturantov pokračujúcich na vysokej škole (Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, 2025), pričom osobitne výrazný je odchod medzi najúspešnejšími maturantmi – v roku 2024 študovalo v zahraničí 39 % najlepších maturantov zo slovenčiny a maďarčiny a až 61 % najlepších maturantov z matematiky (Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, 2025). Tieto údaje ukazujú, že záujem mladých ľudí o skúsenosť či štúdium v zahraničí nezostáva len na úrovni deklarovaných úvah, ale v časti populácie sa premieta aj do reálnych rozhodnutí.

Najdôležitejším poznatkom však nie je samotná výška tohto podielu, ale skutočnosť, že zvažovanie odchodu takmer nesúvisí so sociodemografickými ukazovateľmi − nejde teda o postoj určitej ohrozenej alebo naopak privilegovanej skupiny, ale o plošný generačný postoj. Viac než pohlavie či región súvisí zvažovanie odchodu s tým, ako mladí hodnotia podmienky života na Slovensku. Zvažovanie odchodu súvisí najsilnejšie s indexom spokojnosti s oblasťami života (rhó = −0,248) a s indexom vnímania problémov (rhó = 0,185), pričom porovnateľne súvisí aj so spokojnosťou so životom (SWLS, rhó = −0,184).

Veľká časť respondentov však uviedla, že ich zámer odchodu do zahraničia je najmä pracovný. Zámer ísť v budúcnosti pracovať do zahraničia deklaruje 83,2 % z tých, ktorým bola otázka položená, zámer žiť v zahraničí dlhodobo 63,9 % a zámer ísť tam študovať 59,1 %. Motivácia je však prevažne materiálna a pracovná: za dôležité dôvody odchodu považujú mladí vyššie platy (94,6 %), lepšie pracovné podmienky (94,0 %) a vyššiu životnú úroveň (94,0 %). Tento obraz priamo nadväzuje na vysokú mieru nespokojnosti s materiálnymi podmienkami života na Slovensku, ktorú respondenti vyjadrovali aj v ďalších častiach výskumu, najmä pri hodnotení výšky platov, či dostupnosti bývania. Vzťahové dôvody sú na opačnom konci rebríčka – partner alebo partnerka v zahraničí 48,3 % a rodina či známi v zahraničí 47,6 %. Väzba na návrat pritom u nadpolovičnej väčšiny zostáva zachovaná, keďže vrátiť sa na Slovensko plánuje 57,7 % a založiť si tu rodinu 52,4 % respondentov.

Naprieč celým výskumom sa tak opakuje jeden rozpor, ktorý ukazuje ambivalentnú pozíciu dnešnej mladej generácie. Slovensko za svoj domov považuje 80,4 % mladých a hrdosť na slovenskú príslušnosť deklaruje 62,8 %. Zároveň však 85,8 % respondentov vyjadruje obavy o budúcnosť mladých ľudí na Slovensku. Dlhodobo tu žiť a pracovať si vie predstaviť len 34,7 %,

kvalitný a spokojný život tu očakáva 41,0 % a vieru v zlepšovanie podmienok pre mladých zdieľa 38,4 %.

Výsledky naznačujú, že mladí ľudia si k Slovensku vo veľkej miere zachovávajú vzťah a pocit príslušnosti, čo predstavuje dôležitý základ. Sú však opatrnejší pri hodnotení svojich budúcich možností v krajine. Nejde preto nevyhnutne o odmietanie Slovenska ako takého, keďže vzťahové, komunitné a identitné väzby zostávajú silné. Práve rozdiel medzi silným pocitom príslušnosti a menej priaznivým hodnotením budúcich možností vytvára priestor na pozitívnu zmenu. Je preto dôležité cielene zlepšovať podmienky, ktoré mladí ľudia považujú za rozhodujúce pre kvalitný život a svoju budúcnosť, a vytvárať také prostredie, v ktorom budú mať reálny dôvod spájať svoje osobné a profesijné plány so Slovenskom.

Zoznam grafov

Graf č. 1: Podiely respondentov podľa veku a pohlavia..... 10
Graf č. 2: Podiely respondentov podľa národnosti a typu strednej školy..... 11
Graf č. 3: Podiely respondentov podľa zriaďovateľa strednej školy a priemerného prospechu v škole..... 11
Graf č. 4: Podiely respondentov podľa kraju a veľkosti bydliska..... 12
Graf č. 5: Podiely respondentov podľa zloženia domácnosti..... 12
Graf č. 6: Podiely respondentov podľa počtu súrodencov..... 13
Graf č. 7: Podiely respondentov podľa ekonomickej situácie rodiny..... 13
Graf č. 8: Podiely respondentov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania rodičov..... 14
Graf č. 9: Podiely respondentov podľa najčastejšie používanej sociálnej siete..... 14
Graf č. 10: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?”..... 18
Graf č. 11: Podiely odpovedí na otázku „ Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?” podľa pohlavia..... 20
Graf č. 12: Podiely odpovedí na otázku „ Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?” podľa krajov..... 21
Graf č. 13: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?”..... 23
Graf č. 14: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?” podľa pohlavia..... 25
Graf č. 15: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité?” podľa krajov..... 26
Graf č. 16: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?”..... 28
Graf č. 17: Podiely odpovedí na otázku „Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?” podľa pohlavia..... 30
Graf č. 18: Podiely odpovedí na otázku „Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku?” podľa krajov..... 32
Graf č. 19: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto osobám?”..... 35
Graf č. 20: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto osobám?” podľa pohlavia..... 36
Graf č. 21: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto osobám?” podľa krajov..... 37

Graf č. 22: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?” 39
Graf č. 23: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?” podľa pohlavia 41
Graf č. 24: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery dôveruješ týmto inštitúciám?” podľa krajov 42
Graf č. 25: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?” 44
Graf č. 26: Podiely odpovedí na otázku „ Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?” podľa pohlavia 46
Graf č. 27: Podiely odpovedí na otázku „ Stretávajú sa mladí ľudia podľa teba s nasledujúcimi problémami?” podľa krajov 48
Graf č. 28: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku?” 52
Graf č. 29: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku?” podľa pohlavia 53
Graf č. 30: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami o svojej budúcnosti na Slovensku?” podľa krajov 54
Graf č. 31: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť?” 56
Graf č. 32: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť?” podľa pohlavia 57
Graf č. 33: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o vzdelávaní a príprave na budúcnosť?” podľa krajov 58
Graf č. 34: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?” 60
Graf č. 35: Podiely odpovedí na otázku „ Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?” podľa pohlavia 61
Graf č. 36: Podiely odpovedí na otázku „ Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?” podľa krajov 61
Graf č. 37: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia?” 64
Graf č. 38: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia?” podľa pohlavia 65
Graf č. 39: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery súhlasíš s tvrdeniami o odchode do zahraničia?” podľa krajov 66

Graf č. 40: Celoslovenské podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia?” 68
Graf č. 41: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia?” podľa pohlavia 70
Graf č. 42: Podiely odpovedí na otázku „ Do akej miery sú pre teba dôležité nasledujúce dôvody odchodu do zahraničia?” podľa krajov 71

Právne predpisy a medzinárodné dokumenty

1. Dohovor o právach dieťaťa. Prijatý 20. novembra 1989 v New Yorku. Publikovaný ako oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 104/1991 Zb.
2. Zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Dátové zdroje

1. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (2025). Štatistické zisťovania o stredných školách k 15. septembru 2025.
2. Štatistický úrad SR (2021). Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Odborné zdroje

1. Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal of Personality Assessment, 49*(1), 71–75.
2. Európsky parlament (2024). *Flash Eurobarometer FL013EP: Youth Survey – Slovakia.* Brusel: Európsky parlament.
3. Eurostat (2025a). When do young people in the EU leave home? *Eurostat News*, 23. 9. 2025.
4. Eurostat (2025b). Young people – housing conditions. *Statistics Explained.* Luxemburg: Eurostat.
5. FRA – European Union Agency for Fundamental Rights, Eurostat, & EIGE (2024). *EU gender-based violence survey – Key results.*Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie.
6. Mareš, P., Rabušic, L., & Soukup, P. (2015). *Analýza sociálněvědních dat (nejen) v SPSS.* Brno: Masarykova univerzita.
7. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR (2025). *Brain drain – odliv mozgov.* Bratislava: Inštitút vzdelávacej politiky.

8. Najvyšší kontrolný úrad SR (2025). *Hazard s detskými dušami: Slovensku chýbajú psychológovia a jasné pravidlá.* Bratislava: NKÚ SR.
9. Nießen, D., Schmidt, I., Groskurth, K., Rammstedt, B., & Lechner, C. M. (2022). The Internal–External Locus of Control Short Scale–4 (IE-4): A comprehensive validation of the English-language adaptation. *PLoS ONE, 17*(7), e0271289.
10. Pavot, W., & Diener, E. (2009). Review of the Satisfaction With Life Scale. In E. Diener (Ed.), Assessing well-being: The collected works of Ed Diener (pp. 101–117).
11. Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. Psychological Monographs: General and Applied, 80(1), 1–28.
12. Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy Scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston (eds.), *Measures in Health Psychology: A User's Portfolio. Causal and Control Beliefs* (s. 35–37). Windsor: NFER-NELSON.
13. Sheikh, A., Payne-Cook, C., Lisk, S., Carter, B., & Brown, J. S. L. (2025). Why do young men not seek help for affective mental health issues? A systematic review of perceived barriers and facilitators among adolescent boys and young men. *European Child & Adolescent Psychiatry, 34*(2), 565–583.
14. Shin, D. C., & Johnson, D. M. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social Indicators Research, 5*(1), 475–492.
15. WHO Regional Office for Europe (2024). *Teens, screens and mental health.* Kodaň: WHO Regional Office for Europe, 25. 9. 2024.

Príloha - DOTAZNÍK

Oslovenie žiakov:

Milé študentky a milí študenti,

ďakujeme, že ste sa rozhodli zapojiť do výskumu, ktorý realizuje Úrad komisára pre deti. Úlohou komisára pre deti je chrániť a presadzovať práva detí a mladých ľudí na celom Slovensku.

Vaše názory sú veľmi dôležité: pomáhajú lepšie pochopiť, ako sa mladým ľuďom na Slovensku žije, s akými problémami sa stretávajú a čo by sa malo zlepšiť. Výsledky dotazníka budú spracované a zverejnené v súhrnnej podobe, aby ste mali možnosť vidieť, čo si myslia mladí ľudia na celom Slovensku.

Dotazník obsahuje 26 otázok a jeho vyplnenie zaberie približne 20 minút. Je anonymný, preto sa nemusíte báť odpovedať úprimne.

Ďakujeme, že pomáhate zlepšovať podmienky pre deti a mládež na Slovensku.

Otázky:

1. Čo považuješ za najväčšie benefity tvojho života na Slovensku?

(1 - určite nie, 2 - skôr nie, 3 - skôr áno, 4 - určite áno)

Moja rodina	1	2	3	4
Moji priatelia	1	2	3	4
Komunity ľudí, do ktorých patrím	1	2	3	4
Kultúrne a ľudové tradície	1	2	3	4
Historické dedičstvo	1	2	3	4
Atmosféra v spoločnosti	1	2	3	4
Kvalita života	1	2	3	4
Príroda	1	2	3	4
Rozvinutá infraštruktúra	1	2	3	4
Bezpečie vo verejnom priestore	1	2	3	4
Nižšie životné náklady	1	2	3	4

Kariérne možnosti	1	2	3	4
Sloboda prejavu	1	2	3	4
Kvalita vzdelania	1	2	3	4

2. (Do akej miery) Označ nakoľko sú pre teba nasledujúce hodnoty dôležité:

(1 - Nie je to vôbec dôležité, 2 - skôr nedôležité, 3 - skôr dôležité, 4 - veľmi dôležité)

Rešpekt a tolerancia	1	2	3	4
Vzdelanie	1	2	3	4
Sloboda	1	2	3	4
Rodina a láska	1	2	3	4
Spravodlivosť	1	2	3	4
Bezpečie	1	2	3	4
Empatia a ochota pomáhať	1	2	3	4
Viera	1	2	3	4
Dobroprajnosť	1	2	3	4
Zodpovednosť k prírode	1	2	3	4

3. Do akej miery si spokojný/á s nasledujúcimi oblasťami na Slovensku

(1 - vôbec nie som spokojný/á, 2 - nie som skôr spokojný/á, 3 – som skôr spokojný/á, 4 - som úplne spokojný/á)

Kvalita zdravotnej starostlivosti	1	2	3	4
Dostupnosť psychologickej pomoci	1	2	3	4
Kvalita školstva a vzdelávania	1	2	3	4
Kvalita verejnej dopravy	1	2	3	4
Kvalita životného prostredia	1	2	3	4

Dostupnosť bývania (nájmy, ceny bytov)	1	2	3	4
Bezpečnosť v krajine	1	2	3	4
Možnosti uplatnenia sa na trhu práce	1	2	3	4
Výška platov	1	2	3	4
Perspektíva kariérneho rastu	1	2	3	4
Fungovanie štátu a úradov	1	2	3	4
Dôvera v inštitúcie	1	2	3	4
Spoločenská atmosféra	1	2	3	4
Možnosti sebarozvoja	1	2	3	4
Priestor na občiansku angažovanosť mladých ľudí	1	2	3	4
Sloboda prejavu	1	2	3	4

4. Do akej miery dôveruješ týmto osobám/inštitúciám?

(1 - Vôbec nedôverujem, 2 - Skôr nedôverujem, 3 - skôr dôverujem, 4 - Úplne dôverujem, 5 - netýka sa ma)

Matka	1	2	3	4	5
Otec	1	2	3	4	5
Súrodenci	1	2	3	4	5
Starí rodičia	1	2	3	4	5
Priatelia	1	2	3	4	5
Partner/partnerka	1	2	3	4	5
Učitelia	1	2	3	4	5
Psychológ	1	2	3	4	5
Lekári	1	2	3	4	5
Mainstreamové médiá (noviny, rozhlas, internetové denníky atď)	1	2	3	4	5

Cirkev (kňazi, rehoľníci, pastori atď)	1	2	3	4	5
Polícia	1	2	3	4	5
Súdnictvo	1	2	3	4	5
Influenceri na sociálnych sieťach	1	2	3	4	5
Zástupcovia miestnej samosprávy	1	2	3	4	5
Ministri a vláda SR	1	2	3	4	5
Poslanci a parlament	1	2	3	4	5
Prezident	1	2	3	4	5
Európska únia	1	2	3	4	5
NATO	1	2	3	4	5
Iné ľudskoprávne inštitúcie (Verejný ochranca práv, Úrad komisára pre deti atď.)	1	2	3	4	5
Neziskové organizácie	1	2	3	4	5

5. Ohrozujú podľa teba tieto veci mladých ľudí na Slovensku?

(1 - určite nie, 2 - skôr nie, 3 - skôr áno, 4 - určite áno, 5 - neviem posúdiť)

Zlé vzťahy v rodine	1	2	3	4	5
Zlé vzťahy v spoločnosti	1	2	3	4	5
Zlé vzťahy v škole	1	2	3	4	5
Zlé vzťahy v politike	1	2	3	4	5
Psychické problémy	1	2	3	4	5
Diskriminácia, znevýhodňovanie	1	2	3	4	5
Drogy a alkohol	1	2	3	4	5
Závislosť na internete a mobiloch	1	2	3	4	5
Sociálne siete	1	2	3	4	5

Umelá inteligencia	1	2	3	4	5
Zlé životné prostredie	1	2	3	4	5
Nedostatočná zdravotná starostlivosť	1	2	3	4	5
Ťažké uplatnenie sa na pracovnom trhu	1	2	3	4	5
Nedostatočné vzdelanie	1	2	3	4	5
Korupcia	1	2	3	4	5
Vojnové konflikty	1	2	3	4	5
Imigranti	1	2	3	4	5
Chudoba a nedostatočné zabezpečenia si základných životných potrieb	1	2	3	4	5
Násilie a agresia v spoločnosti	1	2	3	4	5
Negativizmus a neprajnosť	1	2	3	4	5
Nenávistné prejavy v online priestore	1	2	3	4	5
Šikanovanie a kyberšikanovanie	1	2	3	4	5
Ekonomická situácia a životné náklady	1	2	3	4	5

6. Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami:

(1 - vôbec nesúhlasím, 2 - skôr nesúhlasím, 3 - skôr súhlasím, 4 - úplne súhlasím)

1. Myslím si, že na Slovensku dokážem žiť kvalitný a spokojný život.	1	2	3	4
2. Verím, že podmienky pre mladých ľudí sa na Slovensku budú zlepšovať.	1	2	3	4

3. Mám obavy o budúcnosť mladých ľudí na Slovensku.	1	2	3	4
4. Dokážem si predstaviť na Slovensku dlhodobo žiť a pracovať.	1	2	3	4
5. Nemyslím si, že na Slovensku budem mať dostatok možností pre svoj osobný rozvoj.	1	2	3	4
6. Som hrdý/á na to, že som Slovák/Slovenka	1	2	3	4
7. Viem si predstaviť, že moje deti budú vyrastať na Slovensku.	1	2	3	4
8. Slovensko považujem za svoj domov.	1	2	3	4

7. Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami týkajúcich sa vzdelávania a prípravy na budúcnosť:

(1 - vôbec nesúhlasím, 2 - skôr nesúhlasím, 3 - skôr súhlasím, 4 - úplne súhlasím)

1. Mám záujem sa ďalej vzdelávať aj po ukončení školy.	1	2	3	4
2. Mám záujem o rôzne formy ďalšieho vzdelávania (kurzy, školenia, workshopy).	1	2	3	4
3. Mám záujem o vzdelávanie, ktoré ma lepšie pripraví na potreby trhu práce.	1	2	3	4

8. Pri uvedených piatich vetách o tebe a tvojom živote vyjadri mieru svojho súhlasu.

(1 - vôbec nesúhlasím --- 7 - úplne súhlasím)

1. Môj spôsob života sa takmer celkom zhoduje s mojím ideálom.	1	2	3	4	5	6	7
2. Podmienky môjho života sú vynikajúce.	1	2	3	4	5	6	7
3. Som so svojím životom spokojný/á.	1	2	3	4	5	6	7
4. Dostal/a som od života takmer všetko, čo som chcel/a.	1	2	3	4	5	6	7
5. Keby som mohol/la žiť svoj život znovu, takmer nič by som nezmenil/a.	1	2	3	4	5	6	7

9. Prečítaj si nasledujúce tvrdenia a urči nakoľko sú pre teba charakteristické.

(1 - vôbec nesúhlasím, 2 - skôr nesúhlasím, 3 - skôr súhlasím, 4 - úplne súhlasím)

1. Vždy si viem poradiť s riešením náročných problémov, keď sa o to dostatočne snažím.	1	2	3	4
2. Ak je niekto voči mne v opozícii, dokážem nájsť prostriedky a spôsoby, ako dosiahnuť to, čo chcem.	1	2	3	4
3. Je pre mňa ľahké držať sa toho, čo som si zaumienil a dosiahnuť to.	1	2	3	4
4. Vďaka svojej dôvtipnosti sa dokážem vysporiadať s nepredvídateľnými situáciami.	1	2	3	4
5. Som si istý/á, že dokážem účinne zvládnuť neočakávané udalosti.	1	2	3	4
6. Viem nájsť východisko takmer z každého problému, ak vynaložím patričné úsilie.	1	2	3	4

7. Dokážem zostať chladným/nou zoči – voči ťažkostiam, lebo sa môžem spoľahnúť na svoje schopnosti vynájsť sa.	1	2	3	4
8. Keď stojím pred nejakým problémom, zvykne mi napadnúť viac spôsobov ako na to.	1	2	3	4
9. Ak som „v kaši“, obvykle vymyslím, ako sa z nej dostať	1	2	3	4
10. Bez ohľadu na to, čo sa stane, som obvykle v stave sa s tým vysporiadať.	1	2	3	4

10. Označ, prosím, nakoľko pre teba platia nasledujúce výroky ohľadom toho, ako vnímaš svoju kontrolu nad životom.

(1 - Neplatí to pre mňa vôbec, 2 - platí to pre mňa trochu, 3 - platí to pre mňa stredne, 4 - platí to pre mňa prevažne, 5 - platí to pre mňa úplne)

1. Keď sa usilovne snažím, tak sa mi darí.	1	2	3	4	5
2. Či v škole alebo v osobnom živote, to čo robím je ovplyvnené najmä druhými.	1	2	3	4	5
3. Som sám sebe pánom.	1	2	3	4	5
4. Osud sa často stavia do cesty mojim plánom.	1	2	3	4	5

11. Uvažuješ o odchode do zahraničia po ukončení strednej školy alebo neskôr v budúcnosti?

(vyber jednu možnosť)

☐ Určite nie

☐ Skôr nie

☐ Skôr áno

☐ Určite áno

AK ÁNO TAK:

12. Do akej miery súhlasíš s nasledujúcimi tvrdeniami:

(1 - vôbec nesúhlasím, 2 - skôr nesúhlasím, 3 - skôr súhlasím, 4 - úplne súhlasím)

1. V budúcnosti chcem ísť študovať do zahraničia.	1	2	3	4
2. V budúcnosti chcem ísť pracovať do zahraničia.	1	2	3	4
3. V budúcnosti sa plánujem vrátiť na Slovensko.	1	2	3	4
4. V zahraničí plánujem žiť dlhodobo.	1	2	3	4
5. Chcel/a by som si založiť rodinu na Slovensku.	1	2	3	4

13. Do akej miery sú pre teba nasledujúce dôvody pri úvahách o odchode do zahraničia dôležité?

(1 - Nie je to vôbec dôležité, 2 - skôr nedôležité, 3 - skôr dôležité, 4 - veľmi dôležité)

1. Vyššia kvalita vysokých škôl v zahraničí	1	2	3	4
2. Väčší výber študijných programov	1	2	3	4
3. Lepšie možnosti uplatnenia po štúdiu	1	2	3	4
4. Vyššie platy	1	2	3	4
5. Lepšie pracovné podmienky	1	2	3	4

6. Rýchlejšie kariérne postupy	1	2	3	4
7. Vyššia životná úroveň	1	2	3	4
8. Túžba cestovať	1	2	3	4
9. Osamostatnenie sa	1	2	3	4
10. Lepšie podmienky na založenie rodiny	1	2	3	4
11. Zlepšenie jazykových schopností	1	2	3	4
12. Túžba po osobnom rozvoji	1	2	3	4
13. Rodina alebo známi v zahraničí	1	2	3	4
14. Partner/partnerka v zahraničí	1	2	3	4

Socio-demografické otázky:

14. Koľko máš rokov?

(vyber jednu možnosť)

☐ 15

☐ 16

☐ 17

☐ Viac

15. Tvoje pohlavie je:

(vyber jednu možnosť)

☐ Muž

☐ Žena

16. Aká je tvoja národnosť?

(vyber jednu možnosť)

☐ Slovenská

☐ Maďarská

☐ Rómska

☐ Ukrajinská

☐ Rusínska

☐ Česká

☐ Iná

17. Aký typ strednej školy navštevuješ?

(vyber jednu možnosť)

☐ Gymnázium

☐ Stredná odborná škola

☐ Stredná športová škola

☐ Konzervatórium

☐ Umelecká škola

☐ Iné

18. Kto je zriaďovateľom tvojej strednej školy?

(vyber jednu možnosť)

☐ Samosprávny kraj

☐ Súkromný zriaďovateľ

☐ Cirkev

☐ Iné

19. Vyber číslo, ktoré najlepšie vystihuje tvoje priemerné známky v škole:

(vyber jednu možnosť)

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4

☐ 5

20. Uveď kraj, v ktorom bývaš:

(vyber jednu možnosť)

☐ Bratislavský kraj

☐ Trnavský kraj

☐ Trenčiansky kraj

☐ Nitriansky kraj

☐ Žilinský kraj

☐ Banskobystrický kraj

☐ Prešovský kraj

☐ Košický kraj

21. Uveď veľkosť obce, v ktorej bývaš (počet obyvateľov):

(vyber jednu možnosť)

☐ do 2 000

☐ 2 000 - 4 999

☐ 5 000 - 19 999

☐ 20 000 - 49 999

☐ 50 000 - 99 999

☐ 100 000 a viac

22. S kým momentálne žiješ v jednej domácnosti?

(vyber všetky, ktoré platia)

☐ S vlastnou mamou

☐ S vlastným otcom

☐ S nevlastnou mamou

☐ S nevlastným otcom

☐ So súrodencami

☐ So starými rodičmi

☐ S inými príbuznými

☐ Žijem v náhradnej rodine

☐ Žijem v centre pre deti a rodiny

☐ Žijem sám/sama

☐ Iné

23. Koľko máš súrodencov?

(vyber jednu možnosť)

☐ žiadneho

☐ jedného

☐ dvoch

☐ troch

☐ štyroch a viac

24. Ako by si opísal/a ekonomickú situáciu svojej rodiny?

(vyber jednu možnosť)

☐ Máme veľké finančné problémy

☐ Vyžijeme, ale s ťažkosťami

☐ Žijeme priemerne, nemáme výrazné problémy

☐ Máme dobrú finančnú situáciu, ktorá nám umožňuje žiť pohodlne

☐ Máme veľmi dobrú finančnú situáciu a nemáme žiadne finančné obmedzenia

25. Aké je najvyššie dosiahnuté vzdelanie (aspoň jedného z) tvojich rodičov?

(vyber jednu možnosť)

☐ Základné

☐ Stredoškolské bez maturity

☐ Stredoškolské s maturitou

☐ Vyššie odborné

☐ Vysokoškolské I. stupňa (Bc.)

☐ Vysokoškolské II. stupňa (Mgr., Ing.)

☐ Vysokoškolské III. stupňa (PhD.) a vyššie

☐ Neviem

26. Ktorú z uvedených sociálnych sietí používaš najčastejšie?

(vyber jednu možnosť)

☐ Facebook

☐ Instagram

☐ TikTok

☐ Snapchat

☐ Telegram

☐ X/Twitter

☐ Discord

☐ Iné... aké

☐ Nepoužívam sociálne siete